1989
V. évf. 3 (20.) szám
Ára: 49 Ft

video magazin

Teszt: Fisher és JVC képmagnók
16. OLDAL

Laser disc
38. OLDAL

AZ UTOLSÓ SZÁMLÁT TE FIZETED

Színes, NSZK–olasz western

Főszerepben:
Lee Van Cleef
Antonio Sabato

Kedves Olvasó!

Lapunk huszadik számát tartja kezében. 1985 óta, mikor először kerültek forgalomba az első Akai–Videoton VS 3-as képmagnók (emlékszik még valaki ezekre a készülékekre?), s magazinunk első száma is ekkor jelent meg, bizony számos változást megért a hazai videopiac. Példátlan áradatban törtek be az országba a legkülönfélébb nevekkel és fedőnevekkel készülékek, valósággá vált a műholdas műsorsugárzás, egyre több videokazetta-kölcsönző és -forgalmazó cég kínálja filmjeit. Csak egyetlen dolgot tartott meg a kis magyar videóstársadalom: a tévhiteit.

A tévhit, mint minden babonás félelem, a misztikum törzsi viszonyainak megfelelően, szájhagyomány útján terjed. Ismerek komoly, saját szakmájában tekintélyes férfiút, aki nem hajlandó képmagnóját gyorskereső üzemmódban működtetni, mert „akkor kinyúlnak a szalagok". S magyarázhatjuk neki, hogy ugyan némileg tényleg jobban nyúlik így használva, de egy kevés gyorskeresés nem árthat. Egyébként is arra szolgálnak a szalagjai, hogy kedvére nézze őket – hiába. Egy e sorok írója által nagyra becsült egyesület pedig egyenesen azzal a meglepő ötlettel állt elő, hogy videokazettáit csakis előre csévélve cserélhetik klubtagjai: az eredetileg pusztán a rend kedvéért alkotott szabály ma már úgy ment át a tagság java részének tudatába, hogy árt a szalagnak, ha nem az elejére tekerve tároljuk. Ha e bevezető terjedelme megengedné, mások tévhitei mellett beszámolnék a magam és barátaim kedves butaságairól is: ehelyett inkább a Kedves Olvasó szíves figyelmébe ajánlja műszaki szerzőink avatott cikkeit a nem műszaki szerkesztő:

Bíró Zoltán

video magazin

ötlet

VIDEOVILÁG

FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

Az Ötlet hetilap magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 · Telefon: 201-803, 203-804 · Telex: 22-7363
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 76.
Kossuth Nyomda, Budapest 89.0041 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: Carlo
HU ISSN 0237-5141

A balerina és a blues

(THE BALLERINA AND THE BLUES)

Ha már olyan kevés a romantika a mindennapi életben, legalább lubickoljunk benne a videokészülék előtt ülve.

Az NSZK-beli Lorimar Home Video cég nagyszerűen ráérzett arra, hogy az emberek torkig vannak már a hétköznapok szürkeségével, érzelemmentességével. 1988-ban rózsaszín hangulatot árasztó új sorozatot indítottak *Romantikus álmok* (Romantische Träume) címmel. Az USA-ban készült filmek kazettáit viszik, mint a cukrot, és a nagy ponyvaregény-kiadók csak sajnálhatják, hogy ez a tömérdek pénzt fialó ötlet miért nem nekik jutott az eszükbe.

Már megjelent a *Két szerelmes pezsgőzik* (Champagner für zwei Verliebte), *A titokzatos Violet* (Geheimnis volle Violet), *A rózsaszínű kávéház* (The Rose Café), *Az álmok szigete* (Insel der Träume), valamint *A szívek ritmusa* (Rhytmus der Herzen).

Mi *A balerina és a blues* című gyöngyszemet ismertetjük, mintegy kedvcsinálónak azok számára, akik szívesen megmerítkeznek az érzelmek szirupos tengerében.

„Azt hiszem, tudni akartam, ki vagyok" – meséli a nézőknek Andrea Decario hajdani prímabalerina, akit egy baleset parancsolt le a világot jelentő deszkákról. A művésznő nem adja fel, mindenáron a balett közelében akar maradni és ezért megpróbál egy balettiskolát nyitni. Andrea emancipációs törekvéseit egyre növekvő ellenszenvvel figyeli a barátja, aki egyben hajdani partnere is volt. Szorult helyzetében Andreának filozofikus mélységű gondolatai támadnak: „Csak akkor tudja meg az ember, mi a szabadság, mikor elveszíti."

Mielőtt azonban a szerencsétlen balett-táncosnő egészségi károsodást szenvedne a túlsúlyos gondolatoktól, megjelenik az életében Ő, azaz Rick, a blues-zenész. Szerelem első látásra, mindent elborító szenvedély, holtomiglan-holtodiglan, ásó-kapa-nagyharang. Ámen.

USA, 1988
Főszereplők: Tamara Choplin, Rex Smith
Rendező: Glenn Bydwell
80 perc

USA, 1986
Főszereplők: Gene Hackman, Dennis Hopper, Barbara Hershey
Rendező: David Anspaugh
111 perc

USA, 1987
Főszereplők: Grant Cramer, Suzanne Snyder
Rendező: Stephen Chiodo
82 perc

(KILLER-CLOWNS FROM OUTER-SPACE)

Piros krumpliorruk van, arcukat harsány színekre mázolták, mulatságos jelmezt hordanak, mégis életveszélyesek. A rendező megelégelte a váladéktól csöpögő, féregszerű óriásszörnyeket, és taktikát változtatott: a szörnyetegekről első percben nem látni, hogy szörnyetegek, és ezért még ijesztőbb a történet.

A *Gyilkos bohócok* sztorija egy amerikai kisvárosban kezdődik. Éjszaka van, a városszéli parkolóban – a szülőktől kölcsönkapott autókban – tinédzserek végzik szokásos péntek esti petting-orgiájukat. Aztán egy pillanatra valamennyien abbahagyják a kellemes foglalatosságot, mert nem lehet nem észrevenni azt a nagy, fényes valamit, ami az égből hull alá és valahol a környéken a földhöz csapódik. A tinik abban a hiszemben, hogy biztosan üstököst láttak, nem zavartatják magukat.

Két fiatalt, Mike-ot és Debbie-t azonban nem elégíti ki a puszta találgatás, és elindulnak, hogy megkeressék a becsapódás helyét. Ott aztán – legnagyobb megdöbbenésükre – nem egy mély krá-

Szabaddobás

(BEST SHOT)

Az Egyesült Államokban a kosárlabda nemzeti sportág, nemzeti ügy. A legtöbb kisváros büszkesége a helyi kosárlabdacsapat, és egy-egy vereség temetői hangulatba sodorhatja a sportrajongókat.

A *Szabaddobás* című film 1951-ben játszódik. Norman Dale tíz év haditengerészeti szolgálat után visszatér eredeti foglalkozásához, és kosárlabdaedzőként helyezkedik el egy apró vidéki városkában. Mindenki csodát vár tőle: tündököljön a csapat újra régi fényében. Már az első edzésen kiderül, hogy a csapat tagjainak és az edzőnek az elképzelései alapjaiban különböznek egymástól. Dale a fegyelem és keménység pártján áll; szerinte az ember vagy teljes erőbedobással küzd, vagy pedig semmi értelme az egésznek. A játékosok nem hagyják meggyőzni magukat, így a csapatnak hamarosan csak hat tagja marad.

Dale tudja, hogy a sikerhez elengedhetetlen lenne a sztárjátékos, Jimmy közreműködése, ám mióta a kitűnő sportoló nevelőapja – aki egyben a csapat előző edzője is volt – meghalt, Jimmy nem vállal több játékot. Miután az első meccseken veszít a csonka csapat, a városka népgyűlést rendez és eldönti, hogy meneszti a sikertelen edzőt. Ekkor jelentkezik játékra Jimmy, igaz, csak azzal a feltétellel, hogy Dale marad a tréner.

Ezután már az edző mellé szegődik a szerencse: Jimmyn kívül a pártjára áll egy alkoholistává züllött hajdani kosárlabdacsillag is, és az ő segítségükkel Dale megvalósítja a lehetetlent: a fegyelmezetlen csürhéből erős csapatot kovácsol. Bejutnak a ligába és jelentkeznek az állam bajnokságára. Igazi szenzáció: az addig ismeretlen csapat bejut a döntőbe.

Bobo

(WALK LIKE A MAN)

A Dzsungel könyvéből Maugli, Edgar Rice Burroughs regényéből Tarzan állnak legközelebb Bobóhoz, a farkasok között nevelkedett férfihoz, akiről – miután megtalálják – kiderül, hogy óriási vagyon örököse. Igen ám, de ahhoz, hogy valaki ilyen tömérdek pénzt magához tudjon venni, le kell tudnia írni a nevét, és mellékesen arról is le kellene szoknia, hogy minden útjába eső fára rápisiljen.

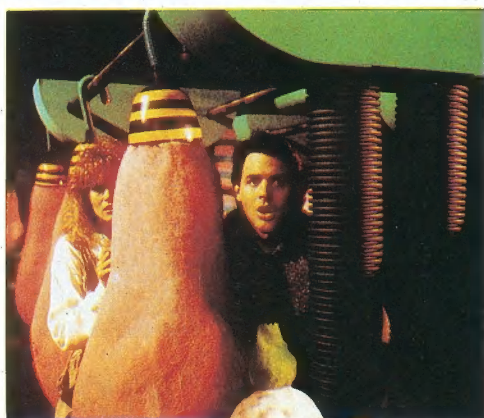
Idősebb testvére nem örül annak, hogy Bobo előkerült, még kevésbé vidítja fel az a tény, hogy egy fiatal kutatónő megpróbál Bobóból civilizált lényt faragni.

Ahogy az lenni szokott, a tudós asszony halálosan beleszeret a félig ember, félig állat kísérleti alanyba, ami több mulatságos jeleneten át szívet melengető happy endhez vezet.

A habkönnyű szórakozást ígérő film erőssége a főszereplő „farkasfiú" élvezetes színészi alakítása.

USA, 1987
Főszereplők: Howie Mandel, Amy Steel
Rendező: Melvin Frank
86 perc

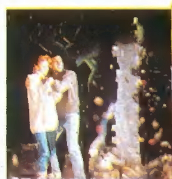

tert, hanem egy kivilágított cirkuszsátrat találnak, ami – mint ahogy az később kiderül – a Földön kívüli űrhajó tökéletesen álcázott irányítóközpontja.

Hamarosan a néző is megismerkedhet a gyilkos bohócok módszerével: áldozataikat egy pattogatottkukorica-fegyverrel intézik el és utána édességbe csomagolva fellógatják őket a „spájzban". Csak az olyan húsit szeretik, aminek van már egy kis bukéja. Amikor a mulatságos külsejű, vérengző fenevadak mosolyra nyitják a szájukat, kivillantják mind a húsz sor borotvaéles fogukat.

Több, feszítő kérdésre is választ kapunk a film során. Így például arra, hogy vajon sikerül-e Mike-nak és Debbie-nek elmenekülnie? Be-

Gyilkos bohócok

vetik-e a bohócok az emberporszívót? A szörnyek főnöke miért akkora, mint egy ház? És így tovább, és így tovább.

Ennyiből is kiderül, hogy a készítők horrorparódiának szánták a filmet, amin azonban kedvére borzonghat minden ijedős videobarát.

GOR

A barbárfilmek egyik legújabbikát ajánljuk kedves olvasóink szíves figyelmébe. A zsarnok barbár vezér, Sarm ellen lázad az ifjú hősök egy csapata Cabot vezetésével. Cabot persze nem akárki. Röviddel azelőtt még egy amerikai gimnázium megbecsült tanára volt, aki mindutalan azt bizonygatja a diákoknak, hogy a miénken kívül igenis léteznek más dimenziók, más világok. Természetesen velünk egy időben.

Autóbalesete után, a tanár úr egy kopár sivatagban tér magához, s bemelegítésként mindjárt szemtanúja lesz egy szörnyű vérengzésnek, melynek során egy békés falu lakóit mészárolja le egy barbár horda. A tanár úr rádöbben, hogy amiről ő olyan sokat beszélt a diákjainak, az most valósággá vált. Megérkezett egy másik dimenzióba. Közben a barbárok észreveszik a kövek közt lapuló tanár urat és körbeveszik. Cabot először a jogosítványát mutatja fel védekezésképpen, de mivel ez nem sokat használ, lányos zavarában három ellenfelét kaszabolja le a véletlenül eléje pottyant karddal.

Nem csoda hát, hogy a falumészárlás túlélői benne látják a régóta várt szabadítót a barbárok terrorja alól. Az életben maradt maroknyi harcos követi Cabotot, hogy kiszabadítsák a fogságból társaikat és a falu idős vezetőjét. Hogy ez hajmeresztő kalandok árán sikerül is nekik, nem kétséges. És van még egy hírünk is, ki-ki döntse el, hogy jó-e avagy rossz: folytatása következik!

USA, 1987
Főszereplők: Oliver Reed, Urbano Barberini, Rebecca Ferratti
Rendező: Fritz Kiersch
94 perc

A csodamasina

(14 GOING ON 30)

USA, 1988
Főszereplők: Gabey Olds, Daphne Ashbrook, Adam Carl
Rendező: Paul Schneider
81 perc

A tizennégy éves Danny halálosan szerelmes a tanárnőjébe. Tudja, hogy ez az őrült szenvedély teljesen reménytelen a köztük lévő korkülönbség miatt. Éppen ezért szinte megszállottja annak a gondolatnak, hogy miként válhatna hirtelen idősebbé.

És mit tesz a véletlen?! Danny szomszédja, Lloyd éppen most készült el egy gépezettel, amin már hosszú ideje dolgozik. A növekedésgyorsító csodálatos eredményt produkál a beléhelyezett paradicsomokkal és uborkákkal, így a két barát bizton remélheti, hogy megérett az idő az emberkísérletre is.

Danny belép a készülékbe, ahonnan röviddel azután szívtipró harmincasként kerül ki. Amikor beállít az iskolába, a tantestület benne véli felismerni az új igazgatót, ami igen kedvező körülményeket teremt az imádott tanárnő meghódítására. A féltékeny vőlegényben Danny nem lát vetélytársat, és hihetetlen magabiztossággal tör előre a cél felé. Zseniális szomszédja, Lloyd döbbenten figyeli hajdani barátja átalakulását, és keserűen állapítja meg: „Szörnyet alkottam." A tanárnő azonban homlokegyenest ellenkező véleményen van.

Kamikaze

Az ember néha szeretné felrobbantani a tévét – a benne ülőkkel együtt – a gyalázatosan rossz műsor miatt. A *Kamikaze* című film főszereplője meg is teszi ezt. Az őrült zseni első áldozata egy örökké mosolygó, butaságokat csacsogó és ezáltal halálosan idegesítő bemondónő. Fő adásidőben robban szét az ostoba nőcske csinos teste a tévékamerák előtt. Másnap Albert – mert így hívják a démoni tudóst – újabb bemondónőt tép cafatokra ördögi távgyilkoló gépével. A sikeren felbuzdulva Albert elhatározza, hogy mindenkit eltesz láb alól, aki neki nem tetsző műsort vezet.

Romain felügyelő kapja azt a nehéz feladatot, hogy rács mögé juttassa a tévégyilkost, de a lehető leggyorsabban, még mielőtt az egész francia tévéelitet kiirtaná.

A felügyelő hosszas nyomozás után végül a tettes nyomára bukkan, és kettejük találkozása, illetve párharca a film legizgalmasabb része.

Az *Őrült nők ketrecé*ből ismert Michel Galabru meggyőzően játssza az őrült tudóst, Richard Bohringer pedig, aki mostanában avanzsált önéletrajzával bestseller-íróvá, női szíveket dobogtatóan kelti életre a felügyelő figuráját.

Franciaország, 1986
Főszereplők: Richard Bohringer, Michel Galabru, Dominique Lavanant
Rendező: Didien Grousset
90 perc

Az Aldo Moro-ügy

(THE MORO AFFAIR)

Olaszország, 1987
Főszereplők: Gian Maria Volonté, Margarita Lozano
Rendező: Giuseppe Ferrara
111 perc

Bizonyára sokan emlékeznek még arra a döbbenetes képre, amelyet a televízió jóvoltából hosszú percekig szemlélhettünk: a meggyilkolt olasz politikus, Aldo Moro véres holttestét egy autó csomagtartójában.

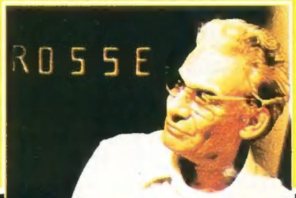
Olaszországban ez a téma még mindig a legtöbbet vitatott, legkínosabb és legellentétesebb érzelmeket felkavarók közé tartozik. A tények a következők: 1978. március 16-án reggel az olasz kereszténydemokrata pártvezért, Aldo Morót megtámadta és elrabolta a Vörös Brigádok terrorszervezet kommandója. A hibátlanul megtervezett és kivitelezett akció során mind az öt testőrét meggyilkolták. A karhatalmi szervek példátlan méretű hajtóvadászatot indítottak a tettesek után, szinte az egész országot átfésülték – eredménytelenül.

Az emberrablók hamarosan jelentkeztek, és 13 bebörtönzött társuk szabadon bocsátását követelték Aldo Moro életéért cserébe. A fogságban lévő politikus is kérlelő levelekkel fordult pártbeli barátaihoz és a többi párt vezetőihez. A parlamenti szavazás azonban a keménység mellett döntött. Az állam ugyanis nem hagyhatja, hogy egy maroknyi terrorista zsarolja. A pápa televíziós beszéde sem hozott kedvező változást.

Május 9-én, 54 nappal az emberrablás után, egy római mellékutcában parkoló piros Renault csomagtartójából került elő a politikus holtteste.

Olaszországban kevesen hiszik, hogy a gyilkosság csak a Vörös Brigádok számlájára írható. Felmerült a kereszténydemokrata párt vezetőinek és a kemény vonal képviselőinek felelőssége, akiknek Moro eltűnése nem is jött olyan rosszul, hiszen állást foglalt amellett, hogy a kommunistákkal együtt alakítsanak új kormányt.

Ezeket a kérdéseket feszegeti a rendező, Guiseppe Ferrara a sokak számára kellemetlen filmben, amelynek főszereplője a politikai krimik jól ismert alakja, Gian Maria Volonté.

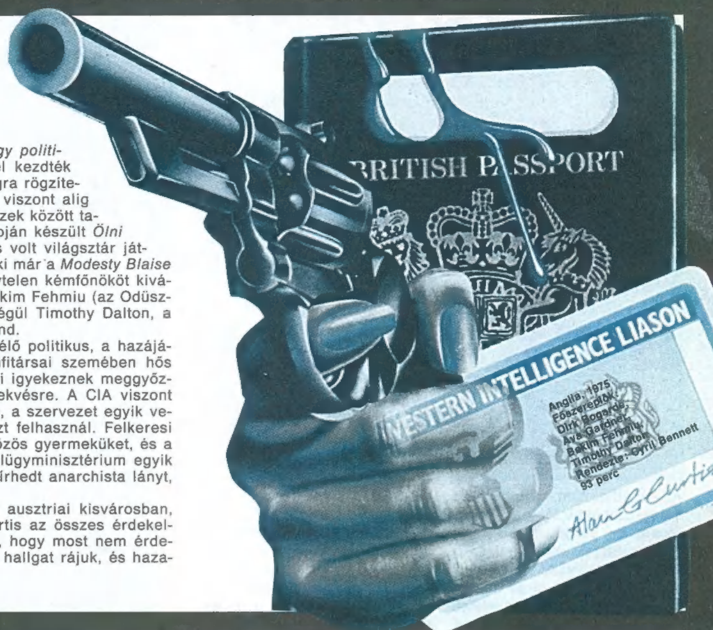
Ölni szabad

(PERMISSION TO KILL)

A politikai krimi történetét a *Z avagy egy politikai gyilkosság anatómiája* című filmmel kezdték el írni, pontosabban film- és videoszalagra rögzíteni. A nagy sikerű görög filmalkotás óta viszont alig tucatnyi emelkedett ki a középszerből. Ezek között található a Robin Estbridge novellája alapján készült *Ölni szabad* című film, melyben több mai és volt világsztár játszik. A főszerepben az a Dirk Bogarde, aki már a *Modesty Blaise* című filmben is bizonyította, hogy szenvtelen kémfőnököt kiválóan alakít, a legendás Ava Gardner, Bekim Fehmiu (az Odüsszeusz tévésorozat címszereplője), s végül Timothy Dalton, a jelenlegi 007-es ügynök, azaz James Bond.

Alexander Diakim, a száműzetésben élő politikus, a hazájába való visszatérést fontolgatja. A honfitársai szemében hős Alexander azonban még habozik. Társai igyekeznek meggyőzni arról, hogy elérkezett az idő a cselekvésre. A CIA viszont azt szeretné, ha nem térne haza. Curtis, a szervezet egyik vezetője ennek érdekében minden eszközt felhasznál. Felkeresi Diakim egykori szeretőjét, megtalálja közös gyermeküket, és a vele jóban levő újságírót, sőt a Brit Külügyminisztérium egyik tisztviselőjét is. Végső esetre pedig a hírhedt anarchista lányt, Mellissa Mascade-ot zsarolja meg.

A Diakim elleni „összeesküvés" egy ausztriai kisvárosban, Gmundenben áll össze. Ide hozatja Curtis az összes érdekeltet, hogy meggyőzzék a politikust arról, hogy most nem érdemes hazamennie. Diakim azonban nem hallgat rájuk, és hazaindul...

Sylvia Kristel, Mia Nygren, Monique Gabrielle, s most Natalie Uher. A nevek egyetlen személyt takarnak: Emmanuelle-t. Az első két filmet még a dán szépség, Sylvia Kristel játszotta, a harmadikat és negyediket Mia Nygren, az ötödikben dobták a „mélyvízbe" a fiatal Gabrielle-t, s most, alig egy évvel az ötödik folytatás után (Video Magazin, 8. szám, 1988. január) itt a hatodik rész, egy újabb csodával, a 22 éves, egykori Playmate-hölggyel.

MANUELLE

6

A történet a jól ismert egzotikus helyszíneken kezdődik. Őserdő, elhagyott ház – most éppen Venezuelában, a dzsungel közepén, távol a világ zajától. Emmanuelle éppen fürdőzik. A lenyűgöző látványt azonban szétrombolja a durva valóság: fülsiketítő robajjal egy Boeing száll le a közelben, hiszen a világnak ezen az eldugott fertályán található Simons professzor luxus magánklinikája. Nem tudni, miért, de nála keres menedéket az igéző szépség. Zaklatott idegállapotban, remegve kezdi mesélni legújabb kalandjainak történetét.

Ezek szerint egy jachton négy maneken, méghozzá a világ legszebb négy hölgye kapta azt a feladatot, hogy bemutasson egy milliókat érő ékszerkollekciót. Az ékszereket a szintén világhírű Benton felügyelő vigyázza, ám Archibald, az ördöngös tengerész kifog rajta és az ékszereket viselőikkel együtt elrabolja.

A történetet felesleges tovább folytatni, hiszen a lágy pornófilmek „kezdő" nézői is jól tudják, hogy itt is minden jóra fordul – hiszen a sztori csak amolyan egzotikus körítés a szexuális kalandok bemutatásához.

Főszereplők:
Natalie Uher, Jean René Gossart, Tamira Gustava Rodriguez

Rendezte:
Bruno Zincone

76 perc

Az átverés

(CAUSE L'AUTRE)

Franciaország, 1987
Főszereplők:
Patricia Millardet, Giovanni Vettorazzo, Augusto Zucchi, Franco Trevisi
Rendezte:
Carlo Lizzani
90 perc

A fiatal, jóképű biztosítási ügynök szorult helyzetbe kerül. Kártya- és agárverseny-adósságai elérték a 20 millió lírát, s hitelezője, a versenypályák Harpagonja nem ad több időt a törlesztésre. Váratlanul bedugul a biztosnak hitt forrás, a biztosító páncélkasszája is. A központ vezetője ugyanis a kirendeltség megszüntetését fontolgatja, s ezért a bevételt egy bank széfjében helyezi el. A férfi kutyaszorítóba került.

A következő napon a város egy távoli részébe hívják ékszerek felbecsülése és biztosítása céljából. A vedlett falú házban egy csábos, fiatal lány fogadja, filléreket érő kacatokkal. De hát nem is ez volt a hívás oka! A nő hamarosan „leteríti" a biztosítási ügynököt, aki távozása előtt megtudja, hogy Elena egy öreg virágkereskedő felesége, s csak ezért ment hozzá, hogy kihozza őt a menekülttáborból. Mi lenne, ha biztosítást kötne a férje életére, aki hajlott korát tekintve egyáltalán nem meglepően hamarosan távozna az élők sorából? – veti föl a lehetőséget az asszony, de az ügynök még ellenáll.

Másnap viszont visszatér, hiszen neki sincs más választása: a 20 millió lírát elő kell teremtenie! Egy újabb szeretkezés alkalmával kieszelik a tervet, s a 600 millió lírára „biztosított" férfi ellen formálódik a merénylet. Még a véletlen is a kezükre játszik; a peremkerület autópályája közelében egy szexuálisan aberrált őrült autóban szeretkező párt gyilkol. Nincs más hátra, mint a virágkereskedőt éjszaka feleségestül megtámadni, majd a 600 milliót felmarkolni. A terv kisebb döccenőkkel megvalósul, de a biztosítótársaság főnöke nem hiszi el a történetet...

Az izgalmak itt véget is érhetnének, s egy leleményes detektív felszámolhatná a bűnbandát. De nem ez történik! A fortélyos gyilkosság ugyanis újabb, nem várt fordulatokat tartogat.

Az igazat, csakis a mocskos igazságot

Az átláthatatlan, mindenható igazságszolgáltatói gépezet legalább annyi érdeklődést kelt a filmek iránt, mint az apácák, a kurvák, a szörnyek és a gyilkosok. A bírák mindenekfölötti atyaúristeneknek tűnnek, a vádlók élesnyelvűen, könyörtelenül perlekednek, a védő olyan, mint egy mentőangyal, az áldozat pedig ártatlan vagy vétlen tettesként áll előttünk. Ezek a klisészerű sémák a filmben többnyire saját ellentétjükké válnak – az áldozatról kiderül, hogy gyilkos, a védőről pedig, hogy korrupt. Így Paul Newman az *Ilyen volt Roy Bean* című filmben (USA, 1972, R.: John Huston) bíró, hamisjátékos és iszákos is egy személyben.

A néző gyakran nyomon követheti a valóság felderítését, amely a különböző jellemek, ideológiák és érdekek összjátékából jön létre. A demokratikus vizsgálati munka modelljeként lehet talán megemlíteni a *Tizenkét dühös ember*t (USA, 1957, R.: Sidney Lumet), ahol egy amerikai bíróság tizenkét esküdtje a tanácsteremben ül és egy gyilkossági vád összetevőit vitatja meg. Az eset világosnak, az ítélet elkerülhetetlennek tűnik mindaddig, amíg az egyik esküdt (Henry Fonda) fel nem tárja a bizonyításban rejlő ellentmondásokat. Fárasztó és változatos vitákban – amelyek során az esküdtek látszólag okos véleményei pszichikai tehetetlenségnek vagy rejtett ítéleteknek bizonyulnak – sikerül meggyőznie esküdttársait a vádlott ártatlanságáról. Lumet első filmje pozitív értelemben véve dialógusfilm, mivel a helyszín korlátai (a film egyetlen helyiségben zajlik) költészetet és feszültséget kölcsönöznek a történetnek, és így a néző a vita integráns részévé válik.

A filmekben túlságosan szívesen ültetnek nőket a vádlottak padjára, amint a most videón kapható *Nuts*ban (USA, 1987, R.: Martin Ritt) is. Ez a mozisiker rendkívüli mértékben rávilágít az igazságszolgáltatás és a pszichiátria összekapcsolódására. A történet

A bíró, az államügyész és az ügyvéd: John Mahoney a *Suspect*ben.

[illegible] a [illegible] a *Nuts*ban [illegible] a [illegible] a [illegible] s az [illegible] köt[illegible]

Igazságügyi filmek videón

NUTS
Barbra Streisand, Karl Malden, Richard Dreyfuss szereplésével.
Warner
Hatásosan megrendezett dráma egy vádlott (Barbra Streisand) harcáról az államapparátus és a pszichiátria fertőjével szemben.

EGY GYILKOSSÁG ANATÓMIÁJA
James Steward, Ben Gazzara, Lee Remick szereplésével.
RCA/Columbia
Manion hadnagy (Ben Gazzara) feleségének (Lee Remick) elítélését a tettesek meggyilkolásával bosszulja meg: halálos ítélet vár rá. Államügyészének, Dr. Bieglernek (James Steward) védence ítélőképtelenségét kell bebizonyítania – és elkezdi kétségbeesett védőbeszédét.

AZ ÍTÉLET
Paul Newman, Charlotte Rampling, James Mason szereplésével
CBS/Fox
Frank Galvinnek (Paul Newman) több köze van az alkoholhoz, mint a paragrafusokhoz. Amikor élete ügyével kerül szembe, az államügyész egyszerre bizonyul zseniálisnak és megvesztegethetetlennek.

ÉS IGAZSÁGOT MINDENKINEK
Al Pacino, Jack Warden, John Forsythe szereplésével.
RCA/Columbia
A bűnözőket szabadon kell bocsátani az ügyészek és a bírók megállapodását követően. Az ügyésznek, Arthur Kirklandnek (Al Pacino) vannak még ideáljai, el kell ítélnie az egyik erőszakkal vádolt bírót. Kirkland tudja, hogy ■ bíró vétkes: választania kell a pályája és az önbecsülése között.

A KÉS
Jeff Bridges, Glenn Close, Peter Coyote szereplésével.
RCA/Columbia
Jack Forresternek (Jeff Bridges) kettős gyilkosságot követ el. Ügyésznője (Glenn Close) védi őt, és beleszeret védencébe. Bár a feltűnést keltő perben Jacket felmentik, mégsem bizonyul olyan ártatlannak.

szerint Claudia, a call-girl jogos önvédelem során megölte azt ■ férfit, aki meg akarta erőszakolni. A bíróság előtt számot kell adnia tettéről. A vallomástételtől való kitartó vonakodására és túlzott reakcióira csak egy magyarázat lehetséges: bizonyára őrült, így ideggyógyintézetbe helyezik. A vádlott azonban határozottan védekezik, hadat üzen a jogrendszernek, ■ társadalmi rendnek, ■ modern pszichiátriának és nem utolsósorban saját múltjának. Lázad a rendszer ellen: „Azokon, akik szellemileg nincsenek ítélőképes állapotban, kizárólag akkor lehet ítéletet végrehajtani, ha azt két pszichiáter állítja" – foglalja össze Barbra Streisand.

Egy igazságszolgáltatásról szóló film akkor válik feszültté, amikor a politika piszkos kezének köze van a játékhoz: Reinhard Hauff *Stammheim*je (NSZK, 1985) ■ Baader–Meinhof terroristacsoport tárgyalását eleveníti meg. A feszes rendezés és ■ érzelmekkel teli párbeszédek alapját valóságos események alkotják. Végtelenül lehangoló ■ Hauff által megrajzolt kép.

Szintúgy ■ kiúttalanság uralja ■ *Sacco és Vanzettit* (olasz–francia, 1970, R.: Guiliano Montaldo). Ebben két olasz bevándorló anarchistát 1920-ban az Egyesült Államokban egy politikailag túlfűtött rablógyilkossági perben halálra ítélnek, és az egész világon kibontakozó tiltakozási hullám ellenére kivégeznek. Ez az izgalmas bírósági regény drámai rekonstrukciója az amerikai igazságügy és társadalom egy legendás epizódjának.

Azonban ■ téma komédiázó hangvételbe is átcsaphat, mint ahogy Hark Bohm *A kis államügyészében* (NSZK, 1986), amelyben az építőipart és az igazságügyi gépezetet egyaránt megfigyelhetjük, vagy az *Államügyészeket nem csókol meg az ember* című filmben (USA, 1985, R.: Ivan Reitman), amelyben Tom Logan (Robert Redford) államügyész egyaránt szeretetre méltó és ügyetlen, ennek ellenére az attraktív külsejű Chelsea-vel rajta kapják az ágyban. A lánynak nemcsak furcsa körülmények között elhunyt apja gyűjteményének értékes festményeit kell ellopnia, hanem csaknem meg is öli a férfit.

Az igazságszolgáltatás továbbra is kiaknázhatatlan tárházat jelent, mivel ■ témák sokszínűségén túl szüntelenül ■ világosság, illetve a misztikum, ■ megmagyarázhatatlan és ■ megfoghatatlan határán mozog.

Paul Newman ■ *Ítélet*ben és Robert Redford az *Államügyészeket* ■ *csókol meg az emberben.*

Szintetikus Marilyn Monroe

„A számítógép és a memória-áramkörök feleslegessé teszik a színészt" – írta valaki ■ korszerű számítógépes animációs technikákat kommentálva. Mielőtt bárki újságírói túlzásnak vagy merő technikai fikciónak minősítené ezt az állítást, vegye figyelembe az alábbiakat. Esetleg csinálja utána...

Vegyünk egy tetszőleges tárgyat. Ez a „tárgy" lehet színész is, de egy festett gipszmodell is elég, melyről egy háromdimenziós letapogató rendszer „feldolgozza", vagyis sok-sok nézetben képet készít róla.

Ezeket ■ képeket egy számítógép ■ memóriájában tárolja. A képek közt a tetszőleges apró részletek is ott lehetnek, amenynyiben azt akarjuk, hogy ezek is „játsszanak". A többi már a számítógép dolga.

Kezdődhet a „forgatás", amelynek során nincs szükség helyszínre sem, mivel ■ betáplált tér-elemekből tetszőleges hátteret kreálhatunk. Nem kell operatőr, nem kell világítás, tulajdonképpen rendező sem a szó klasszikus értelmében – a színészt pedig már a legelső lépésben „likvidáltuk".

Valószínűleg sok rendező örülne az ember ilyen mértékű kiiktatásának, ha nem esne áldozatul maga is: helyét ugyanis néhány matematikus foglalja el. Ők azzal a hallatlanul bonyolult, ugyanakkor banális feladattal birkóznak meg, hogy az adott elemekből valószerű képet szerkesszenek a képernyőn, majd ezt ■ képet fázisonként megmozgassák. Mivel másodpercenként kb. 30 fázis szükséges ahhoz, hogy az emberi szem folyamatos mozgást érzékeljen a képernyőn, el lehet képzelni, mekkora feladatra vállalkoztak. Ráadásul ki kell elégíteni egy képtelenül nehéz követelményt: minden képnek valószerűnek kell lennie. Ne feledjük, hogy most nem az animációs filmek képi megoldásaiban kell gondolkodnunk, hanem teljesen valóságosnak tűnő képeket kívánunk szintetikus úton előállítani. Méghozzá nem egy kockáról vagy gömbről, hanem egy emberi alakról, például Marilyn Monroe-ról.

Reménytelennek látszó feladat? Megcsinálták! A Monroe-ról szóló mintegy ötperces szekvencia (szintetikus film? – minek is lehetne nevezni igazából?) elkészítése sok ezer munkaórát vett igénybe, hat hónapig dolgozott rajta egy szervezőből, egy matematikusból, egy grafikusból, egy tervezőből és egy szoftverfejlesztőből álló stáb. A Monroe-film 2000 márkába került – *másodpercenként.*

A jelenlegi technika mellett még rendkívül körülményes egy ilyen képsor elkészítése és a mozgások gyakran merevek, „robotszerűek". A tökéletes megoldásra még várnunk kell. Egészen addig, amíg ■ számítógép majd teljesen önállóan generál alakot, mozgást és magát a történetet is... Ezek után bárkivel, bármikor, bármilyen szerepet „el lehet játszatni", ha van róla egy valamirevaló fotó, netán mozgókép, de az az igazság, hogy ez sem nagyon szükséges hozzá. Össze lehet hozni olyan embereket, akik a valóságban soha nem találkoztak. Olyasmit lehet ■ szájukba adni, amit sohasem mondtak. Ilyet persze mintha már láttunk volna számítógép nélkül is...

Grundig VS 550

Ez a készülék látszólag semmilyen különleges tulajdonsággal nem rendelkezik. A műszaki paraméterei sem kiválóbbak az átlagosnál. Valami mégis figyelmet érdemlővé teszi ■ Grundig VS 550 típusú asztali képmagnóját, s ez a Grundig konstruktőrjeinek leleményességét dicséri. (Vannak talán, akik emlékeznek még a Grundig Video 2000 rendszerű képmagnójára, amely mai mércével mérve is kitűnő, jól végiggondolt alkotás volt.) Nos, ■ szóban forgó képmagnó sajátossága ■ hangfokozatban van.

Az ötlet tulajdonképpen a gyakorlat kényszerének hatására született és pofon egyszerű. Az utóhangosítás (audio dub) problémája az, hogy ilyenkor az eredeti hang és vele az atmoszféra egy része is elvész, pedig ezt sokszor jó lenne megőrizni. Vagyis úgy kellene a kommentárt vagy az aláfestő zenét felvenni, hogy az megfelelően keverve legyen az eredeti hanggal. A bennfentesek talán legyintenek erre, mondván, hogy ez egy igényes hangmérnöki feladat és komoly stúdió és felszerelés nélkül kár belevágni, ■ megfelelő szaktudást és vájt fület nem is említve. Igaz, a mozifilmek ilyen apparátussal készülnek, és a jobb tévéstúdiók is odafigyelnek az ilyen jellegű hangmunkára.

A Grundig vette ■ bátorságot és radikálisan leegyszerűsítette ■ dolgot. Az eredeti hang, a narrátorszöveg és a kísérőzene egymáshoz képest vett arányát összesen két potenciométerrel lehet beállítani, amelyek a készülék előlapján jobboldalt alul találhatók. A kivezérlésmérő műszert is megspórolták, mert a három jel összegét egy automatikus szintállító áramkör figyeli és szabályozza minden pillanatban. Így túlvezérlődés nem fordulhat elő. Természetesen bármilyen hangforrás csatlakoztatható bemenetekre, de mégis a kísérő szöveg és zenei aláfestés ■ legjellemzőbb. A csatlakoztatásnál gondot okozhat az, hogy a legtöbb hangforrás ma már sztereó kimenettel rendelkezik, ugyanakkor ez ■ készülék monó jelekkel dolgozik. Ezen azonban megfelelő kábelek segítségével úrrá lehetünk. A keverési lehetőségen kívül a hagyományos audio dub is megtalálható ■ készüléken.

A képmagnót felszerelték videotext-dekóderrel és programozóegységgel is (VPT), automatikus szalagidőfigyelő áramkör tudósít a hátralévő időről, célkeresés útján lehet elérni a műsoros szalag bizonyos megjelölt pontjait. Digitális tárolója a már szokásosnak mondható kép a képben (PIP) és multiscreen (osztott képernyő) effektusok előállítására szolgál. Ki kell emelni a rendkívül intelligens hangoló áramkört. A Synchro-Edit funkció az assembly-vágás szabályai szerinti lehető legtökéletesebb képillesztést hivatott segíteni. Mindezekért a szolgáltatásokért összesen 1900 márkát kell fizetni.

Motorzoom: 12-szer

Tapasztalt videósok tudnák megmondani, hogy néha mennyire gátolja a megfelelő felvételek elkészítését az ■ tény, hogy a kommersz kamkorderek varioobjektívjének kicsi az átfogása, vagyis nem lehet vele kellő távolságból megfelelően szűk kivágású képet felvenni.

Annak, hogy a kamkordereken egyszerű objektíveket alkalmaznak, kettős oka van: egyrészt olcsóbbá teszi a készüléket (az objektívgyártás munkaigényes, precíziós beállításokat, különleges tisztaságot igénylő, kevéssé automatizálható munka); másrészt biztonságot ad az ügyetlenebb vevőnek, akinek a kezében még tele állásban sem remeg ■ kép elfogadhatatlanul. A hatszoros varioobjektíveket azonban kezdik kinőni a kamkorderek.

A Sharp tudomásul vette ezt, és forgalomba hozta VL-C750 típusú kamkorderét. Ez ■ készülék – mint a típusjelében található C betű is sejteti – VHS-C formátumú, s 12-szeres varioobjetívvel látták el. A fókusztávolság 8 és 96 mm közt folyamatosan változtatható. Van rajta egy határoló, amely bekapcsolt állapotában ■ fókusztávolságot 64 mm-ben korlátozza. A variózás motorral működtethető, még hozzá két sebességgel. Az ilyen objektívvel ajánlatos állványról dolgozni. Nem mellékes, hogy az állvány stabilitása mellett ■ kamkorderház merevsége is szerepet játszik abban, hogy remegés nélküli felvételt készíthessünk. E tekintetben készülékünk megfelelőnek mondható. Sokféle tartozékot mellékelnek ■ VL-C750-hez és ily módon a 3700 márkás ár nem is tűnik olyan soknak. A kép és hang jellemzői lényegében ugyanazok, mint ■ korábbi modellnél, amely a VL–C650 névre hallgatott.

Egy rivális

A Panasonic cégnek alapos gyakorlata van a kamkordergyártásban. Ezeken az oldalakon is bemutattunk már egynéhányat ezek közül, így például bizonyára mindenki számára ismert a NV-M jelű sorozat, amelynek immár hetedik generációja van ■ piacon (NV-M7) és mindegyik sikeres darab. Időközben megszületett a VHS-C kazettás változat is.

Szokatlan módon a Panasonic legújabb VHS-C kamkorderével önmaga riválisát alkotta meg, mivel a megelőző NV-MC–10 nevű változat jóval drágább, mint az újabb: 3600 márka, míg az új csak 2900. Igaz, valamivel kevesebb szolgáltatást nyújt: nem működik felezett sebességgel, nincs benne forgó törlőfej, amely ■ hibátlan inzertálást lehetővé tenné, és az audio dub (utóhangosítás) is hiányzik róla. Képminőség tekintetében azonban nem marad el amögött és ez a lényeg. Mint sok más készülék, ez is forgalomba kerül más márkanevekkel is, így például a Grundig VS-C40 jelű kamkorder a szóban forgóval csaknem teljesen azonos. A különbség mindössze annyi, hogy ■ Grundig-változaton van rövid expozíciós idő is (high-speed shutter).

Ezek a korszerű kamkorderek kivétel nélkül olyan jó minőségűek, hogy köztük már szinte csak ■ szubjektív tesztek alapján lehet különbséget tenni. Itt pedig tág tere van az egyéni ízlésnek.

A szóban forgó kamkorderrel kapcsolatban ilyen megállapítások születtek: telítettek ■ színei és jó a színvisszaadása, de egy picit túlhajtott világos a piros tónusoknál: a középvörösből rikító vöröset csinál; a színek tiszták, a kontúrok és színátmenetek kielégítők, a kép zajszegény stb. Ezek nem egészen korrekt műszaki adatok; igaz, azok hiánytalanul megtalálhatók az adatlapon. Nem túl rosszak és a szubjektív ítéletek igazolni látszanak ■ decibeleket, luxokat, megahertzeket stb.

Kialakult tehát egy stabil minőségi osztály az amatőr videotechnikában. Amatőr? Kár ezt annyira hangsúlyozni. Régebben azt jelentette az a szó, hogy lelkes, de egyszerű, minőségen aluli. „Minőséget" csak a profi tud(hat)! Kameránk azt bizonyítja, hogy lassan meghaladott lesz ez az arisztokratikus és technokratikus szemlélet. Az NV-MC–6-ot és társait demokratikus eszköznek szánták, az biztos, mert legszívesebben mindenkinek a kezébe adnák, aki leszurkolja érte a 2900 nyugatnémet márkát.

Sztárcsalád az NSZK-ból

A kommersz, otthoni videokészülékek piacán annyira eluralkodtak a japán gyártók, hogy ■ nem japán cégek termékeivel szemben bizonyos fenntartások alakultak ki ■ vásárlókban. Ezeknek néha van alapjuk, néha nincs. A nyugatnémet Grundig cég videokészülékeivel szemben is tapasztalható némi idegenkedés, ez azonban talán csak abból adódik, hogy a Grundig készülékeiből nálunk kevesebb van forgalomban, mint a nagynevű japán vállalatok hasonló termékeiből.

Hazájában, az NSZK-ban a Grundig ■ tévék és videokészülékek eladásában az első helyen áll. Mivel az egyébként kiváló készülékei áruk miatt kevésbé versenyképesek, mint ■ japán tömegáruk, ■ Grundig az alkatrészgyártás terén próbálja a kieső hasznot pótolni. Videofejgyártása igen jelentős, az elsők közt van a világon.

Az itt elsőként bemutatott Grundig készülék ■ *Monolith 95–490/9 text* névre hallgató, 95 cm képátlójú óriás tévé, amelyet minden elképzelhető szolgáltatással felszereltek. Súlya miatt padlón guruló kivitelben készül és magában foglal egy VS–540 típusú képmagnót és egy STR–201 típusú műholdvevő belső téri egységet is. Képernyője kb. 80 százalékkal nagyobb felületű, mint az eddig szokásos nagyképernyős tévék – ez az adat jól hangzik, de az az igazság, hogy szemünk inkább a lineáris méretek növekedését érzékeli, ez pedig csak kb. 35%-os a megszokotthoz képest. Mindenesetre ez sem lebecsülendő. A készülék 2 × 50 W teljesítményű végerősítőt tartalmaz a sztereó tévéadások hangjának maradéktalan élvezete végett. Ez a tévé – a megnövekedett geometriai méretek miatt – jobb mélyhangátvitelre képes, s így igen kiváló hangvisszaadást biztosít.

Hangolóegysége alkalmas ■ kábeltévéadások vételére is és ■ beépített belső téri egységgel a műholdas adások is a képernyőre varázsolhatók – ehhez persze szükséges még egy kívül elhelyezett paraboloidantenna, valamint a hozzá tartozó külső téri egység (előerősítő és konverter) is. Többnormás: ■ PAL rendszerű adásokon kívül ■ kétféle SECAM és ■ kétféle NTSC vételére is alkalmas, valamint képes a hangátviteli rendszer változatainak vételére is.

STR 201

Sokféle csatlakoztatási lehetőség biztosítja a különféle készülékekkel történő összekapcsolást: asztali képmagnóval, kamkorderrel, CD–V lejátszóval, hifikészülékekkel, számítógéppel, műholdvevővel stb. Amennyiben ■ hang visszaadásához külön hangszóródobozokat kívánunk használni, ezeket is csatlakoztathatjuk a tévéhez. A beépített videotext-dekóder az ilyen készülékeknél ma már természetes. Típusa: VT–3805. Magában foglal egy nyolcvanoldalas programozható tárolót is, amely a nézni kívánt oldalak előválasztásos programozását is lehetővé teszi.

Ennek ■ készüléknek minden teljesítménye ellenére van egy szembetűnő hátránya: ■ videókazettát legkényelmesebben a padlón hasalva lehet betenni és kivenni, ami viszont nem a legkedvezőbb perspektíva a képernyő nézése céljából ... Az sem mellékes, hogy rendkívüli módon ki van téve a porosodásnak, ami igen megrövidítheti a képmagnó életét.

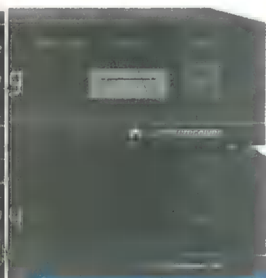

95–490/9

6305

Összeállította Márczi Imre

AP 201

A már említett STR–201 műholdvevő egység 950 és 1750 MHz frekvenciahatárok közé eső bemenőjeleket tud feldolgozni, amelyek bemeneti szintje 47–75 dBµV.

Az száz vehető csatorna közül 49 programrekeszben tárolható. Vehető a segítségével a PAL, a SECAM norma szerinti adás, sőt (külső dekóderrel) a D2 MAC is. Tápfeszültség-ellátása nemcsak hálózaton keresztül történhet, hanem 12 V-os akkuról vagy egy, szintén a Grundig által gyártott napelem segítségével is.

Itt kell megemlíteni, hogy a paraboloidantenna egy pontra irányított felszerelése ma már nem korszerű, mivel annyi közvetlen műsorszóró műhold van geostacionárius pályán, de nem azonos pozícióban, hogy esetenként indokolt az antenna átállítása. E célból a tetőre mászni és milliméteres pontossággal beállítani az antennát, nem leányálom. Ennek megkönnyítésére ma már antennaforgató berendezések kaphatók. A Grundig AP–201 típusú antennaforgató egysége mikroprocesszor-vezérlésű. Programozható; 49 előre beállított műholdpozíció tárolható memóriájában. Az STR–201 műholdvevőhöz tartozó távvezérlő segítségével ezek a pozíciók gombnyomásra beállíthatók. A motor teljesítményfelvétele maximálisan 90 W.

A szerényebb igényű vásárlók (értsd: kevesebb pénzzel rendelkezők) igényeinek kielégítésére a Grundig több, tévével egybeépített képmagnót is kínál ezen kívül. Ilyen tévérekorder a 6305 típus, amelyhez tetszetős és praktikus láb is kapható. Hasonló az 5505 és az 5504 RP, valamint a 4500 típus is. A típusjelzésekben itt az első két szám a képernyőátlót jelenti cm-ben.

4500

A 6305-höz hifi-sztereó képmagnó tartozik, amely audio üzemben felezett sebességgel is működik, és így nyolc óra hanganyagot lehet vele felvenni egy négyórás VHS kazettára. Automatikus programkeresés, automatikus szalagidő-kijelzés és még sokféle szolgáltatás teszi kellemessé a használatát. 2 × 20 W-os hang-végfokozat hajt meg két kihajtható dobozt, de külső hangszórók is csatlakoztathatók.

A készülék surround-sound kapcsolással is el van látva. Az 5505 típus sajátsága a sztereóhang mellett (2 × 10 W hangteljesítmény) a videotext-programozás segítségével történő műsorprogramozás: a teletextben közölt műsorra állítva a kurzort, gombnyomásra beprogramozódik a felvenni kívánt műsor összes adata a timerbe – és persze mindez távvezérlő segítségével történik, amely a képmagnó irányítására is alkalmas.

5505

5504

TESZT

A mérések ■ Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumábam készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

Szokásos tesztünk nem ■ jól ismert gimnáziumi ünnepéllyel foglalkozik, hanem két olyan készülékkel, amelyek „beavatják" a videokazettát. Videomagnóink ugyanis láthatatlan jeleket helyezhetnek el a szalagon, amelyek segítségével a megjelölt helyet bármikor képesek megtalálni, megkímélve ■ tulajdonost – ■ ■ rekordert – ■ fárasztó ide-oda keresgéléstől.

Szalagavató

Sokszor vetődik fel a szerkesztőségben is egy-egy teszt előtt, hogy ■ videózásban gyakorlott, a videokészülékek piacán otthonosan mozgó olvasóink típusválasztásainkat nem tekintik-e átgondolatlannak, esetleg összevissza csapongónak. Mindig is törekedtünk arra, hogy az egy időben ismertetett minták közel azonos osztályba tartozzanak, mégis előfordul, hogy egy magasabb műszaki színvonalat képviselő három forgófejes magnó mellé egyébként korrekt felépítésű és jó specifikációjú kétfejes készülék kerül, vagy egy korábbi fejlesztésű készüléket egy időben fiatalabb típussal vetünk össze. Nos a korábbiakban és egyelőre a jövőben is az ■ vezérlő elv motivált bennünket, hogy olyan készülékeket kell bemutatnunk, melyek ■ hazai piacon elérhetőek. Időnként mégis messzebbre tekintünk. Ezt tettük az előző számunkban is, amikor bemutattuk a Siemens 601 mellett a Panasonic NV–G40EE típusát, melyek közül az utóbbit csak a tőkés devizáért árusító üzletekben lehetett megvásárolni, megítélésünk szerint igen kedvező áron.

Most két olyan készüléket mutatunk be, melyek közül az első, ■ Fisher FVH P–20S csak szűkebb körben válik itthon elérhetővé, mivel úgy tűnik, ez is csak devizáért lesz vásárolható. A másik készülék többek videózását is biztosíthatja, mivel az Iparcikk Kölcsönző kínálatát fogja gazdagítani JVC HR–D211EM típusjelzéssel. Ez utóbbi készülék kapcsán rögtön módunk van bemutatni régi adósságunkat a JVC HR–D210-et is.

Bemutatónkat tehát ■ **Fisher FVH P–20S**-el kezdjük, mely egy egyszerű vonalú, elegáns megjelenésű készülék. Első ránézésre az előlapon csupán három gombot látunk, melyek közül az egyik a működtető feszültségek bekapcsolását végzi, ■ következő a kazetta kiadását biztosítja, míg a harmadik megnyomására lecsapódik az összes funkcionális kezelőegységet magába foglaló ajtó. Bár e megoldást szellemesnek és praktikusnak véljük, nem tartjuk haszontalannak megjegyezni, hogy a viharos nyitást egy ujjal azért célszerű megfékezni, mint ahogy ■ kezelésnél sem árt a beállításokat „könnyű kézzel" végezni, A távszabályzón lévő sok gomb sok funkciót sejtet, s valóban, a magnórész működtetésén, a programválasztáson kívül lehetőség van ■ készülék beprogramozására úgy, hogy a távszabályzóba épített LCD-n (folyadékkristályos kijelzőn) figyelemmel kísérhessük azokat az adatokat, melyeket rögzíttetni kívánunk. S miután mindezt – kényelmesen hátradőlve a fotelban – elvégeztük, egy gombnyomással a távszabályzón keresztül mindezt „átlőhetjük" a videóba.

Ennyit előzetesen a kényelmi szolgáltatásokról, s most nézzük, mit is tud a készülék. Szinte mondani sem kell, hogy a hazai üzletekben megjelenő FVH P–20S vételi oldala mind a szín, mind a kísérőhang tekintetében kétnormás, tehát ■ PAL és SECAM szín-, illetve OIRT és CCIR hangnormák vételére alkalmas. A szalagra történő rögzítése PAL és MESECAM rendszerű, a tv-készüléknek pedig ■ hangjeleket CCIR norma szerint továbbítja.

Előválasztó egysége kábeltuner-rendszerű, s hogy állandóan ne ismételjük magunkat, ezért ennek jelentősége helyett korábbi ismertetőinkre hivatkozunk. A tv-készülékkel a kapcsolatot egyrészt nagyfrekvenciásan az antennacsatlakozón, másrészt – a praktikus használata miatt sokszor hiányolt – Scart csatlakozón keresztül lehet megvalósítani. Az előbbi esetben állíthatóan a 30–40 UHF sávbeli csatornák között ad ki jelet a video nagyfrekvenciás egysége. A könnyű egymásra találást tesztábra segíti.

A video hangolóegysége feszültségszintézeres hangolású és 32 állomás beprogramozását teszi lehetővé, melyek közül későbbi időpontban lejátszásra kerülő műsorok felvételére 1 éven belüli 6 memóriahely áll rendelkezésre, de lehetőség van mindennapos felvételre is. A video órája kvarcpontosságú, tárolásvédelemre ■ specifikáció egy órát garantál, a vizsgálatok során ezt nagy biztonsággal teljesítette a készülék.

A kazetta behelyezésekor, attól függően, hogy a felvétel védelmét biztosító ablak ki van-e törve vagy sem, ■ magnó azonnal munkába kezd. Ha úgy érzékeli, hogy a kazetta felvételvédelem ellen biztosított, azonnal elkezdi lejátszani ■ szalagot, ha pedig az ablak sértetlen, akkor egy gyors vissza- és előretekercselést végez, majd kijelzi, hogy milyen töltöttségű kazetta van a tárban, hány percből lehet gazdálkodni, és várja a parancsot, hogy lejátsszon vagy felvegyen?

Működés közben a kijelzőn folyamatosan figyelemmel kísérhetjük az eltelt időt másodperc-pontossággal, és ellenőrizhetjük a hátralévő időt is. S ha már kijelzőről esett szó, akkor ■ bevezetőben említettek szerint e készüléknél rögtön két ilyen egységről kell beszélni.

Az egyik a távszabályzón van, amelyen láthatóvá tehető ■ dátum és az idő, a programozáskor a tárolni kívánt programszám, a programkezdési és ■ -befejezési ideje, ■ VPS jelzés (Video Program System, mely egy külön azonosító jelzés a pontos műsorindításhoz, nálunk még az adásban nem alkalmazzák és a készülékbe is külön kívánságra építhető be), valamint egy villogó jel, mely egy adót szimbolizál és mutatja, hogy a távszabályzó parancsunkra sugározza a jelet a video felé.

Fisher FVH P–20S

A videomagnó kijelzője sokkal összetettebb. A teljeség igénye nélkül megemlítjük, hogy ezen is látható az aktuális idő és dátum, a memóriába programozott adatok, a kazettatár helyzete, a működő magnófunkciók, a lejátszás közbeni információk, melyek a lejátszott és eltelt időre vonatkoznak, s ■ különböző visszakeresési módok betűjelei, melyek piros színnel hívják fel magukra a figyelmet a halványkék számok mellett. E gyorskeresési rendszerek, úgy gondoljuk, megérdemlik, hogy egy kis időt szenteljünk bemutatásuknak.

A VHS Index Search System (indexkeresési rendszer) a VHS Address Search System (címkeresési rendszer) és az idő szerinti keresési rendszer lehetővé teszi ■ felvételek bizonyos sorrend, cím (a sorrendben elfoglalt hely) vagy idő szerinti megkeresését. A felvétel során sem ■ képben, sem a hangban nem érzékelhető index-, illetve címjelek kerülnek fel a szinkronsávra, melyek visszajátszáskor a kívánt utasítás szerint biztosítják a gyors rátalálást a kívánt műsorkezdetre. E jeleket mind a felvétel alatt, mind a lejátszáskor rögzíteni lehet az ún. MARK (jelzés) gomb segítségével, visszakereshetőek ■ SEARCH (keresés) gomb megnyomásával – melynek egy-két vagy háromszori egymás utáni megnyomása változtatja a visszakeresési módokat – s ha törölni kell valamilyen jelet, úgy azt az ERASE (kitörlés) gombbal lehet megtenni. E három kezelőszerv ■ lehajtható előlapon található, funkcionális összetartozásukból következően egymás mellett helyezkednek el, s távszabályzóról nem vezérelhetők.

Nézzük mi történik, ha a SEARCH gombot egyszer nyomjuk meg. A kijelzőn megjelenik egy-egy piros „Id" felirat, ami az index keresést jelenti, továbbá egy „P:" jelzés és az emellé beütött szám, amit ■ tasztatúra számaival írhatunk be. Ez azt fogja jelenteni ■ keresőnek, hogy előre vagy hátra tekercselve keresse meg ■ kívánt programhelyet. E programhelyeket előzetesen a MARK gombbal vittük be, de minden új felvételnél a magnó is „nyomot" hagy a szalagon. (Ha felvétel közben PAUSE állásba váltunk, az új indításkor nem kerül új marker a szalagra.) A készülék nem szereti a kapkodó felvételeket; ezért – ■ hibázások elkerülése végett – nem ajánlatos egy percnél rövidebb utasításköröket tartani.

Az előbbiekből kitűnik, hogy az utasítások egy részét ■ magnó vitte fel, egy részét mi adtuk be, s ezeket végül rendezni kell, melyet videónk automatikusan megtesz, ha ■ MARK és az ERASE gombokat egyszerre nyomjuk meg és STOP utasítást adtunk. Ekkor automatikusan visszatekercsel, majd gyorskeresésben újra végigjátssza a szalagot, most már növekvő számsorrendű címeket adva. Egyébként INDEX keresés üzemmódban lehetőség van az indexhelyek ellenőrzésére akár gyors előre, akár vissza üzemmódban, amikor minden jelölt helyen 5 mp-re normál lejátszást végez ■ készülék, majd folytatja a száguldását.

A SEARCH kétszeri megnyomásával a címkeresési üzemmód lép be, ekkor ■ kijelzőn „Ad" betűk olvashatók, és ezután kell beütni az előhívni kívánt címet, amit ez esetben sorszámok helyettesítenek (pl. hányadik videoklipet akarjuk megnézni) és a szalag máris vágtázik a kívánt helyre.

Végül, ha háromszor nyomjuk meg a SEARCH gombot, és beütjük azt az időt, amennyivel arrébb kezdődik a kívánt műsor, akár előre, akár hátra (ezt az FF vagy a REW megnyomásából találja ki az elektronika), félperces pontossággal biztosan rátalálunk ■ kívánt helyre. Ilyenkor a kijelzőn piros „TO" felirat világít. S ha mindezekhez hozzávesszük ■ tanulóprogramot, melyről később szólunk, joggal érezhetjük, hogy egy praktikus szolgáltatásokat nyújtó képmagnóval van dolgunk.

E hosszabbra sikeredett bevezető után nézzük, mit is tud ■ készülék. A tesztábra rögtön elárulta, hogy az előlapra a HQ jelzés nem alaptalanul került fel. Az ajtó mögött elhelyezett élességállító gomb – mert e készüléken ismét találkozhattunk képélesség- és tracking-állítási lehetőséggel is – szabályozásával biztonsággal értékelhettünk 260 sort, miközben a nagy felületeken tapasztalt zaj sem növekedett számottevően. Mindezt igazolták ■ laboratóriumi mérések is, az oszcilloszkóp ernyőjén a 3,5 MHz fölötti frekvenciák kiemelésével.

A színvisszaadás során tapasztaltak már több észrevételre adnak okot (ezt a színsávjelek felvételével és ■ visszajátszott jelnek vektoszkópon történő kiértékelésével lehet bírálni), mind ■ piros, mind ■ kék alapszínnél ■ megengedettnél nagyobb eltérést tapasztaltunk. Jónak ítéltük – különös tekintettel ■ kétfejes konstrukcióra – ■ készülék állóképét, a PAUSE gomb megnyomásával az elektronika általában „kikockázza" a zavarokat, de képenkénti léptetéssel ▶

	FISHER FVH-P20S	JVC HR-D211EM
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V ± 10%, 50 Hz	110/127/220/240 V, 50 Hz
Teljesítményfelvétel	32 W	28 W
Méretek	420 × 89 × 315 mm	435 × 95 × 341 mm
Tömeg	6,5 kg	6,5 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő (E 240-es kazettával)	240 perc	240 perc
Áttekercselési idő (E 180-as kazettával)	245 mp	210 mp
Gyorskeresés előre	11-szeres	9-szeres
hátra	11-szeres	9-szeres
Lassítás (szabályozható)		
Gyorsítás		
Állókép	x	x
Képről képre léptetés	x	x
Képbevágás		
Utóhangosítás		
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarcvezérlés	x	x
Napi programok száma	6	4
Programozható napok száma	1 év	14
Naponta ismételhető program	x	x
Hetente ismételhető program		x
Programban csatornakiválasztás	x	x
AUTOMATIKÁK		
Gyorsbefűzés	x	x
Adókeresés	x	x
Memóriastop	x	x
Szalagállásstop	x	x
Filmvégstop		
Automatikus műsorkeresés	x	x
Visszatekercselés	x	x
Ismétlés szalag elejéről	x	x
Színnormaváltás	x	x
Hangnormaváltás bemeneten kimeneten	x	x
Hátralévő szalagidő	x	
Indexkeresési rendszer	x	x
Tanulóprogram	x	
Kazettaazonosítás	x	
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereó hang		
Zajcsökkentés		
Hifi sztereó hang		
Biztosítás hálózatkimaradás esetére	x (1 óra)	x (10 mp)
Hozzáférés-letiltás		
Távszabályzó infra	x	x
Távszabályzó magnófunkciók	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ programozás	x	x
+ LCD kijelző	x	
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	75 ohm (DIN aljzat)	75 ohm (DIN aljzat)
ki	75 ohm (DIN dugó)	75 ohm (DIN dugó)
Video be	scart	BNC
ki	scart	BNC
Hang be	scart	RCA
ki	scart	RCA
Mikrofon		
Kamera	scarton keresztül	BNC/RCA csatlakozór keresztül
Kamerastop		

■ maradék hibajelek is kiléptethetők, a függőleges szinkronzavarok korrigálására pedig külső állítási lehetőség van.

Praktikus szolgáltatást nyújtanak ■ különböző képkereső memóriák, mint ahogy hasznos szolgáltatást nyújt az ún. tanulóprogram, mely adott szakaszt ötször visszajátszik, s ez mind a különböző folyamatok, mozgások visszanézésénél, mind nyelvtanulásnál előnyt jelenthet. Lehet, hogy a vásárlók egy részének szüksége lenne ez utóbbira, mert a készülékhez adott magyar nyelvű kezelési útmutató finoman szólva szűkszavú. Nem tesz említést az óra beállításáról, a tv-ről történő felvételről, a keresési rendszerek teljes köréről és számos könnyebb megértést, jobb kezelhetőséget biztosító utasításról, utalásról. Persze erre azt is lehet mondani, hogy ott van az eredeti, hatnyelvű kézikönyv.

A hangrésszel kapcsolatban nincs különösebb észrevételünk, az alacsony frekvenciás átvitel egy kicsivel jobb az átlagnál, összességében azonban az átlagos középosztálybeli szintnek felelnek meg a mutatott értékek.

A másik készülékünk a **JVC HR–D211EM** típusa, mely első ránézésre nagyon hasonlít a JVC HR–D210E/EG típusokra. A feliratok azonban már több különbségről is árulkodnak. A HR–D210E/EG gyári kivitelében PAL rendszerű adások rögzítésére alkalmas és hangrendszere is csak CCIR kísérőhangú adók vételét biztosítja. Állomásválasztó egysége viszont kábeltuner rendszerű, és e készülékbe VPS áramkört is beépítettek, s mint a legtöbb nyugat-európai kivitel scart csatlakozóval is rendelkezik.

A HR–D211EM normájában, szolgáltatásaiban univerzálisabb és speciálisabb felhasználást biztosít. Hálózati egysége 110/127/220/240 V-os hálózatokról történő üzemeltetést tesz lehetővé, ami rögtön elárulja, hogy ■ gyártó különböző piacokra szánta. Szín- és hangnormája kettős rendszerű, így PAL és SECAM szín-, illetve CCIR és OIRT előírások szerint sugárzott kísérőhangú műsorok vételére alkalmas. Az alaptípushoz képest azonban egyszerűbb az állomásválasztó egysége, mely nem tartalmazza a kábelcsatornákat sőt a 3–5-ös OIRT csatornák vételét sem biztosítja. Ez utóbbi a közvetlenül e csatornákon sugárzó adók körzetén kívül ott okozhat gondot, ahol esetlegesen a központi antennarendszerből e frekvenciasávban van vétellehetőség.

A HR–D211EM követi a korábbiakban megszokott JVC „vonalat". A készülék ugyan 95 mm-es magasságával nem tartozik a kifejezetten lapos kivitelűek közé, de magas növésűnek sem mondható. Általános használatú kezelőgombjai méreteik, enyhe döntésük, jól látható jelölésük miatt

MŰSZAKI ADATOK ÉS MÉRÉSI EREDMÉNYEK*

	FISHER FVH-P20S		JVC HR-D211EM	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet**	VHF: 2–4, x–z, S1–S10 5–12, S11–S20 UHF: 21–69	44,1–100,4 99 –310,5 440–880	VHF: 2–4 (CCIR), 1–2 (OIRT) 5–12 (CCIR), 6–12 (OIRT) UHF: 21–69	44,5–68,8 156–232 426,2–883
RF érzékenység (20 dB jel/zajra)	–	70–85 μV	–	120–140 μV
RF kimeneti csatornák	30–39 állítható	30–41	32–40	30–43
RF kimeneti szint	–	3 mV	–	1,8 mV
impedancia	75 ohm	90 ohm	75 ohm	105 ohm
Video bemeneti szint	0,5–2,0 V_{pp}	1 V_{pp}	0,5–2,0 V_{pp}	1,05 V
impedancia	75±5 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video kimeneti szint	1,0±0,2 V_{pp}	1 V_{pp}	1 V_{pp}	
impedancia	75±5 ohm	72 ohm	75 ohm	75 ohm
Hang bemeneti szint	–3,8 dB	–4 dB	–20 dB	–3 dB
impedancia	magas	33 kohm	több mint 50 kohm	49 kohm
Hang kimeneti szint	–3,8 dB	–4 dB	–6 dB	–6 dB
impedancia	kisebb, mint 1 kohm	450 ohm	kisebb, mint 1 kohm	1 kohm
Video jel/zaj viszony	43 dB	45 dB	40 dB	39 dB
Hang jel/zaj viszony	–		több mint 40	49 dB
Hangfrekvenciás átviteli sáv	–	60 Hz–11 kHz	70 Hz–10 kHz	65 Hz–11 kHz
Sorbontás	több mint 240 sor	260	250	250

* Táblázatunkat az összehasonlíthatóság végett változatlan műszaki jellemzőkkel szerepeltetjük.
** A RF bemenet csatornáit a specifikáció szerint tüntettük fel, a mért értékeknél azonban frekvenciahatárok vannak megadva, melyek teljesítik a beállíthatóság követelményeit.

könnyen kezelhetők. Mindezek a HR–D171-nek is jellemzői voltak, e típushoz képest szolgáltatásokban többlet ■ kijelző funkcióbővülése, az elektromos tracking és az indexkeresés. Nem változott ■ távszabályzó, az élesre állítási lehetőség pedig elmaradt, és kisebb lett ■ hálózatkimaradás elleni védelem időtartama.

Az előbb bemutatott készüléknél már szó esett az indexkeresésről, melyet ■ típuson is alkalmaztak, vagyis minden felvétel kezdetekor a szalagra egy – egyébként nem látható jel kerül, mely gyorskereső SHUTTLE SEARCH üzemmódban megkönnyíti a felvétel elejének a megkeresését. Ebben az üzemmódban egyébként ■ keresés mindkét irányban a normál sebesség kilencszeresével történik.

E készülék sem rendelkezik hálózati kapcsolóval, ■ teljes áramtalanítást csak a hálózati vezeték kihúzásával lehet elérni, az előlapon lévő OPERATE gomb az üzemi feszültséget kapcsolja be és ki, de automatikusan bekapcsolódik a készülék a gomb megnyomása nélkül, ha kazettát helyezünk be, sőt a kazettát azonnal elkezdi lejátszani. Lassan elmondhatjuk, hogy az újabb fejlesztésű videomagnókon ez szinte általános lesz. A bekapcsolási automatikán kívül ■ szalag végére érve automatikusan visszatekercsel a mechanika, de ezen szolgáltatások közé sorolható a visszatekercselés utáni kikapcsolás vagy kazettakiadás is.

Sajátosság, hogy a felvétel időszakos megszakításakor (PAUSE felvétel közben) egy vízszintes csík jelenik meg a képernyőn, mely 5 perc alatt 4 lépésben „fogy el". Ha tovább kívánnánk fenntartani a szünet állapotát (vagy elfelejtkeztünk róla), automatikusan a STOP üzem lép be. Programozott felvételeknél, ha átfedés van időben ■ műsorok között, a kijelzőn a programszám villogni kezd, figyelmeztetve a kívánság teljesíthetetlenségére. Itt jegyezzük meg, hogy négy program írható ■ gépbe, 14 napra előre, ■ lehetőség van mindennapos, valamint mindkét héten ugyanabban az időben történő felvételre. A kijelző világos és áttekinthető.

Nem szóltunk még ■ HQ rendszerről, mely 250 soros bontást biztosít, bár meg kell jegyeznünk, hogy 3,8 MHz táján ■ laborvizsgálatok során gerjedést észleltünk, ■ ez ■ tesztábra értékelésénél is tapasztalható volt, mert ■ 270–300. sor táján zavaró moarét észleltünk a képben.

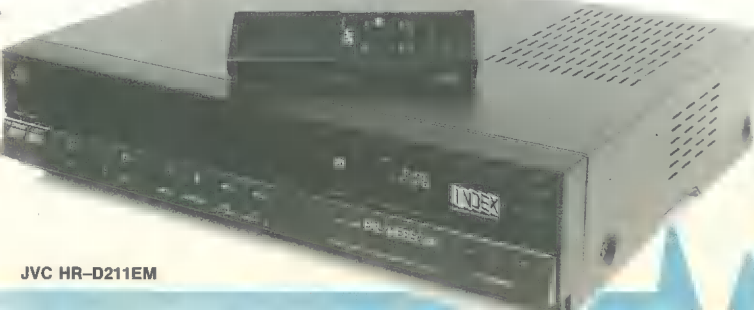
A készülék képenkénti léptetési lehetőséggel és állóképszolgáltatással is rendelkezik. Ez utóbbi értékelésekor táblázatunkba „jó" minősítés került, mivel a zavaró jeleket szinte teljesen ki lehetett léptetni „kockázással" és a függőleges remegést is meg lehetett szüntetni ■ hátlapon található „V LOCK" csavarhúzóval állítható szabályzóval. A képrajzolást, színhűséget szintén jónak értékeltük, szürke felületeknél azonban kisebb mértékben, de észlelhetően zajosságot tapasztaltunk, amit mérési eredmények is igazoltak.

A programegység 32 csatorna memorizálását teszi lehetővé, melyeket a készüléken vagy a távszabályzón léptetéssel lehet kiválasztani. Sajnos ez utóbbi nem segíti a gyors kiválasztási lehetőséget, ■ programléptető gombokon kívül (+, –) csak az üzemi bekapcsolás és ■ magnófunkciók találhatók meg.

A tv-készülékkel a kapcsolat UHF frekvenciákon ■ 32–40 csatornák között teremthető meg, vagy lehetőség van video- és audiojelek ki- és becsatlakoztatására. A képjeleket BNC, míg ■ hangjeleket RCA rendszerű csatlakozókon keresztül vezethetjük. A tv és ■ video összehangolásának biztosítására ■ tesztábra e típusnál is biztosítva van. Nagyfrekvenciás, vagyis antennacsatlakozókon keresztül történő összekapcsolásnál a videóból kijövő kísérőhang CCIR rendszerben jut ■ tv-vevőhöz.

Összefoglalva tapasztalatainkat: ■ készülék erényének tekintettük ■ jó kezelhetőséget, az elektronikus szolgáltatásokat, a jó állóképet és képbontást (csak az a moaré ne lett volna). Tudomásul vettük, hogy ■ kivitelen nincs scart csatlakozó, de ■ konstrukció előnye, hogy a videojeleket ■ műszertechnikából ismert BNC csatlakozókon keresztül vezetik.

Elég „szűkszavúnak" érezzük ■ távszabályzó szolgáltatásait, és bizony nagyon hiányoljuk ■ kábeltuner alkalmazását. Mindezzel együtt, mivel ■ HR–D211EM a kölcsönzőhálózaton keresztül kerül forgalomba, így ■ használók könnyen el tudják dönteni, hogy ■ vétellehetőség kielégíti-e igényeiket és lehetőségeiket. A készülékhez mellékelt kezelési útmutatóból könnyen elsajátíthatók ■ kezeléshez szükséges tudnivalók.

JVC HR–D211EM

KAMERASULI IX.

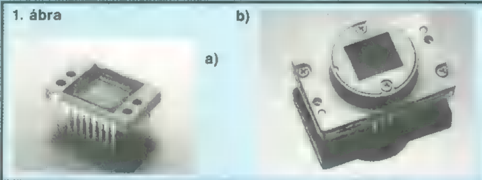
Képérzékelő elemek

Képérzékelő elemek

Úgy tűnik, ma már szinte minden amatőr célú – de lassan már ■ professzionális felhasználású – videokamerában is felváltják ■ képfelvevő csöveket a szilárdtest-képérzékelők. Ezekről a félvezető képrögzítőkről elmondhatjuk, hogy viszonylag nagy felbontóképességűek és magasérzékenységűek. Két alaptípusuk van: a CCD- és a MOS-képérzékelők.

A félvezetős képrögzítő elemekből – az optikai felülettől függően – két típus kapható; az 1/2"-os és a 2/3"-os. Az 1/2"-os CCD elem gyártása körülményesebb, mint a 2/3"-os CCD elemé, akkor is, ha mindkettőnek azonos felbontóképessége és érzékenysége van.

A CCD képérzékelő. A legutóbbi időben piacra dobott kamkorderek túlnyomó része 1/2"-os, nagy felbontóképességű és érzékenységű CCD képfelvevő elemmel rendelkezik. Egy ilyen – ■ legfejlettebb technikai színvonalnak megfelelő – CCD képérzékelő változtatható elektronikus zárral (kiolvasási idővel) és mintegy 420 000 képpontot jelentő felbontóképességgel rendelkezik. A CCD elem mindössze 8 × 7,75 mm nagyságú, a képpontok pedig 513 sorban, soronként 818 elemmel egy 6,4 × 4,8 mm-es felületen vannak (ez az elrendezés elvileg 430 soros felbontásnak felel meg). Az **1. ábrán** ilyen CCD elemet látunk kibontva (a), és úgy tokozva, ahogy a kamerába építik (b).

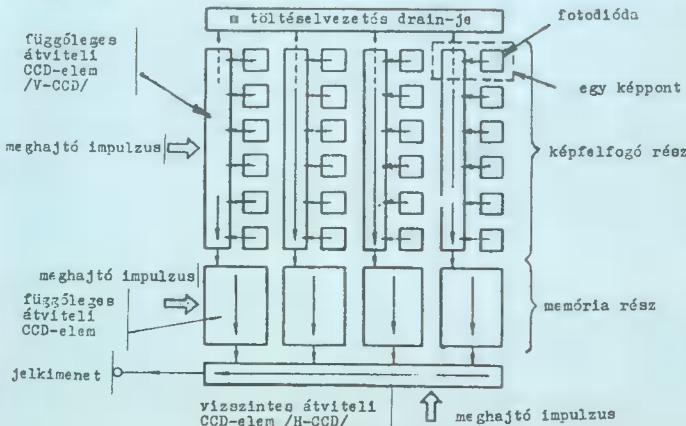

1. ábra a) b)

2. ábránkon a CCD elem felépítését láthatjuk. Fotodiódák (fényérzékeny félvezető elemek) egy sora van rajta elhelyezve, közöttük átviteli gatterekkel. Minden elem függőleges átviteli-CCD-kel (V-CCD-k) van összekapcsolva, melyek résekben helyezkednek el. Minden egyes V-CCD mindkét végén egy vízszintes átviteli CCD-hez csatlakozik (H-CCD). A legújabb képérzékelő CCD-k még egy memóriaelemmel is rendelkeznek a keletkező fotoelektromos töltés egy részének rövid ideig történő tárolására. Ez a memóriaelem teszi lehetővé a változtatható kiolvasási időket. A CCD elemeknek ezt a típusát frame interline CCD-nek nevezik (FIT CCD).

Amikor az objektíven keresztül ■ tárgy képe rávetítődik a képérzékelő felületre, akkor minden fotodiódában fotoelektromos töltés keletkezik, melynek nagysága az odavetítődött tárgykép fényességének felel meg. Ez a töltéskép. Ezeket egymásután félképintervallumonként a V-CCD-re vezetjük. Amint az átviteli impulzus eléri a V-CCD-t, ugyanakkor eléri a H-CCD–t is. A töltések így továbbjutnak a H-CCD-re és a CCD képérzékelő elem kimenetén keresztül videojelként kerülnek letapogatásra.

A MOS képérzékelő elemről. Ez is egy nagy felbontóképességű és magasérzékenységű képérzékelő elem, mintegy 300 000 képponttal. A mintegy 380 soros vízszintes felbontóképességű érzékelő kiolvasási idői 1/60 mp-től 1/2000 mp-ig variálhatók. Itt a töltéskép kiolvasása történik másként mint a CCD-nél. Minden egyes képpont töltése közvetlen kimenő vezetéken van, így szinte torzítás (zavar)-mentes színjel kiolvasása valósul meg. Gyakorlatilag egy képpont egy fotodiódából és egy ▶

2. ábra. A CCD képérzékelő felépítése

„kapcsolóból” áll. A képpontok eme kapcsolóira kiválasztó impulzus kerül, hogy a tárolt fotoelektromos töltés átvitelre kerüljön. A képpontokon analitikai színszűrők vannak, így minden egyes színjel egyenként kerül letapogatásra.

Autofókusz-rendszerek

A videokamerák egyik kényes pontja a pontos élességállítás, mivel a kereső monitor tágabb képkivágásoknál elég bizonytalan a pontos élesség megítéléséhez. Ezen segítenek az autofókusz rendszerek (AF), azaz a képélességét automatikusan beállító segédletek. Ma már nincs kamera, amelyen ne találnánk meg ezt a szolgáltatást.

Az AF-rendszereknél aktív és passzív típusúakat különböztethetünk meg. Az aktív rendszereknél infravörös sugarakat vagy ultrahang hullámokat bocsátanak ki a felvételi objektum felé, és az onnan visszaverődő sugárzást érzékeli egy a kamerán elhelyezett AF-modul, amely meghatározza a kamera és a tárgy közötti távolságot és ezt az objektíven be is állítja.

Újabban szinte már csak passzív AF-rendszerű kamerákat gyártanak. Ezek a rendszerek az élesség beállítását a kamera objektívjével leképzett kép elektromos jeleinek feldolgozásával ellenőrzik, miközben az objektív tubusára szerelt szervomotorral az általuk érzékelt adatoknak megfelelően az élességet beállítják. A passzív rendszereknek három fő típusa van; a fázisdifferencián alapuló TCL-rendszer, a piezoelektromos és a digitális AF-rendszerek.

A TCL érzékelő rendszer. Nagy vonalakban a rendszer működési sémája a következő: a kamera objektívjén érkező képalkotó fénynyalábot egy féligáteresztő tükör kettéválasztja. Egy része megy a képérzékelő CCD-hez, másik része pedig egy egy sorba rakott CCD elemeket tartalmazó modulhoz. Ebből a fényútból lehet egy következő tükörrel az optikai keresőbe vetíteni (tükörreflex-jellegű kereső) a képet. Az érzékelő modul jeleit a mikroprocesszor elemzi és egy vezérlő jellel az objektívet a kívánt helyzetbe mozgatja. Ezt a működési sémát mutatja a **3. ábránk.**

A **4. ábrán** ennek a rendszernek egy finomított módozata látható. Ez a leggyakrabban alkalmazott módszer.

A **4/a ábrán** látható, hogy a kamera objektívjén belépő fény először az AF érzékelő egység kondenzor lencséjébe kerül, majd ezt követően az egység fókusz-maszkjával (az ábrán „blende” szócskával jelöltük) két sugárnyalábra osztódik (körülbelül az objektívben egészen jobboldalon, illetve egészen baloldalon futó fénysugaraknak megfelelően). A két sugárnyalábot a szeparátor (szétválasztó) lencsék az egy sor CCD-kre vetítik. Így a felvételi objektumunk a CCD-sor különböző területére vetítődik.

A **4/b ábra** azt mutatja, hogy az így keletkezett két kép távolsága a sorérzékelő CCD-n csökken, ha a felvételi objektumunk közelebb van, és nő ha távolabb van. A beépített AF mikroprocesszor méri a két képtávolságot, az adatok feldolgozása után megállapítja, hogy a tárgy közelebb vagy távolabb van-e? Az eltérés mértékétől függően az objektívet a megfelelő irányban elmozdítja.

Piezoelektromos AF-rendszer. Ezt az autofókusz rendszert a Matsushita Elektric cég fejlesztette ki. A „szerkezet” azt az elvet használja fel, hogy a képjel nagyfrekvenciás komponense addig nő, míg a kép teljesen éles nem lesz.

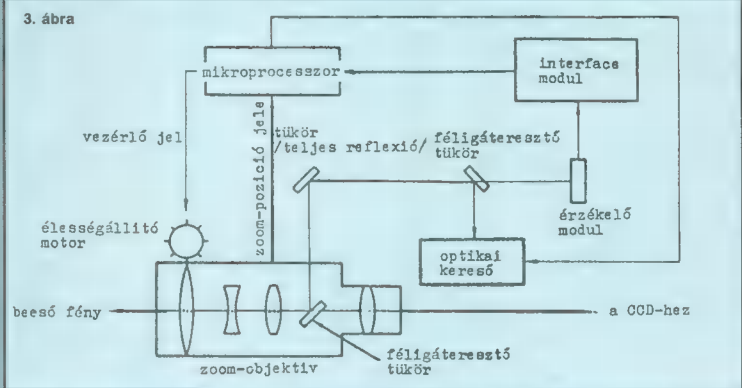
Egy CCD képérzékelő helyezkedik el a piezokeramikus lapocska közepén, amely lapocska az optikai tengely irányában alacsony frekvenciával (15 Hz) rezeg. A CCD által adott képjelből egy háromfokozatú sávillesztő szűrő (BPF) kiszűri a magasabb frekvenciájú szintet. Röviddel az élesreállítódás előtt ugrásszerűen megnő a magasabb frekvencia szintje. A beépített mikroprocesszor értékeli ezt a változást és ennek megfelelően végzi a vezérlést. Ezt a sémát mutatja **5. ábránk.**

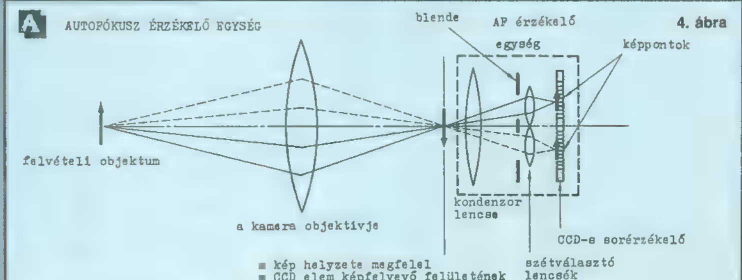
Ennél az AF-rendszernél a letapogatandó (élesre állítandó) kép formátumát három fokozatban lehet kiválasztani. Minden fokozat tartománya megjelenik a kamera keresőjében is. **6. ábránkon** két ilyen keresőjelölés látható. A **6/a** a Minolta C–50E típusjelű VHS-C kamkorder szögletes zárójelre emlékeztető keresőjelét mutatja, míg a **6/b**-n a Chinon AF POCKET 8 típusú kamkorderének talán áttekinthetőbb, de komponálásnál talán zavaró keretjelölését láthatjuk.

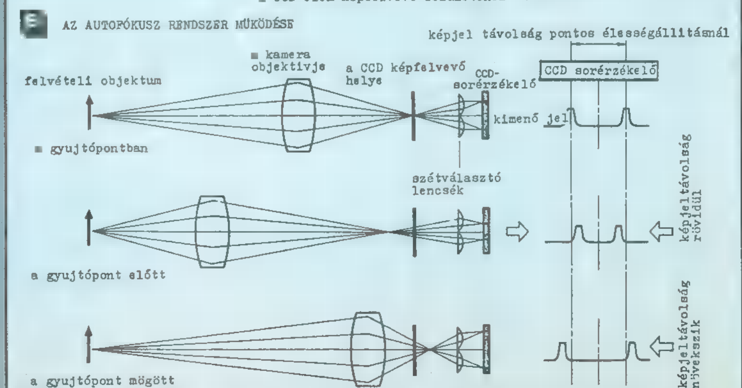
Digitális AF-rendszer. Ennél az eljárási módszernél a képjel leválasztott magasabb frekvenciájú komponensét digitális jelekké alakítják, a digitális jelfeldolgozás pontossága egy precízebb élességállítást tesz lehetővé.

A rendszer működési sémája a **7. ábrán** látható. A CCD képérzékelő elem világossági jelének nagyfrekvenciás része a BPF illesztőszűrőn kerül egy erősítőbe, majd ezután az A/D jelátalakító digitális jellé alakítja. Az AF processzor érzékeli a fókuszeltérés szintjét, és minden félkép „vége” után az eredményt „feljegyzi”.

Amikor a kamera felvételre kész

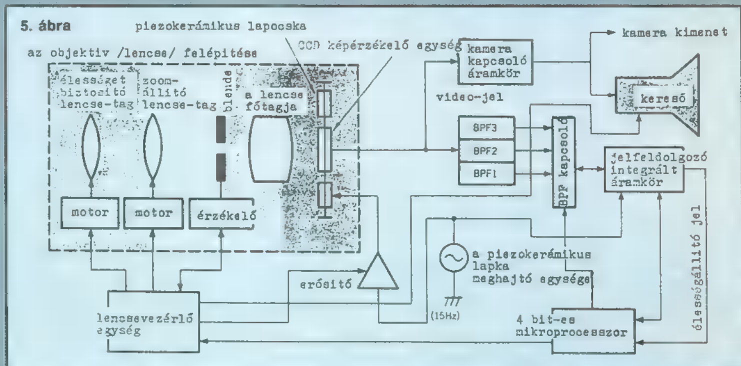

állapotban van, akkor a rendszer vezérlő kapcsolása mozgatja az objektívet; megállapítja, hogy csökken vagy növekszik az AF processzor becsült értéke. Ha az objektív mozgatása értéknövekedéshez vezet, úgy megmarad ez a mozgatási irány. Ha értékcsökkenés lépne fel, akkor ■ mozgatás iránya megfordul. A korrekt élesség beállítása akkor következik be ha a jelszint eléri ■ maximumát, azaz ha az objektív mozgatási irányát megtartva értékcsökkenés következik be. Ilyenkor az automatika visszavezeti az objektívet az előző maximum állásba, és ezzel befejeződött az élességállítás művelete. Ha ■ témánk egy előzetesen beállított tűrési értéken belül marad, az objektívünk megmarad ebben ■ helyzetében. Amint azonban a tűrési értéket átlépjük, az AF processzor újra kezdi az élesség megkeresését.

Hogy például a **8. ábrán** látható Minolta C–50E kamkorderben hogyan helyezkednek el ezek ■ szerkezeti elemek, mutatja ■ **9. ábra** „röntgen-rajza".

Automatikus fehérszint. A kifogástalan minőségű színes felvételek készítésének alapfeltétele, hogy ■ kamera objektívjének sugármenetében az uralkodó megvilágítási viszonyoktól függően be kell állítani a színegyensúlyt (például: reggeli fény, déli fény vagy fluoreszcens megvilágítás).

A legtöbb kamkordernél ■ automatika a megvilágítást adó fény színhőmérséklete szerint végzi el a kiegyenlítést. A kamera objektívje mellett lévő ablakocska érzékeli a környezeti (megvilágító) és a tárgyról visszavert fényt. Az általában vörös és kék szűrővel ellátott érzékelő megállapítja a két szín részarányát és ennek megfelelően korrigálja a kamerában az R és B jelek szintjét. Fluoreszcens (neoncsövek) lámpák esetében ez ■ korrekció nem működik pontosan. Ilyenkor egy zöld szűrővel kiegészített érzékelő hoz precízebb eredményt. Az igényesebb kamerákban már ilyen fehérszint-automatika van.

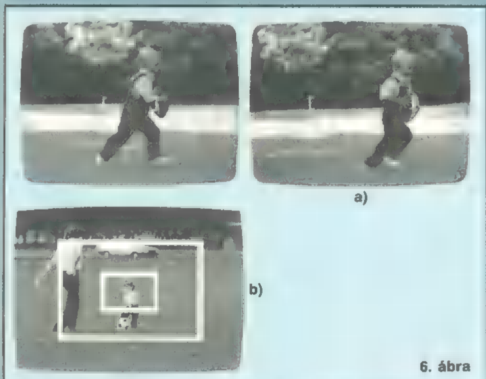
A másik módszernél – itt nincs érzékelő ablakocska – ■ piros és a kék jeleket két, a CCD képérzékelőben előállított színkülönbség-jelből (R–Y és B–Y) vezetik le és erősítésük mértékével vezérlik ezeket úgy, hogy egy fehér tárgy valóban fehérnek látszódjék.

Két utóbbi „leckénkben" látszólag olyan kérdésekkel foglalkoztunk, amelyeknek nincs gyakorlati hasznuk. E sorok írójának az a tapasztalata, hogy a „munkaeszköz" alapos ismerete, annak sokoldalúbb kihasználását és magasabb minőségi eredmény felmutatását teszi lehetővé.

Rák József

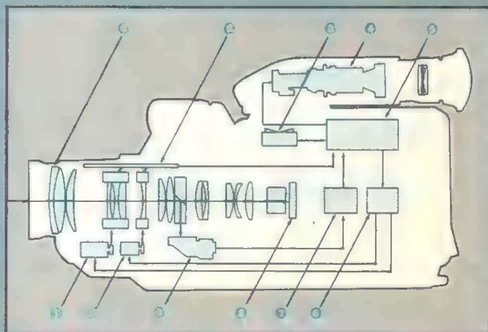
8. ábra

a)

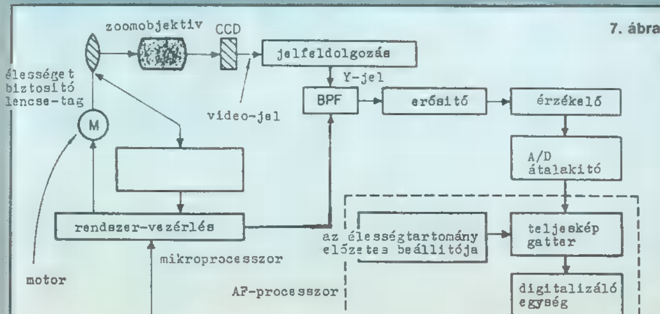
b)

6. ábra

9. ábra ▲
A Minolta C–50E VHS-C kamkorder belső felépítése

1. a 6×-os zoomobjektív
2. a zoom-állás érzékelői
3. a zoom-mozgatás kapcsológombja
4. elektronikus képkereső
5. AF–CPU egység
6. az AF motor vezérlője
7. az AF érzékelő IC-je
8. a CCD képérzékelő
9. az AF egység
10. élességállító motor
11. vario (zoom) motor

SURROUND

Négy csatornán árad ■ hang ■ Akai VS–A77-ből, a világ első olyan VHS-hifi videójából, amelyben Surround-dekóder és hifi-sztereó erősítő is dolgozik.

A véletlen hozta, hogy éppen egy éve az 1988/3. számban írtunk surround hangrendszerekről, s az ilyen rendszer szerint dekódoló készülékekről, bemutatva a SANYO, a SHARP és a NEC egy-egy típusát. Ezek a készülékek önálló dekóderből és végerősítőből álltak és 1000 márkás árukkal rendesen hozzátettek ■ videostúdió kialakításának költségeihez. (Igaz, ezek a masinák önmagukban is megállták helyüket mint erősítők és mint surround dekóderek, sőt a SANYO JA 6155 készülékéhez az EG 6155-ös equalizátor is hozzátartozott.) Egy esztendő kellett ahhoz, hogy az AKAI megjelentessen egy olyan készüléket, mely önmagában, dekóder és erősítő nélkül mindazt tudja – és nem is amatőr szinten –, ami ■ surround térélmény biztosításához szükséges.

Mielőtt belebonyolódnánk a készülék ismertetésébe, kezdjük azzal, hogy mi is az a surround. Úgy érezzük, nem haszontalan néhány gondolatban összefoglalni ennek lényegét: maga a szó azt jelenti, hogy körülzár, körülfog, körülvesz, ami arra ■ négycsatornás hanghatásélményre vonatkozik, mely az így felvett filmek surround hangrendszeren történő visszajátszása nyújt. E kísérőhang-rendszert ■ Dolby-labor mérnökei fejlesztették ki, eredetileg ■ mozifilmek számára, ■ térélmény fokozására. Gyakorlatilag minden mozifilm, mely Dolby sztereó eljárással készül, a videotékába is ezzel a hanggal kerül, mint hi-fi videokazetta. A Dolby sztereó mozi négycsatornás hangrendszer, melynek információi két hangsávra oszlanak. A moziban a zene jobb és bal oldalról szól, ■ középső csatornán folyik a beszélgetés és a hátulsó csatorna lehetőleg sok hangszórót hajt meg egyenlően szétosztva. Így áll elő ■ térérzet – ezért „surround" – és a különböző effektek.

Maga a Dolby-Surround dekóder a hangfrekvenciás rész elő- és végfokozata közé kerül és csak a surround-csatornát értékeli ki, a középső csatorna automatikusan a sztereó elülső hangfalak akusztikai közepére adódik. Igen fontos a korrekt balanszszabályozás, vagyis hangerőelosztás. Figyelmesen kell kezelni a surround-szintet is, gyakorlatilag úgy kell beállítani, hogy ■ megfelelő térhatás jöjjön létre.

Az elmondottakból is következik, hogy e rendszer nem azonos a hangtechnikából ismert kvadrofon rendszerekkel, amit az is aláhúz, hogy miután a hátsó hangfalak az effektek, zajok létrehozásához kellenek, az ezekkel szemben támasztott specifikációs követelmények is kisebbek, gyakorlatilag 100–7000 Hz közötti átvitel elegendőnek ítélhető.

E rövid technikai áttekintés után alaposabban szemügyre kell venni az új AKAI VS–A77-es videót, mert vonzza a tekintetet szolgáltatásaival és nem kevésbé az árával. Számos szellemes kényelmi megoldás és a szolgáltatások széles köre mellett e készülék a 2000 DM alatti osztály választékát gazdagítja, de a VS–A77-es jelzésen kívül Universum 2186 név alatt a Quelle polcain is megtalálható lesz kb. 1900 márkáért. Az, hogy mit is tudhat ez a készülék, már a bevezetőből kiderülhetett.

A sztereó hi-fi videomagnóba be van építve a Dolby-

Az Akai „tanulékony" távvezérlőjével a hangerősség és ■ balansz szabályozásán kívül ■ csatornahangolást is elvégezhetjük, Surround-effektusokat hozhatunk létre. És ez még nem minden!

Hang ■ hangban: ■■ Universum (Quelle) Surround-videomagnója. A kis szabályzógombok jól áttekinthető elrendezésben a frontoldali „csapóajtó" mögött helyezkednek el.

AKAI VS–A77EOG UNIVERSUM 2186

Ára: kb. 1900 DM

Szolgáltatások: VPS, hifi hang, Long Play, OTR, intelligens távirányító, beépített végfok, Dolby-Surround dekóder

Rendszer: VHS

Maximális játékidő: 480 min

Programozás: 8-szor 1 évre

Méretek: 425 × 92 × 418 mm

Áttekercselési idő: 3.30 min

Csatlakozások: Scart, RCA, hangszóró, fejhallgató

Surround dekóder, valamint egy kis hi-fi erősítőfokozat 10 W szinuszos teljesítménnyel, van Long Play üzemmód, azaz kétszeres játékidővel történő felvétel és lejátszási lehetőség, az interaktív kezelés e típusnak is sajátja (vagyis képernyőn keresztül lehet kommunikálni a videóval), a távszabályzó „tanulékony" (tehát át tudja venni ■ tv távszabályzójának szerepét is).

A bekapcsolás után felderengő zöldes fény jelzi, hogy hová kell behelyezni a kazettát, ■ kazettatár ajtaján lévő felirat pedig arra utal, hogy gyors indítású készülékről van szó. Ez valóban gyors, mivel az állandóan forgó fejdob előtt egy igen vékony légpárna választja el a szalagot ■ fejtől, ami ■ start gomb megnyomására másfél másodperc alatt képet produkál. Az már más kérdés, hogy a sok szolgáltatásból következően a frontlemez alatt elhelyezett nyomógombok, bár áttekinthetően vannak elhelyezve, de elég kicsinyek, és bizony kezelésükhöz könnyed kéz kell. A tv-csatorna beállítása változatlanul nem tartozik a könnyű feladatok közé, bár az interaktív keresési rendszer ezt lenne hivatva egyszerűsíteni.

Érdekessé és sajátossá teszi a VS–A77-et a Surround-Balance szabályzó, mely a frontlemez alatt helyezkedik el, továbbá egy motor által vezérelt hangerőszabályzó a hozzátartozó négy világító nyomógombbal. A hangerőszabályzó vezérli a végfokozatot, a nyomógombok pedig meghatározzák, hogy az AKAI szólistaként vagy pedig sztereó tv-készülékkel, esetleg hi-fi berendezéssel muzsikáljon.

A teljesen elektronizált kezelés az infravörös távszabályzóval történik. Nem tekinthető kifejezett előnynek, hogy ennek hiányában az AKAI csupán félvideo, mivel a gyorsfelvételi timeren kívül a VS–A77 magán a készüléken nem programozható. A programozott idők és csatornák ■ tv képernyőjéről ellenőrizhetők. Maga a rendszer feliratkozása német nyelvű.

Visszatérve ■ surround-dekóder balanszszabályozásához, ezt is távszabályzóval lehet vezérelni, pontosabban fogalmazva a jobb, illetve ■ bal csatorna állítható a videón, a front- és hátoldali csatornák pedig a kézivezérlőn. Érdekesség és praktikus megoldás, hogy a tracking (szalagfekvés-szabályzás) is távolból történhet.

A szolgáltatások értékelése után szóljunk a műszaki jellemzőkről is. A készülék videoátvitele, sorbontása tisztességes, 250 sor körüli bontásával árkategóriájában előkelő helyezést érdemel. Külön kiemelendő, hogy Long Play üzemmódban sem tapasztalhatók számottevő veszteségek. Bosszúságra inkább az összetettebb színfelületek vibrálása adhat okot.

A tv vevőrész jellemzői szintén jók voltak, mind az érzékenység, mind a szelektivitás és a linearitás tekintetében. A hangrész, mely a szabályozható RCA kimeneteken normál erősítő csatlakozását is lehetővé teszi, szintén kevés észrevételre ad okot. A nyugatnémet *Video* tesztelői szerint James Bond ■ surround-dekóder vizsgálata során – ■ számtalan trükk segítségével – úgy száguldozott a pályán, hogy öröm volt hallgatni.

A mini végfok mint monitor vagy hátsócsatorna-erősítő kiválóan teljesítette a feladatát, zajviszonyai jók voltak. Szükség is van rá, mert e fokozat nem hagyható ki a láncból, vagyis csak önálló surround-dekóderként, egy négycsatornás erősítő meghajtására nem használható a készülék. Hifi felvétel során a modulációs zaj terén mutatkoztak kisebb problémák, ezen kívül a hangrész a 15 kHz feletti magas hangokat illetlen mértékben – mintegy 1,5 dB-lel – kiemelte. Ez olyan hiba, mely gondos beállítással kézben tartható lett volna. A fejátkapcsolási zajok ugyanakkor a jó átlagértéket (–29 dB-t) teljesítették.

Mindezzel együtt a *Video* mérnökei ezt a valóban kedvező árú és igen sok szolgáltatású készüléket kép szempontjából jónak, hang, kezelhetőség és szolgáltatások szempontjából nagyon jónak értékelték. A szolgáltatások valóban széleskörűek, a hifi hangról, a Long Play üzemről, a távszabályzóról, ■ surround-dekóderről és ■ háttérerősítőről szóltunk, de szélesíti ■ praktikus használhatóság körét a célgyorskeresés, a lassítás, ■ gyorsítás és természetesen az azonnali felvételi lehetőség. A Long Play üzem 480 perces játékidejéhez már bizony jobban hozzárendelhető ■ 365 napon belüli 8 programlehetőség, melyeknek indítási pontosságát a VPS üzem is segíti. A scart csatlakozó mellett egy RCA csatlakozót is alkalmaztak a hang részére, továbbá szabályozható szintű RCA kimenet (szintén hangra), hangszóró- és fejhallgató-csatlakozó van ■ készüléken.

Márciustól kaphatók az újságárusoknál és a könyvesboltokban!

ZAJCSILLAPÍTÁS
KÖRNYEZET-
VÉDELEM

CSENDES
LEMEZZEL

a tervezés és kivitelezés
minden szakában,
rendkívül egyszerű,
előnyös megoldás.
Új gyártmányok,
zajos munkahelyek

CSENDESÍTÉSÉHEZ
konstrukcióváltoztatás
nélkül
alkalmazható.

FERROGLOBUS
Vas- és Acél
TEK Vállalat
Lemezdarabolò Üzem
Budapest XX.,
Gubacsi hídfő 6.
Tel.: 279-430

MATCH L

A Philips Matchline rendszerének ismertetésére már régen készültünk. Bemutatására ■ CD-Video-lemezjátszóknál történt hivatkozás adott apropót. Akik a lapot figyelmesen olvasták, felfigyelhettek a Philips CDV–988-as képlemezjátszónál egy rövid utalásra, hogy ez azonos a CDV 475-tel, csak annak Matchline formatervezésű változata.

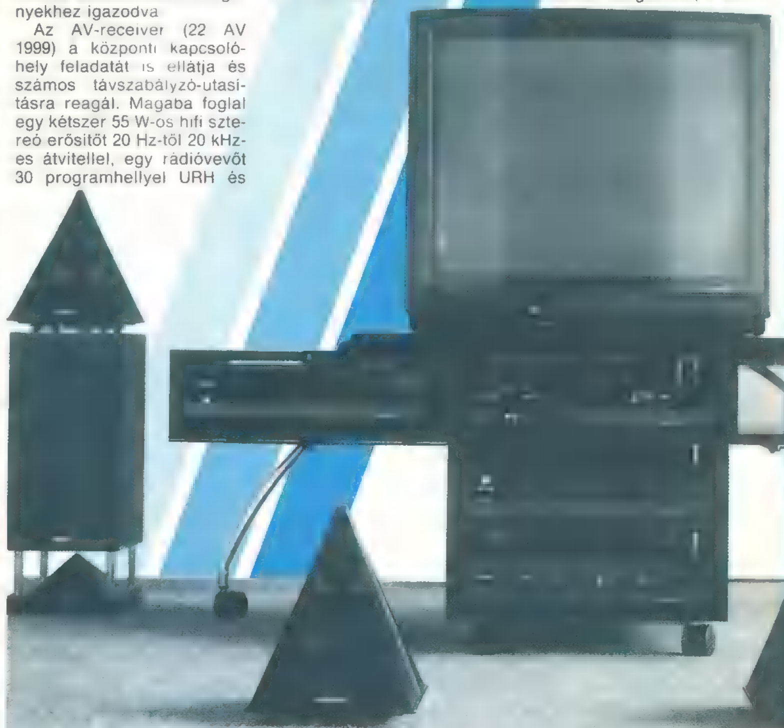
Nézzük meg közelebbről, mi is ez a Matchline rendszer? Valójában egy komplett AV stúdió, mely a CD lemezjátszótól ■ Surround dekóderen át mindent magába foglal, ami az igazán vájt fülű és „vájt szemű" audio-video szerelmeseknek képben és hangban kívánatos lehet. Egyetlen aprócska probléma van csak, a berendezés ára. A Matchline ugyanis több mint 8000 márkába kerül. Ez a Philips Design először az 1987-es katalógusokban jelent meg, akkor még a Dolby-Surround-Dekoder nélkül, melyhez egy integrált végfok is tartozik 22 AV 1997 jelzéssel, a térhatást biztosító hangszórók meghajtásához és a CDV–988-as CD-VIDEO játszó nélkül. S bár az új tagok más készülékekkel összekapcsolva is alkalmazhatók, igazán jól e rendszerbe építve használhatók ki nemcsak formai, hanem rendszerbeli illeszkedésükkel is. Az egész berendezés „irányítópultja" egy nagyméretű infravörös távszabályzó, mely a 64 nyomógombot és a folyadékkristályos kijelzőt foglalja magába. A kijelzőn mindig megjelenik az a funkció, mely a legutoljára működésbe hozott készüléket jellemzi, s további négy funkció jele is látható, melyek a programforrásnak megfelelően változnak.

A gombok csoportosítása, elhelyezése, jelölése és színezése világos, megértésükhöz nem szükséges pilótajogosítvány.

Elfogultsággal sem lehet vádolni, mert más Philips készülékek kódjait is képes megtanulni. Egyébként ez ■ gondolkodás jellemzi az egész rendszer felépítését, ami megítélésünk szerint elegendő magyarázat a nem mindennapi árra. A tagok egyenként is megvásárolhatók, és az alapkiépítéstől a napi aktualitásig fejleszthetők. A Matchline-ban a tervezők választási lehetőségeket is teremtettek: a kínálatban nemcsak tv, hanem monitor is szerepel különböző képcsőméretekkel, az eltérő igényekhez igazodva.

Az AV-receiver (22 AV 1999) a központi kapcsolóhely feladatát is ellátja és számos távszabályzó-utasításra reagál. Magába foglal egy kétszer 55 W-os hifi sztereó erősítőt 20 Hz-től 20 kHz-es átvitellel, egy rádióvevőt 30 programhellyel URH és középhullámú sávra, de egyben tv-tuner is 90 programhellyel, és biztosítja a PAL/SECAM/NTSC rendszerben sugárzott vételt. A receivernek egyébként önálló fejhallgató-csatlakozója van szabályozható hangerővel. Ezen túlmenően – központi szerepének megfelelően – három univerzális scart csatlakozót találunk a hátlapján, egy negyediket pedig a monitor számára. Csatlakoztatható hozzá CD-lejátszó, dinamikus hangszedőjű lemezjátszó, hangmagnó, továbbá Surround dekóder.

Mint említettük, a rendszer felépítését nagy döntési szabadság jellemzi; lehet alkalmazni 70 vagy 55 cm-es ún. PIP monitort (picture in picture, vagyis kép ■ képben), de beépíthető ■ rendszer négyfajta képcsőméretű Matchline tv-vel is. A kép a képben azt jelenti, hogy a nézett műsorképbe behívható más programforrás. E meghívott műsornak képablakának kerete más színű, aszerint, hogy melyik készülék műsorára vagyunk kíváncsiak. A hang eközben sztereó fejhallgatón keresztül hallgatható, ■ ez ■

INE

választástól függően lehet vezeték nélküli, infravörös rendszerű is. Bár a monitornak nincs önálló vevőrésze, de a kép a képben technikán kívül videotextvétel is lehetséges (egyébként ez a rendszer legdrágább eleme, 2400 márka, a videomagnó 2000 márkája után).

A Matchline tv-k 55, 63, 70 és 82 cm-es képcsövel készülnek és egységesen 2 × 45 W-os hifi sztereó végfokkal rendelkeznek.

A videomagnó típusjele VR 6970. Szolgáltatásai közül ki kell emelni a hifi sztereó hangot, a hifi long-play üzemet, az automatikus trackinget. a normál sebesség 1/6-ával vagy 1/17-ével való lassítást és 30 napon belül 8 programlehetőséget. A CD videolejátszó (CDV–988) – vele már találkoztunk e számban – CD-CDV és képlemezek lejátszására alkalmas, működik címkeresés és gyorskeresés üzemben, lehetőséget biztosít 20 különböző műsorszám tetszés szerinti sorrendben történő programozására, a CAV lemezeknél pedig lassítás, gyorsítás és állókép is lehetséges.

A Surround processzor (22 AV 1977) főbb jellemzőit a bevezetőben már említettük, szolgáltatásai között szerepel Spatial-Surround Pseudosztereóhang (álsztereó) számára sztereó és monó hangvisszaadás, kétszer 55 W zenei teljesítményű végfokkal. A hangsugárzók közül a két frontoldali 45–20 000 Hz átvitelű, 110 W zenei terhelhetőségű, míg a másik két gúla alakú szatellit hangfal átvitele 200-tól 20 000 Hz-ig terjed és terhelhetőségük 55 W.

A Philips Matchline rendszere kezelhetőségével és szolgáltatásaival jelenleg konkurencia nélkül áll, és adott körülmények között ideális lehetőséget biztosít egy folyamatosan építendő AV rendszerhez.

Az NSZK-beli Video tesztelői szerint a 70 cm-es képátlójú monitor árkategóriájának csúcsán helyezkedik el kiváló képminőségével. A hifi videomagnó, mely már a korábbi vizsgálatok során is jó minősítést kapott, megfelelt az elvárásoknak. A CD video mint képben, mind hangban igen jó eredményeket produkált. Gondot inkább a kábelek nem kielégítő tehermentesítése jelentette, mivel a súlyos és merev átvezetések könnyen kilazulnak. Maga a rendszer azonban kezelhetőségében, szolgáltatásaiban egy igencsak kívánatos, szemet-fület gyönyörködtető egységet alkot.

22 AV 1999 AV-receiver
Ára: kb. 1400 DM
Szolgáltatások: Videovevő 90 programhellyel. PAL-, SECAM- és NTSC-tuner. Audio vevőrész 30 programhellyel az URH és középhullámú sávra, fejhallgató-csatlakozó szabályozható hangerővel.
Adatok: Kimeneti teljesítmény: 2 × 55 watt zenei. Frekvenciaátvitel (line): 20–20 000 Hz (± 1,5 dB). Phono bemenet: 20–20 000 Hz (± 2,0 dB). Méretek: 420 × 90 × 330 mm.

22 AV 1977 Surround-processzor
Ára: kb. 700 DM
Szolgáltatások: Dolby-surround-dekóder, mátrix-surround sztereó programok számára, Spatial-surround Pseudosztereóhang számára, sztereó és monó hangvisszaadás; 2 × 55 watt zenei teljesítményű végfok.

CE [illegible] tv-monitor
Ára: kb. 2400 DM
Szolgáltatások: Vevőrész nélküli tv-monitor, mely azonban kontrollhangszórókkal rendelkezik; kép a képben technika, videotext 4 oldalas vagy 40 oldalszámos tárolóval.
Adatok: FST, színezett képcső. Látható képátló: 67 cm. Méretek: 640 × 560 × 470 mm.

VR 6970 videomagnó
Ára: kb. 2000 DM
Szolgáltatások: VPS, hifi long play, többszörös timer, automatikus tracking, lassítás (a normál sebesség 1/6- vagy 1/17-szeresével), gyorsfelvétel, On-Screen-Display.
Adatok: VHS rendszerű, leghosszabb játékidő: 240 perc. Programozhatóság: nyolcszor 30 napon belül. Méretek: 420 × 83 × 370 mm. Átcsévélési idő: 4:20 (E–120).

CDV–988 CD-video-lejátszó
Ára: kb. 1500 DM
Szolgáltatások: Alkalmas CD-, CDV- és Laser-Vision-lemezek lejátszására, On-Screen-Display, címugrás, gyorskeresés, 20 műsorszám tetszés szerinti sorrendben beprogramozható; CAV lemezeknél lassítás, gyorsítás és állókép.

Hangfalak (satellitboxok): 22 AV 1993 Pyramid (gúla)
Ára: kb. 150 DM/db
Frekvenciaátvitel: 200–20 000 Hz. Terhelhetőség: 55 W zenei.

[illegible] AV 1994 Subwoofer
Ára: kb. 150 DM/db
Frekvenciaátvitel: 45–200 Hz. Terhelhetőség (Pyramiddal): 110 W zenei.

Kis halak és óriás cápák?

Feketepiaci körséta

Az illegális magyar videopiac jóval bonyolultabb annál, hogysem egy szokványos hasonlattal jellemezhető lenne. Még a feketepiac kifejezés sem találó, mert – noha az illegális másolás és terjesztés széles rétegeket érint – a forgalmazás nem olyan szervezett, hogy piacról beszélhetnénk. A törvénytelen másolásokból származó kópiák gyakran nem árucikkek, csupán csereeszközként használják őket: részint műsorok cseréje, részint egyéb szolgáltatások honorálása fejében. (Egy háromórás kazetta egyébként 1000–1500 forintot ér.) Ezt a kölcsönösségi alapon történő forgalmazást „szívességi videopiac"-nak is nevezik.

Az ilyesfajta tevékenység bocsánatos bűnnek számít, vagy ha már nagyüzemi méreteket ölt, akkor azt mondják rá, hogy a gyűjtő szenvedélyes és ügyes. Az ilyen „fehér cápák" magángyűjteménye szerzői jogi szempontból azonban éppúgy illegális eredetű, mint a „fekete cápáké", legfeljebb büntetőjogi szempontból esik más megítélés alá.

Az illegális másolás szerepe Magyarországon lényegesen eltér a fejlett ipari országokétól. A nyugati videokalózkodás üzleti vállalkozásként elsősorban premierorientált, ugyanis a sokszorosítás tárgya a még bemutató előtt álló mozifilm, eszköze profi filmátíró műhely, üzleti stratégiája pedig az abszolút elsőség előnyein nyugszik. A nyugatnémet, amerikai és távol-keleti videokalózok tevékenysége szorosan összekapcsolódik a filmforgalmazás alsóbb láncszemeivel (mozigépészek, esetleg mozibérlők), s az áru terjesztésére alkalmas nemzetközi szállító- és értékesítőhálózat szervezettsége már-már maffiaszerű.

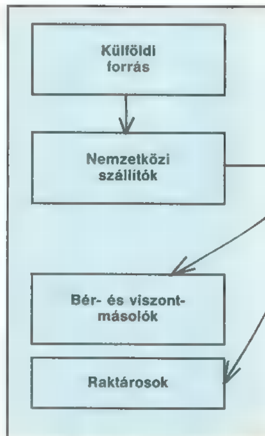
Magyarországon videomaffiáról beszélni még költői túlzásként is nevetséges. Pusztán arról van szó, hogy legális piac híján ■ videósok illegális önellátásra rendezkedtek be, s a tiltással is gerjesztett hiány különös csereértékkel ösztönzi még ■ gyengébb másolatokat is. Nem kellett rendkívüli üzleti érzék ahhoz, hogy ■ legelső nagy gyűjtemények tulajdonosai ráébredjenek: házi videotáruk nemcsak a bővítés költségeit képes megtermelni...

Az illegális videocentrumok „eredeti felhalmozás" útján alakultak ki. Az „eredeti felhalmozás" a gyűjtemény folyamatos és céliranyos gyarapítása. Elindításához szükség van nyugati kapcsolatokra és legalább két, csúcskategóriájú, strapabíró VHS-magnóra. A kezdéshez tehát ■ személyi kapcsolatokon túl mintegy 200 ezer forintra van szükség, amelyet ■ első két gép megvásárlására kell fordítani. A nyugati kapcsolat ugyancsak létrehoz egy kétgépes másolóműhelyt: itt állítják elő a matricákat. A magyarországi alapkópiák zöme tehát jó minőségű, gyári kazettákról külföldön készült VHS másolat.

Az „eredeti felhalmozás" másik módja ■ képlemezgyűjtemény kialakítása. Ez esetben a külföldi partnernek nem kell kialakítania másolóműhelyt, sőt nyugati kapcsolatra sincs szükség, elegendő néhány megbízható, feltűnésmentesen és gyakran utazó polgártárs. A másolóműhely ebben az esetben egy képlemezjátszóból és egy vagy több VHS-magnóból áll. A képlemezen alapuló kalózkodásnak vannak előnyei, de számos hátránya is akad. Előny, hogy nem kell külföldi ismerős, csak valuta és bevásárlók. Előny, hogy ■ lézer-képlemezes másolatok lényegesen jobb minőségűek, mint az előző esetben említett másolatok másolatai. Ez a minőségi előny ugyanakkor hátrány is, mert a vásárló a lézermásolatról maga is jó minőségű kópiát készíthet, s konkurens viszontmásoló válhat ■ korábbi kuncsaftból. További hátrány, hogy ■ lézerlemezek nem szinkronizálhatók, vagyis a magyar hangalámondással ellátott változatok csakis VHS másolat formájában használhatók matricaként (A feliratozás otthoni stúdiókban körülményes és költséges dolog.) Hátrány ■ lézerlemezgyűjtőknek, hogy ez a terjesztési forma Nyugat-Európában kevésbé népszerű, ezért messzebb kell utazni a lemezekért (Hollandia, Anglia, Svédország), s számolni kell azzal is, hogy kevesebb film jelenik meg lemezen, mint kazettán. Mindennek ellenére van néhány kifejezetten lézerlemezre specializálódott kalózműhely, s nem ritka ■ vegyes technikájú centrum sem.

A nagy gyűjtőkből videokalózokká vált magyar cápák rendszerint ■ jó üzleti érzékkel, megfelelő anyagi eszközökkel, jó kapcsolatokkal, elegendő szabadidővel rendelkező értelmiségiek közül kerülnek ki. A fekete cápák ugyanonnan származnak, ahonnan a fehérek, csupán ■ köréjük épülő hálózat célja és szerepe tér el egymástól. A fekete cápák privát műhelyt hoznak létre, és zömmel kommerszfilmeket gyűjtenek. A fehér cápák mögött többnyire intézményi fedezet áll, s gyűjteményük speciálisabb, tematikusan jobban körülhatárolható. A fehér cápákból kialakuló hálózat szakmai vagy hobbiközösségként üzemel, ■ noha nem ritka ■ pénzbeli megváltás, az egymás közti forgalom leginkább közvetlen csere formájában zajlik, ■ ennek végcélja az állomány gyarapítása. A fekete cápákból sajátos hierarchikus láncolat alakul ki. A műhely üzletképes fenntartása jól szervezett munkamegosztást igényel.

A magyarországi videokalózműhelyek legáltalánosabb szerkezetét szemléltető ábránk a matrica útjának állomásait is mutatja a beszerzéstől a feldolgozáson át, ■ szállításig. Az állomások pedig a következők.

Bér- és viszontmásolók

A videoüzlet erősen idényjellegű. A nyár egyértelműen uborkaszezon, ■ karácsony és ■ húsvét előtti hónapokban tetőzik ■ csúcsforgalom, s viszonylag gyenge a januári kereslet.

A videokalóz rugalmasan alkalmazkodik ehhez az ingadozáshoz: ■ csúcsidőkben újabb gépeket állít munkába, vagy úgy, hogy bővíti saját gépparkját, vagy úgy, hogy kiadja ■ munkát a bérmásolónak, aki tud mozgósítani néhány gépet, de nincs saját matricatára. A bérmásoló többnyire az árbevétel 10–20 százalékáért dolgozik, de – ha módja van rá – saját hasznára is lehúz egy-két kópiát, melyeket maga értékesít. Ezt elkerülendő a kalóz igen szoros szállítási határidőket ad a bérmásolónak.

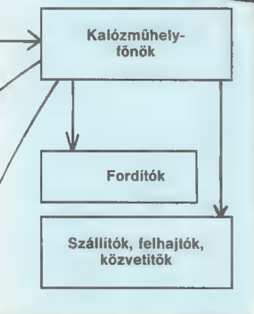
A viszontmásoló több kalózműhely nagybani vásárlójából, illetve közvetítőjéből lett kiskalóz, aki kiterjedt cserekapcsolattal rendelkezik ■ szívességi piacon is. Nem beosztottja, hanem önálló alvállalkozója a kalóznak. Matricái valamivel gyengébb minőségűek, de még elfogadhatók. Gyakran ő közvetíti ■ nagykalóz kópiáit a fordítókhoz, illetve a már kópiákhoz elkészült fordításokat ő továbbítja a nagykalózhoz. Megfelelő hang-

csíkért gyakran filmkópiát kér cserébe.

Raktárosok

Ha a gyűjtemény az 1000 kazettát meghaladja (ez kb. 1500–2000 film), akkor már konspirációs okokból is célszerűbb megosztani az állomást. A külső raktár eleinte a rázósabb anyagok (kemény horror, pornó, politikai vonatkozású filmek) tárolására szolgált, később, a helyzet konszolidálódásával a ritkábban kért kópiákat „archiváló” lerakat lett. A kihelyezett raktár további előnye, hogy ■ másik lakásban is létesíthető másolóműhely, esetleg onnan történnek a szállítások, ott jelentkeznek a kuncsaftok, s ezzel megoszlik a műhelyfőnök lakása körüli forgalom, csökken ■ lebukás veszélye.

Fordítók

A sztereó hangú utóhangosítással rendelkező videomagnók elterjedése 1985-től megindította a „magyarosítási hullámot”. A beérkező új filmekhez – melyek többnyire német, ritkábban angol szövegűek – azóta rendszeresen készül magyar hang. Az utóhangosítás kis eszközigényű, de meglehetősen kényes feladat. Kell némi gyakorlat az eredeti és a magyar hang keverési arányának eltalálásához és az úgynevezett visszhangosodás elkészítéséhez. A kommersz filmek kedvelői szívesebben néznek hangosított, mint feliratos filmeket, mivel ■ gyors olvasás számukra kissé körülményesebb.

A dialógusok ugyan elég egyszerűek e filmek esetében, de a gyakori szleng- és argóhasználat miatt nehézkes a fordításuk. Nem is mindig pontos. Sőt, többnyire csak megközelítőleg. Igaz, ■ pofonokat kísérő szövegeket egyébként sem kell precízen fordítani. Egyedül az ■ lényeg, hogy ■ néző tudja, miért csattant el ■ pofon, vagy miért dördült el a pisztoly. A fordítók munkájukért filmenként 500–1000 forintot, vagy két maguk választotta filmet kapnak. Egy-egy fordító, ha naponta csak egy filmet szinkronizál, akkor havi 15–30 ezer forintra tehet szert. Persze nincs mindig ennyi megrendelés.

A „magyarosítás” újabban lassúbb ütemben halad. 1985-től 1987-ig, a fordítók fénykorában, ■ keresettebb törzsanyagot nagyrészt lefordították. A nagyobb kalózok jelentős összegeket – vagy 200 ezer forintot – fektettek be a fordításba, remélvén, hogy ezzel növekszik ■ forgalmuk. Ám kissé elszámították magukat. Nem számoltak a fizetőképes kereslet csökkenésével, ■ piac telítődésével és a műholdas adások elterjedése következtében kialakuló műsortúlkínálattal. Jelenleg a nagyobb jövedelmű kezdő videózók és az elszánt hobbisták tartják fenn ■ feketepiacot. A konjunktúraszituáció egyértelmű csökkenésével alábbhagyott a „magyarosítás” üteme, ■ az egyes kalózközpontok egymással együttműködve hasznosítják ■ valamelyikük által megrendelt fordításokat. Előfordul, hogy egymás között hangért képet cserélnek.

Két megjegyzés kínálkozik e helyen: a kalózok kezdettől fogva inkább támogatták egymást, mintsem konkuráltak egymással. A piac elég nagy volt, s ma is elegendő mindegyikük eltartásához, s csak a lebukástól való félelem tartja vissza ■ kalózokat az üzlet kiterjesztésétől. Részben hasonló aggályok miatt van szükség a fordítási munka egy újabb fajta megosztására. Az ismertebb szinkrontolmácsok némelyike csak hangszalagra hajlandó felmondani ■ filmszöveget, s annak alapján később egy külön „ráolvasó ember” teszi ■ film alá ■ magyar hangot, természetesen saját előadásban. Ráolvasó embert használnak akkor is, ha a tolmácsnak nincs meg a technikai felkészültsége a magyar hanghoz, egyébként azonban kitűnően szinkronizál. Sokan pusztán azért vállalnak hangosítást, hogy ennek ellenértékeként csillapítsák műsoréhségüket.

Szállítók, felhajtók, közvetítők

Egy-egy nagyobb illegális másolóműhelynek rendszerint 50–150 állandó megrendelője van. Ez az ■ törzsközönség, amelyre az üzlet épül. Mellettük, különböző közvetítésekkel évente több száz alkalmi vagy rövidebb ideig vásárló gyűjtő bukkan fel. A készüléküket frissiben vásárolt újonc videósok, ha kellő kitartással követik a nyomot, hamarosan találkoznak a kalózműhelyek perifériáival, s attól kezdve csak pénzkérdés, hogy mennyi műsorhoz tudnak hozzájutni.

Minél komolyabb vevőnek mutatkozik a megrendelő, annál közelebb jut a centrumhoz, s annál frissebb filmekre tud szert tenni. Nem ritkák az 5–10 ezer forint értékű megrendelések sem. A szállító általában az ilyen ügyfeleknél szokott megjelenni. A katalógussal rendelkező kuncsaft hetente vagy havonta, vagy alkalmilag ■ szállító otthoni telefonján leadja ■ megrendelést, s maximum egy héten belül ugyanezzel a közvetítéssel megkapja az árut. Különösen fontos szerep jut a szállítóknak az üzlet konspiratív szakaszaiban, amikor a központ helyet változtat vagy éppen a korábbi jó üzletmenet miatt tartani kell a rendőri beavatkozástól. A fenyegető jelek és hírek megszaporodása esetén az egész láncolat konspirációs szünetet tart. Az üzlet újraindulása fokozatos, a központ eleinte csak szállítók útján veszi fel a kapcsolatot: először a nagyobb, majd a kisebb megrendelőkkel.

Újabb keletű alapelv, hogy diszkósokat, hifibutikosokat és az üzletükben videózó vendéglősöket a legnagyobb elővigyázattal kell kezelni. Ezek gyakori ellenőrzéseknek vannak kitéve, s ha szabálytalanságuk kiderülése esetén elhangzik egy-egy név, megindulhat ■ lavina. A szállító tehát nemcsak küldönc, hanem konspirációs pajzs is. A felhajtó többnyire nem önálló szerep.

A nagyobb műhelyeknek nincs szükségük reklámra. A hír, hogy kitől lehet jó minőségben szinte bármit megkapni, szájról szájra terjed. A suttogó propagandán túl azonban előfordul, hogy egy viszontmásoló vagy szállító, ha épp kevésnek tartja a forgalmat, megkeres egy-két újabb reménybeli vásárlót, megmutatja a katalógust és ajánl néhány filmet. Ezt azért teszi, mert mint szállító vagy más közreműködő, érdekelt a forgalom növekedésében (különösen konspirációs szünetek után). A szállító minden leszállított kazettáért átlagosan 50 forintot kap. Erre ■ célra a taxis a legjobb, mert feltűnésmentesen közlekedhet.

A közvetítő szintén nem önálló feladatkör. Szerepe az, hogy különböző nagy műhelyek között végezzen hír- és anyagszállításokat. Ha például az egyik kalóznak nincs meg valamilyen filmje vagy hangja, akkor közvetítő révén cseréli ki olyan filmért vagy hangért, ami viszont ■ másik kalóznak nincs meg. Ebből is látható, hogy ■ nagy kalózok nem konkurálnak egymással. Egyforma árakkal dolgoznak, közel azonos kínálattal. Előfordult már, hogy videós és lézerlemezes nagykalózok fuzionáltak. Közös katalógust adtak ki és közös szállítókat alkalmaztak. Az ilyen formációk azonban túl feltűnőek, ezért sok a konspirációs gond is. Többnyire hamar fel is bomlanak ezek a csoportok.

Új óriásgyűjtemények már nem alakulnak. Inkább ■ régiek cserélnek gazdát. Ha egy nagykalóz megszedte magát, vagy a lebukás veszélye fenyegeti, akkor eladja ■ műhelyt matricástul, gépestül. Ilyenkor új figura veszi át a boltot (1–2 millióért) és új láncolatot alakít ki. Megváltozik a törzsközönség nagy része is, hisz lehet, hogy a város vagy az ország másik felére kerül a gyűjtemény. Budapesten – becslések szerint – kb. 10 nagy gyűjtemény üzemel. A nagykalózok száma országosan 50–100-ra tehető. Kiskalózok ezrével nyüzsögnek, s egyes területeken árleszorító hatásuk van. Ők ugyanis a gyorsabb felfutás reményében olcsóbban adják a filmeket.

A legnagyobb állományú videokalózok óriásgyűjteménye 1500– ▶

2000 filmet számlál. De még az 1000–1500 filmes gyűjtemények is nagykalóz-hálózatot tartanak fenn. Az 500–1000 közötti gyűjtemények tulajdonosai kiskalózok, alig egy-két bedolgozójuk van. 500 alatt már nem is érdemes komoly kalózkodásról beszélni: inkább csak eseti megrendelésekről van szó.

A feketepiacon egy film hozott kazettára másolása hosszúságtól és szinkrontól függően 200–400 Ft. Átlag 300 forintjával számolva, ha egy géppár csak napi 10 filmet ír át, akkor a bruttó bevétel 3000 forint/nap. Több géppár vagy másolólánc esetén ennek megfelelő számú többszöröse ■ bevétel. Miután a piac ingadozik, csúcsidényben ■ nagykalóz akár 10 géppel is dolgozik. Átlagosnak 3 géppár bevételét számíthatjuk, vagyis 3-szor 3000, azaz 9000 ezer forintot naponta. A vasárnapok is munkanapok, tehát a havi bevétel 30 × 9000 = 270 000 forint lenne, ha nem volnának konspirációs szünetek, amelyek csaknem a felét elviszik ■ becsült összegnek. A megmaradó mintegy 150 000 forint bruttó bevételből még le kell vonnunk a láncolat tagjainak kifizetett jutalékokat (kb. 20 százalék), a rezsiköltségeket (a gépek karbantartása, lakbér, villany stb.) ez is kb. 20 százalék; és ■ gyűjtemény fejlesztésére fordított bevételhányadot, ami szintén kb. 20 százalék. A nagykalóz nettó jövedelme tehát kb. 60 000 Ft, amelynek persze a 2-3-szorosa is befolyhat karácsony és húsvét előtt, de előfordulnak olyan hónapok (a leállások idején), amikor nincs bevétel, de ■ gyűjtemény karbantartása és gyarapítása a felhalmozott tartalékból havonta 20–30 ezer forintot is elvisz.

A leírtakból világosan következik, hogy a videokalózkodás nagy kockázattal járó magánvállalkozás, amely szerencsés körülmények között 3–4 év alatt milliós hasznot hozhat, lebukás esetén viszont minden odaveszhet, még a büntetlen előélet is. Dupla vagy semmi hazárdjáték a kalózkodás, amit csak annak érdemes elkezdenie, akiben az üzleti érzéken és ■ konspirációs készségen túlmenően van valamiféle hivatástudat is. A legnagyobb műhelyfőnökök büszkék rá, hogy az ő gyűjteményük mutatta meg az igazi mozit ennek az országnak, hogy a kommersz filmek rehabilitációja főként az ő provokatív tevékenységük nyomán indult meg a magyar kultúrpolitikában. Büszkék rá, hogy az állami videotékák az ellenük hirdetett versenyben tettek szert némi profizmusra. És tudják, hogy manufakturális képsokszorosító céhük előnye jó ideig behozhatatlan marad.

Csörögi István

MÁRKÁS KÁROK

A hazai tömegkommunikációban és publicisztikában előszeretettel hangoztatott érv a videojogokkal, illetve a szerzők–forgalmazók jogvédelmével kapcsolatban, hogy joghézag van, és az illetékesek máig nem teremtették meg a védelem jogi kereteit!

Mindennek az ellenkezője is hallható, miszerint a jogi túlszabályozottság a gátja az előrelépésnek, a video feketepiac elleni eredményes küzdelemnek.

A helyzet ezzel szemben az, hogy a Berni Uniós Egyezményt elfogadott államoknak igazodniuk kell az egyezményhez, és belső jogforrásaikat is aszerint kell kialakítaniuk!

Az idézett szerzői jogi egyezmény pedig (amelyhez Magyarország 1975-ben csatlakozott) nem foglalkozik a videóval és az újabb mozgókép-közvetítő médiákkal, ezért – amíg egy korszerűbb nemzetközi megállapodás meg nem születik – a Berni Egyezmény filmre, filmszalagra vonatkozó szabályait kell alkalmazni a videóra is. Ma már minden szakember és laikus látja, hogy az a szabályrendszer, amely hathatósan funkcionál(t) filmek és alkotóik védelme szempontjából, a video esetében működésképtelen. A filmszalaggal megegyező tartalmat hordozó 18 × 10 centiméteres műanyag dobozka – a videokazetta – méreténél, súlyánál, kezelhetőségénél fogva sokkal kevésbé ellenőrizhető és követhető nyomon, mint a terjedelmes fémdobozokhoz kötött filmkópiák.

A video feketepiac azonban nem kifejezetten magyar sajátosság. A legfejlettebb technikájú és technológiájú, gazdag nyugat-európai országokban sem találták még meg a videokalózkodás ellenszerét – sem a forgalmazással, terjesztéssel foglalkozó vállalatok, vállalkozások, sem a bűnüldöző hatóságok. Egyes becslések szerint 1987-ben a video feketepiac tevékenysége 150 millió márkás kárt (bevételkiesést) okozott a nyugatnémet forgalmazóknak. Közismert az az eset, amikor az Egyesült Államokban a *Jedi visszatér* című George Lucas produkció egyik kópiáját a világpremier előtt egy nappal lopták el ismeretlen tettesek egy filmszállító autóból. A kópia másnap előkerült, de a laboratóriumi vizsgálatok kimutatták, hogy a filmszalagról videomásolatot készítettek…

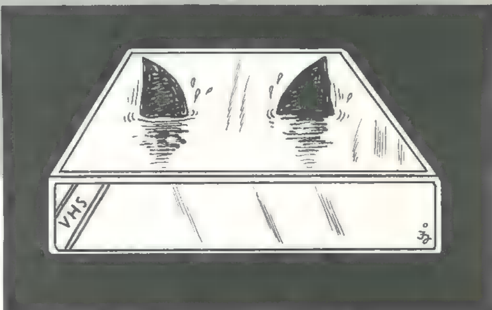
A hazai visszaélések, bűncselekmények száma természetesen nem ismert, nyilván sokszorosa az ismertté vált eseteknek. Azonban még azokról az esetekről sincs pontos számadat, amelyekben valamilyen – bűntető vagy szabálysértési – eljárás indult. A Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságán is csak azokról az ügyekről tudnak, amelyekben kirendelt igazságügyi szakértőként vettek részt. Ez – 1984-től számítva – mintegy 70–80 ügy. Döntő többségük szabálytalan nyilvános videovetítésekből adódó sajtórendészeti szabálysértés – néhány ezer forintos büntetési tétellel. A kiugró az 1986-os év volt, amikor is a rendőrhatóságok egy, az egész országra kiterjedő ellenőrzési kampány keretében ezerszámra foglalták le a nem engedélyezettnek minősített műsoros videokazettákat, és bírságolták az elkövetőket – többnyire ■ szabályokat kevéssé ismerő videodiszkósokat.

Lényegesen kisebb az illegális kazettakereskedelem miatt felelősségre vont személyek száma. A kalózkazetták kereskedelme – mint tiltott gazdasági tevékenység – a Btk. szerint már üzérkedésnek minősül, és meghatározott esetekben akár börtönbüntetéssel is sújtható. De mivel nem húzható éles határ ■ családi–baráti cserebere (az úgynevezett szívességi használat) és a kalózkereskedelem között, a nyomozónak éppen annak bizonyítása a legnagyobb gond, hogy az elkövető kapott-e pénzt a másolásért vagy ■ kölcsönbe adott kazettáért. 1986-ban egy konkrét ügyben szabadságvesztés büntetés kiszabására is sor került, de az üzérkedés mellett más vagyon elleni bűncselekmények miatt is felelősségre vonták az elkövetőt. 1988-ban egy kisebb súlyú ügyben felfüggesztett börtönbüntetés kiszabására került sor, és van néhány folyamatban lévő ügy, amelyeket a rendőrség vádemelési javaslattal adott át az ügyésznek. Ezekben idén várható a bírósági tárgyalás.

Joggal merül fel ■ kérdés: ha a jog eszközei hatástalanok, mit lehet tenni a video feketepiaccal szemben? Hiszen nincs a világon olyan bűnüldöző apparátus, amely hosszú távon felveheti a harcot a videokalózokkal.

A büntetőjogi eszközök helyett a legjobban a piacon lehetne megmérkőzni a videocápákkal. Árban, színvonalban és minőségben kell versenyezni, vagyis a legális videopiacnak olcsóbban, jobbat, jobb technikai színvonalon kellene nyújtania ahhoz, hogy piaci pozíciói javuljanak. Igaz, ezt könnyebb leírni, mint megvalósítani, hiszen a cápa nem fizet jogdíjat, vállalkozási nyereségadót és ÁFÁ-t, nem terheli kulturális járulék és más elvonások, legfeljebb a közvetlen költségek. Mégsincs más kiút. 1988-ban a MOKÉP és a Televideo mellett helyet kért magának többek között a KERSZI és az Intervideo, s ez évben újabb videokiadók, kiadói vegyesvállalatok megjelenése várható. Valami tehát megmozdult…

Kiss Zoltán

ITT helyett NOKIA

Társat cserélt [redacted] színes televíziót és képmagnót gyártó budapesti Selectronic Kft.-ben a Skála, amely több mint két évvel ezelőtt az ITT céggel alapította meg vegyesvállalatát. Az ITT helyére a finn NOKIA lépett, megvásárolva annak a vegyesvállalatba adott alaptőkéjét. Az egyesült államokbeli konszern a hírek szerint azért értékesítette tőkerészét, mert az ITT kivonul tőkéjével Európából.

A finn NOKIA termékeinek nagyobb részét más, neves cégek – így az IBM, az Ericsson, a Control Data – márkaneve alatt hozza forgalomba, így neve kevéssé ismert Magyarországon. A cég a világ egyik vezető rádió-telefon gyártója, s Nyugat-Európában a harmadik legnagyobb televíziógyártó, mely ezeken kívül személyi számítógépeket, komputerképernyőket, s bankoknak pénzkezelő automatákat gyárt 30 ezer ember foglalkoztatásával.

A Selectronic Kft.-ben gyártott berendezéseket ezentúl ITT–NOKIA márkanévvel hozzák forgalomba itthon és külföldön.

SIKERLISTA

A Mokép Videotéka legsikeresebb filmjei:

(VI., Majakovszkij u. 40.)

Asterix tizenkét próbája (francia rajzfilm)
Conan, [redacted] barbár (amerikai kalandfilm)
Csillagpor (angol zenés film)
Dzsangó (olasz–spanyol kalandfilm)
Düne (angol sci-fi)
Erőszakos rendőrök (olasz bűnügyi film)
Ébredés (angol fantasztikus kalandfilm)
Gyulladáspont (amerikai kalandfilm)
Kővirág (szovjet mesefilm)
Kurtafarkú Peti cica (svéd rajzfilm)
Legenda (amerikai sci-fi)
Macska és egér (amerikai bűnügyi film)
Nőszemély (francia bűnügyi film)
Saolin [redacted] mestere (hongkongi akciófilm)
Piedone Afrikában (olasz kalandfilm)
Rendőrsztori (hongkongi akciófilm)
Smaragderdő (angol kalandfilm)
Saolin 36. terve (hongkongi akciófilm)
Tökéletes péntek (angol bűnügyi film)
Az utolsó számlát te fizeted! (olasz–NSZK westernfilm)

Sztárok 45-ön

A Televideo tavaszi műsoroskazetta kínálatából kiemelkedik a *Biblia* című angol film, mely ötvenhat részben veszi sorra az Ó- és az Újszövetséget.

Az angolul tanulni vágyók közül inkább a haladókat érdekelheti, hogy napokon belül megjelenik a *Follow Through* angol nyelvleckecsomag: műsoros videokazettával, hangkazettával, tankönyvvel.

Csináld magad! – ez annak a sorozatnak a folytatása, amelynek első kazettája *MI-TU-HÁZ* (Mindent tudó háztartás) címmel már megjelent.

A pop-rock műsorok közül kiemelkedik a Voga–Turnovszky duó fergeteges paródiáit összegyűjtő több mint egyórás válogatás, mely tartalmazza a *Sztárok 45-ön* sorozat darabjait, beleértve az 1988-as esztendő hazai slágereinek kifigurázását csakúgy, mint az év elején megjelent második nagylemezük dalaiból forgatott humoros klipjeiket.

Zoltán Erika kora tavaszi koncertjén készült felvétele is hamarosan látható lesz a Televideo kazettáján, kiegészülve klipjeivel.

Szintén tavaszi megjelenésre vár az Edda együttes koncertfelvétele.

Böngésző

Korábbi számainkhoz hasonlóan ezúttal is bemutatjuk a nyugatnémet Video magazin videopiaci ranglistáját. Bizonyára feltűnik a kedves olvasóknak, hogy az 1988–89-es év fordulója nem sok változást hozott a táblázatban. Még jobban érdekelheti azonban Önöket, hogy hazánkban egyelőre késnek azok a beígért vámügyi változások, amelyek a táblázatban szereplő videokészülékek behozatalát komolyan befolyásolhatják. Hiszen már több hónapja hallottunk arról a tervről, hogy módosulnak a vámtarifák, és a videocikkek vámértékének alapja – egyéb termékekhez hasonlóan – nem a belföldi forgalmi érték lesz, hanem a tényleges vásárlási ár. A hivatalos megerősítés lapzártakor még várat magára, a Pénzügyminisztérium tájékoztatása szerint áprilisban kerülnek a nyilvánosság elé a végleges döntések. Addig is a régi vámokkal és természetesen a korábban megszokott minősítési elvek szerint állíthatják fel a tisztelt olvasók a magazin táblázata mellé saját rangsorukat. A magazin legfeljebb 100 pontra értékel egy-egy videokészüléket, ebből a képminőségre legfeljebb 40 pontot, a hang minőségére maximum 20-at, a szolgáltatásokra 30-at, a felszereltségre pedig 10 pontot adhattak a táblázat összeállítói.

SZTEREÓ ÉS HIFI SZTEREÓ KÉPMAGNÓK

Hely	Típus	Rendszer	Ár (DM)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
1	Blaupunkt RTV–910	S-VHS	[illegible]	[illegible]	[illegible]	24	10	90	nagyon jó
1	JVC-HR–S5000EG	S-VHS	[illegible]	[illegible]	[illegible]	25	10	90	nagyon jó
1	Mitsubishi HS–E70	S-VHS	[illegible]	[illegible]	[illegible]	25	10	90	nagyon jó
1	Panasonic NV–FS1	S-VHS	3000	38	18	24	10	90	nagyon jó
5	JVC HR–D755EG	VHS	2900	33	18	25	7	83	nagyon jó
6	Panasonic NV–D80EG	VHS	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
6	Blaupunkt RTV–900	VHS	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
6	Fisher FVH–D55HV	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
6	ITT VR 3998	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
6	Sanyo VHR–D700G	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
11	Akai VS–A77EOG	VHS	1900	30	17	25	9	81	nagyon jó
11	Universum 2186	VHS	1900	30	17	25	9	81	nagyon jó
11	Loewe OC 57OH	VHS	2700	30	18	23	10	81	nagyon jó
11	Sanyo VHR–D4710	VHS	2400	32	16	24	9	81	nagyon jó
11	Sony EV–S850PS	Video–8	3000	31	18	24	8	81	nagyon jó
17	Hitachi VT–585E	VHS	2700	29	17	24	10	80	nagyon jó
17	Toshiba V700	VHS	1850	32	17	23	8	80	nagyon jó
19	Blaupunkt RTV–800	VHS	1900	29	17	23	8	77	jó
19	Siemens FM 586	VHS	1900	26	16	25	10	77	jó
19	Sony EV–S650	Video–8	2300	32	17	21	7	77	jó
19	JVC HR–D530EG	VHS	2400	32	18	20	7	77	jó
23	Grundig VS–540	VHS	1850	26	16	24	10	76	jó
23	Telefunken A990P	VHS	2300	31	18	20	7	76	jó
23	Telefunken A960P	VHS	1900	30	19	20	7	76	jó
26	Blaupunkt RTV–740	VHS	1800	29	15	23	8	75	jó
26	Philips VR 6970	VHS	2000	30	19	19	7	75	jó
28	Braun a/d/s VC 4	VHS	3000	27	17	23	7	74	jó
28	JVC HR–D470EG	VHS	1950	29	18	20	7	74	jó
28	NEC DX–2000G	VHS	1700	28	15	23	8	74	jó
31	Sharp VC–793	VHS	1550	27	18	20	8	73	jó
31	ITT VR 3977 HIFI	VHS	2300	28	18	20	7	73	jó
33	Blaupunkt RTV–454	VHS	1700	29	17	19	7	72	jó
34	ITT VR–3948	VHS	1800	27	13	23	8	71	jó
34	Akai VS–516EO	VHS	1700	28	14	21	8	71	jó
36	Siemens FM 468	VHS	2100	28	15	20	7	70	jó
37	Mitsubishi HS–412G	VHS	1600	31	14	18	6	69	jó
37	ITT Digicontrol VR 3946	VHS	1900	26	12	23	8	69	jó
39	Orion VH–2308HS	VHS	1500	25	15	20	8	68	jó
39	Hitachi VT–175E HiFi	VHS	2200	25	15	20	8	68	jó
39	Loewe HiFi 460H	VHS	2400	27	16	17	8	68	jó
42	Grundig VS–340 HiFi	VHS	1500	25	14	20	8	67	jó
43	Sanyo VHR–2700HF	VHS	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	7	66	jó

MONÓ KÉPMAGNÓK

Hely	Típus	Rendszer	Ár (DM)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
1	Akai VS–38 II	VHS	1700	30	11	24	9	74	jó
1	ITT 3938 VPS	VHS	1800	30	10	25	9	74	jó
1	Mitsubishi HS–E20	VHS	1300	32	11	23	8	74	jó
4	JVC–HR–D700	VHS	1600	31	11	22	9	73	jó
5	Akai VS 38	VHS	1400	32	11	22	7	72	jó
5	Mitsubishi HS–E10	VHS	1200	32	11	22	7	72	jó
7	Fisher FVH–P10KV	VHS	1100	32	10	22	7	71	jó
7	Akai VS–22EOG	VHS	1100	31	12	21	7	71	jó
7	Sanyo VHR–4300	VHS	1300	31	11	22	7	71	jó
7	Sanyo VHR 3310G	VHS	1300	27	11	25	8	71	jó
7	Philips VR 6670/02	VHS	1500	28	11	25	7	71	jó
7	Panasonic NV–D48	VHS	1800	30	11	22	8	71	jó
7	Blaupunkt RTV–330	VHS	1600	30	10	23	8	71	jó
7	Panasonic NV–G21	VHS	1600	30	10	23	8	71	jó
15	Blaupunkt RTV–720	VHS	1800	30	11	21	8	70	jó
15	Blaupunkt RTV–660	VHS	1500	30	11	21	8	70	jó
15	Panasonic NV–G45	VHS	1500	30	11	21	8	70	jó
15	Blaupunkt RTV–320	VHS	1400	29	10	23	8	70	jó
15	Panasonic NV–G12	VHS	1400	29	10	23	8	70	jó
15	Saba 4B20	VHS	1400	31	11	21	7	70	jó
15	Sharp VC–T410	VHS	1100	29	11	23	7	70	jó
22	Blaupunkt RTV–560	VHS	1300	30	11	21	7	69	jó
22	Panasonic NV–G40	VHS	1300	30	11	21	7	69	jó
22	JVC HR–D320	VHS	1100	31	10	21	7	69	jó
22	JVC HR–D300EG	VHS	1400	32	11	19	7	69	jó
22	Mitsubishi HS–349	VHS	1400	31	11	19	8	69	jó

Hely	Típus	Rendszer	Ár (DM)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
22	Hitachi VT–425E	VHS	1500	30	11	21	7	69	jó
22	Grundig VS–460	VHS	2000	28	11	22	8	69	jó
29	Sanyo VHR 4100G	VHS	1100	30	10	22	6	68	jó
29	Sharp VC–A202	VHS	1100	26	11	24	7	68	jó
29	Siemens FM 562	VHS	1200	27	11	23	7	68	jó
29	ITT VR 3928VPS	VHS	1400	27	11	23	7	68	jó
29	Grundig VS–410	VHS	1300	29	9	22	8	68	jó
29	Hitachi VT–255E (VPS)	VHS	2400	27	10	23	8	68	jó
35	Blaupunkt RTV–520	VHS	1100	30	11	20	6	67	jó
35	Grundig VS–510	VHS	1300	27	10	23	7	67	jó
35	Loewe OC–510M	VHS	1100	28	11	21	7	67	jó
35	Loewe OC–520	VHS	1300	28	11	21	7	67	jó
39	ITT 3918	VHS	1000	28	10	20	7	65	jó
39	Orion VH–2600RC	VHS	1200	27	10	20	8	65	jó
39	Grundig VS 520	VHS	1500	24	10	23	8	65	jó
39	Grundig VS–400	VHS	1200	26	10	22	7	65	jó
39	NEC DX–1000 G	VHS	1400	30	9	18	8	65	jó
39	Nordmende VR 1205	VHS	1500	28	10	19	8	65	jó
54	Blaupunkt RTV–315	VHS	1200	26	10	20	8	64	megfelelő
45	JVC–HR–0210	VHS	1100	29	10	18	7	64	megfelelő
45	Fisher FVH–P5100KV	VHS	1400	27	11	19	7	64	megfelelő
45	Hitachi VT–135E VPS	VHS	1700	26	10	20	8	64	megfelelő
49	Grundig VS 500	VHS	1100	27	10	20	6	63	megfelelő
49	Orion VH–4015RC	VHS	1000	26	9	20	8	63	megfelelő
49	Toshiba DV–90G	VHS	1400	29	9	18	7	63	megfelelő
49	Sanyo VHR–2500G	VHS	1700	28	10	18	7	63	megfelelő
49	Sony SLV–202	VHS	1400	24	10	22	7	63	megfelelő
54	Mitsubishi HS–337G	VHS	1300	28	8	17	8	61	megfelelő
54	Hitachi VT–100E	VHS	1300	25	9	20	7	61	megfelelő
56	Universum VR 2375KT	VHS	9[illegible]	23	10	20	7	60	megfelelő
57	Fisher FVH–P975KV	VHS	1650	27	9	15	8	59	megfelelő
57	Samsung SVX–305	VHS	800	23	9	21	6	59	megfelelő
59	Goldstar GHV–1243P	VHS	900	22	10	18	6	56	megfelelő
59	Toshiba V83G	VHS	1300	24	9	16	7	56	megfelelő
61	Goldstar GHV 1248P	VHS	800	22	10	18	5	55	megfelelő
61	Samsung SVX301	VHS	700	22	9	19	5	55	megfelelő
64	Samsung VX 626	VHS	1100	21	9	13	5	48	megfelelő
65	Quelle 069.165	VHS	798	14	8	17	5	44	megfelelő
	KAMKORDEREK								
1	Sony CCD–V200 Pro	Video–8	4500	33	18	24	10	85	nagyon jó
2	Sony CCD–V90	Video–8	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
2	Fuji M600	Video–8	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
4	Panasonic NV–MS1	S-VHS	4500	37	12	20	9	78	nagyon jó
4	Blaupunkt CR–2000S	S-VHS	4500	37	12	20	9	78	nagyon jó
6	Canon E–708	Video–8	4000	32	12	23	9	76	nagyon jó
6	Loewe Profi–810	Video–8	3500	32	14	22	8	76	nagyon jó
8	Bauer VCC–826	Video–8	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
8	Blaupunkt CR–8010	Video–8	3900	33	12	21	9	75	nagyon jó
8	Metz 9629	Video–8	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
8	Loewe Profi 800	Video–8	3500	32	14	22	7	75	nagyon jó
12	Blaupunkt CR–8000	Video–8	3500	32	12	22	8	74	jó
12	Sony CCD–SP5	Video–8	3600	30	13	23	8	74	jó
12	Nikon VN–810	Video–8	4000	32	12	22	8	74	jó
15	Canon E–70	Video–8	3000	30	13	23	7	73	jó
15	ITT VM–C3888	VHS–C	3400	32	11	22	8	73	jó
15	JVC GR–45	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
15	Kyocera KD–3010	Video–8	3500	31	13	22	7	[illegible]	jó
15	Minolta 8100	Video–8	3500	31	13	22	7	[illegible]	jó
15	Nordmende CV–2201	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
15	Pentax PV–C–850	Video–8	3500	31	13	22	7	73	jó
15	Philips 6840	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
15	Saba VM–6990	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
24	Bauer VCC–526	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
24	Bauer VCC–616	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
24	Blaupunkt CR–1800	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
24	Blaupunkt CR–5000	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
24	Grundig VS–170	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
24	Grundig VS–C60	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
24	Metz 9625	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
24	Panasonic MC–10	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
24	Panasonic NV–M7	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó

Pornójog

Tabuink ledöntetnek? – kérdezhetnénk, amikor a Blaha Lujza téri aluljáróban az első magyar „pornóújság" példányait lengetik a lelkes, bár szemmel láthatóan kissé félszeg árusok. Lám – gondolhatnánk –, nem csupán a politikai élet tabutémáiról (többpártrendszer stb.) lehet ma már beszélni, hanem olyanokról is, mint az eddig tűzzel-vassal tiltott pornográfia.

Persze azért korántsem ilyen szép a kép. Városszerte beszélik, hogy a *Szeretkezés* című könyv felháborodott tiltakozást váltott ki némelyik könyvesboltban. Folytatódik tehát a pornográfia „föld alatti" tündöklése? Még mindig nem vagyunk eléggé felnőttek-felkészültek, hogy kulturált formában juthassunk hozzá a különféle pornográf újságokhoz és kazettákhoz?

Strasszer Tibor jogásztól arról érdeklődtünk, vajon vannak-e jogi akadályai egy pornókazettákat árusító üzlet megnyitásának. Mint megtudtuk, a pornóval kapcsolatban súlyos joghézagok vannak. A korábbi Büntető Törvénykönyv 1968-ban még szabadságvesztés terhe mellett tiltotta a pornográf jellegű filmek, újságok, tárgyak kölcsönzését, forgalomba hozatalát. A 70-es évek végétől azonban módosították a Btk-t, s többek között eltörölték az ominózus 288. paragrafust is. Helyette azonban nem állítottak semmit, azaz ez a terület jogilag azóta is teljesen szabályozatlan. Nem mond ellent ennek az sem, hogy a Vám- és Pénzügyőrség az úgynevezett szocialista közerkölcs védelmében igen harciasan lépett fel: bár tavaly szeptember óta engedélyezi, hogy minden magyar állampolgár egy pornókazettát hozhasson be.

Tény azonban, hogy semmifajta írott jogszabály nem foglalkozik a pornográf termékek esetleges itthoni forgalmazásával, kölcsönzésével. Társadalmi igény pedig lenne rá. Bizonyítja ezt a fekete másolások hatalmas száma. Elemi követelmény lenne ebből a piaci igényből kiindulni, és azon gondolkodni: hogyan lehetne ezt minél kulturáltabban kielégíteni, a olyan jogszabályt alkotni, amelyben világosan le volnának fektetve a pornókazetták, -újságok és -kiadványok forgalmazásának feltételei. Minden olyan személy létrehozhatna pornókölcsönzőt, aki erre szóló kereskedői jogosítvánnyal rendelkezik, s csak abban az esetben vonhatnák felelősségre (utólag), ha a lefektetett jogszabályokkal ellentétesen cselekszik.

Ezek a jogszabályok tartalmazhatnának korlátozásokat is. Például arra vonatkozóan, hogy kitehetők-e a kirakatba a pornográf portékák, bemehetnek-e az üzletbe gyerekek, milyen csomagolásban kerülhetnek a vásárlók elé a kiadványok és így tovább. Ezeket és más korlátozásokat egy előzetes vitában lehetne megállapítani. Dr. Strasszer szerint ebben a folyamatban fontos szerepe lehet a Kiadói, illetve a Filmfőigazgatóságnak, hiszen ez a szervezet napjainkban sok esetben valamiféle cenzori hivatal szerepét tölti be. Az érdemi jogszabályok megalkotása után pedig az engedélyezés hagyományos procedúrájától is sürgősen meg kellene szabadulni.

Ma még csak találgatni lehet, hogyan működnének a létező jogszabályok által legalizált pornókölcsönzők, pornóüzletek. Az biztos, hogy a már létező szabályok (pl. a társasági törvény) is adnak némi segítséget. Valódi megoldást azonban csak akkor találhatunk, ha az egész jelenségkörrel nézünk szembe, ekkor ugyanis kiderül, mindenkinek jobb, ha civilizált-szabályozott módon juthatunk hozzá e „bűnös" termékekhez, mint ha lopakodva, csempészve, „feketén".

Hazai ár(u)mustrán

Néhány konkrét információval azon kedves olvasóinknak szeretnénk segítséget nyújtani, akiknek – például devizaszámla birtokában – lehetőségük van a devizáért árusító hazai üzletekben videorekordert, lejátszót, kamerát, kazettát vásárolni, illetve azoknak, akik a legálisan tartható 4000 forint árú valutából – négytagú család esetén összesen 16 000 forintnak megfelelő valutából – kisebb értékű videocikket vennének.

Főként az igényesebb olvasóknak – vásárlóknak – ajánljuk, hogy keressék fel az Ofotért alig egy éve megnyitott Saba üzletét Budapesten, a Párisi utca 6. szám alatt. Ez az igen elegáns bolt kizárólag márkás, jó minőségű termékeket tart, és biztosítja ezek szervizelését is. A Saba videorekorderekből jelenleg háromféle kapható, 890–1310 DM-ért, közülük a legdrágább a Saba VR 6440 E típusú digitális készülék. A közeljövőben várhatóan egy S-VHS rekorder, a Saba VR 6480 E S-VHS is gazdagítja a választékot. Ugyancsak háromféle színes televízió közül lehet válogatni, a Sony típusú készülékek ára 1995 és 2560 DM között mozog.

A rekorderekhez jelenleg 2 darabból álló kazettacsomagok kaphatók 16–18 DM-ért, a szuper minőségű Sony UHG kazetták darabja pedig 17–20 DM. Videokamerákhoz is árusítanak kazettákat, egy 30 perces JVC szalag ára 16 DM. Kamera ugyan egyelőre nem szerepel az üzlet kínálatában, de néhány héten belül a Saba VM 6940 CCD felvevő ■ polcokra kerül.

A jelenlegi árakat annál is inkább érdemes megfigyelni és összehasonlítani a külföldön kapható hasonló termékek árával, mert – az üzletvezető tájékoztatása szerint – hosszabb távon is ezekkel az árakkal kell számolniuk a vásárlóknak. A kínálat azonban – a felsoroltakon kívül is – számos, ugyancsak megbízható márkacikkel fog bővülni.

A Konsumex üzletei ugyancsak márkás cikkek árusítására rendezkedtek be elsősorban. Ezeknek a termékeknek biztosítják a garanciális javítását, szervizelését. Talán az sem közömbös, hogy a javításokat az Elektromos Szövetkezet szervizei végzik.

A Konsumex – kisebb mennyiségben – a soványabb pénztárcájú vevők igényeit is igyekszik kielégíteni. Így néhány viszonylag jó minőségű, olcsóbb dél-koreai videokészüléket is árusít. Ezeket a videókat azonban nem javítják, hanem meghibásodás esetén kicserélik a Konsumex üzletek.

A legdrágább termék jelenleg a hifi sztereó minőségű digitális JVC HR 530 típusú videorekorder – 1162 dollárért. Jóval olcsóbban, 399–515 dollárért kaphatók a Toshiba, a Goldstar és a Funai rekorderek, valamennyi hifi sztereó minőségű, 14 napra programozható. Várhatóan Panasonic és Akai rekorderek is megjelennek az üzletek kínálatában.

Érdemes külön is figyelemmel kísérni a lejátszókat, hiszen ezeket már egy négytagú család is megvásárolhatja a legálisan tartható valutájából. A Konsumexnél árusított Samsung VX 972 típusú lejátszó például jelenleg 269 dollárba kerül. A közeljövőben pedig ennél olcsóbb Goldstar és Akai lejátszókkal is bővül az áruválaszték.

Kamerából jelenleg egyféle, a VS-C 50 kapható 1899 dollárért. Az igényesebbeknek a Grundig S-VHS kamerák érkeznek, amelyek másfél-kétszer drágábbak a hagyományos felvevőknél.

A Konsumex vezetői egyébként korántsem beszéltek olyan stabil árakról, mint az Ofotértéi. A jelenleginél rugalmasabban változnak majd az árak, szem előtt tartva a bécsi, a müncheni és természetesen a hazai konkurensek árait – ígérték. A választék ugyancsak jelentős mértékben változhat. Ha a magyar vevők pénztárcái a márkacikkek helyett a gyengébb minőségű, de szolidabb áru cikkekre nyílnak meg inkább, akkor a kínálat alkalmazkodni fog ezekhez az igényekhez. E változásokra főként 1990 januárjától lehet számítani, hiszen a legkorábban lekötött BC számlákról ettől az időponttól lehet majd vásárolni.

A Konsumex egyébként nemcsak ■ kínálatát akarja gyarapítani, hanem újabb üzletek nyitására is készül például Győrben, Röszkén és Udvaron.

Új műszaki áruházat nyit a közeljövőben az Intertourist is. Az új üzlet a fővárosban lesz, a Bajcsy-Zsilinszky úton. Az Intertourist üzleteknek egyébként az előzőeknél jóval gazdagabb a kínálatuk. Jelenleg mintegy tucatnyi különböző márkájú készülék kapható, s az árak is elég széles skálán mozognak. Fisher videorekorderekből például hatfélét kínálnak, 781–1125 dolláros áron, Fisher televíziók pedig 481-től 1590 dollárért vásárolhatók. Sharp videorekorderekből jelenleg 4 típus van forgalomban 580–1179 dollárért, a televízió ára pedig 1090 dollár. A Panasonic videorekorder 599 dollárba kerül, a tévé 765 dollár. A Siemens videókra 459–625, a televíziókra pedig 649–1169 dollárért találhatnak rá gazdáik. Az Intourist árusít még JVC, Sony, Funai, Loewe, Grundig, Goldstar és Nordmende videokészülékeket és televíziókat.

Gazdag a választék videokamerákból is, jelenleg 9 típusból lehet válogatni. Közülük a legdrágább a CCD-V 200 3395 dollárért, legol-

csóbb a Loewe Profi 800 – 1674 dollárért. Kapható kamkorder is, bár mindössze egyféle. A CCD-V 30-as típus ára 1635 dollár.

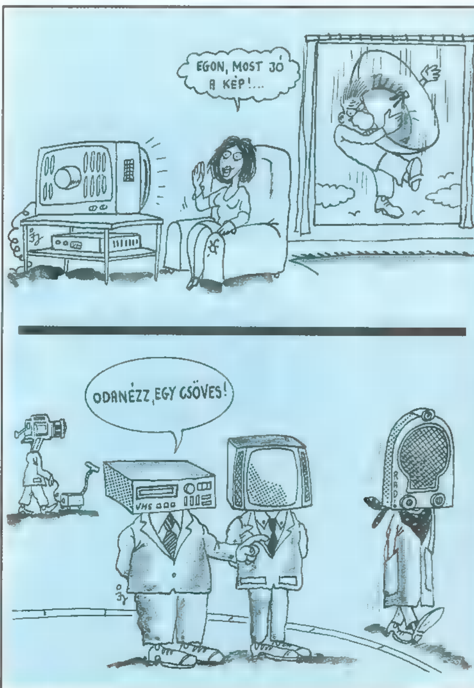
Az Intertourist árai sem hosszú távra szólnak, a tavaly év végi engedményes árusítás tapasztalatai azt sugallják a hálózat vezetőinek, hogy érdemes jelentős mértékben csökkenteniük az árakat.

Az Intourist több mint száz boltjának kínálatát elég időigényes volna egyenként feltérképezni, így elsősorban azokat az üzleteket ajánljuk figyelmükbe, amelyek a teljes műszaki áruválasztékkal rendelkeznek. Ezek ■ Tokaj Áruház (V., Apáczai Csere János u. 4.), valamint ■ VI., Liszt Ferenc tér 4. és a VII., Lenin krt. 26. alatti üzletek.

Az Utastours mintegy 50 üzletében is a márkacikkek dominálnak egyelőre. Ennek az üzlethálózatnak is van néhány olyan üzlete, amely ■ teljes hálózati kínálattal rendelkezik. Ilyen például a fővárosban néhány hónapja üzemelő Bajcsy-Zsilinszky út 19/a alatti műszaki szaküzlet, az V., Eötvös u. 1-ben és a Déli pályaudvaron található bolt. A rekorderek jelenlegi választékában a Hitachi VT 410 687 dollárért, ■ Panasonic NVG 12 EE és az NVG 40 EE 675 illetve 529 dollárért a Toshiba Dolby 6 V 85 682 dollárért, ■ Fisher FVH U 905 617 dollárért, 3-féle JVC készülék 579–699 dollárért, egy digitális NEC magnó pedig 677 dollárért szerepel. Kapható lejátszó is, VIP 3000 M típusú – 334 dollárért.

Az Utastours üzletek Sony, Grundig és Panasonic televíziót tartanak, ezeknek 699 és 1637 dollár között mozog az áruk. A Hitachi VMC 30 E kamerához 1995 dollárért, a Panasonic NV M 5 kamerához pedig 2398 dollárért lehet hozzájutni. Kazettákból BASF, JVC és TDK márkájút kínálnak 8,5–7,9 dolláros áron, ■ 240 perces BASF és TDK kazetták pedig 9,5 illetve 11,5 dollárba kerülnek. Úgy tűnik, ebben ■ hálózatban is érdemes jól időzíteni a vásárlást. Az Utastours vezetői fontolóra vették: ha igazán jó forgalmat akarnak lebonyolítani, s ■ Bécsbe kényszerülő vásárlóknak itthon akarnak megfizethető kínálatot kialakítani, akkor engedniük kell az árakból.

Sz. I.

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

■ Panasonic NV-G12EE (HQ) típusú videóhoz magyar nyelvű kezelési útmutatót adok. Bokrosné, 865-912.

• Keresem a Hófehérke és a hét törpe, ■ 101 kiskutya Walt Disney-rajzfilmeket, magyar hanggal vagy feliratozással, jó minőségben. Lenti Péter, 5667 Magyarbánhegyes, Damjanich u. 9/a.

■ ORION ST 240 tuner, fekete előlappal eladó. Sürgős, irányár: 8500 Ft. Németh Norbert, 9023 Győr, Nagy I. u. 29/b. VIII. 30.

■ Jó minőségű (magyar hanggal) akció- és kalandfilmeket vennék. Listát cím- és ármegjelöléssel kérek. Kámán Ákos, 8900 Zalaegerszeg, Halom út 15.

• Keresem jó minőségben, átmásolás céljából a következő filmeket: Evil Dead I–II–III., Halloween I–II., Willow, Nightmare on Elm Street I–II., Red Heat, Predator, Superman IV., Highlander, The Prince of Darkness, Critters, Little Shop of Horrors, House I–II., Day of the Dead, From Night I–II. Szécsi Attila, 5540 Szarvas, Árpád u. 5.

• Keresem a SKY-ról felvett összes Mankees-epizódot átvétel céljából. Cserélnék 60-as, 70-es évek zenéit és futballt tartalmazó kazettákat. Cseke László, 1094 Budapest, Liliom u. 34–36.

■ Panasonic NV–180 videomagnót tunerral vagy hasonlót (JVC, Saba) vásárolnék Panasonic A/2 kamerához. Sabján Gyula, 9200 Mosonmagyaróvár, József A. u. 25.

■ C–64-es programokat adok videokazettákért, videofilmekért, illetve floppy-lemezekért. Programkazettáimat esetleg eladom 450 Ft/50 db program/kazetta. Nagy Márta, 3400 Mezőkövesd, Szihalmi u. 1.

■ Eladásra kínálok magyar nyelvű kezelési utasítást GRUNDIG VS 440, Philips VR 6448, Sharp VC-D 801 S típusú videomagnókhoz 500 forintos egységáron. Csábi Béla, 2673 Csitár, Kossuth út 2.

• Gremlins, It's Alive, Evil Dead I–II. és a Poltergeist című filmekért (lehetőleg angolul) C–64-es programokat és videofilmeket adok. Gregorik András, 1077 Bp., Wesselényi u. 47. I/10. Telefon: 415-694.

■ Eladó NAD 3020 erősítő 18 000 forintért, és JVC HR–D150 EG videomagnó 35 000 forintért. Csuti Csaba, 1022 Bp., Tulipán u. 17.

■ Eladom az ÖTLET Video Magazint 1–17-ig, Videotechnikát 1–3-ig, HiFi Magazint 1–22-ig. Pálinkás László, 1016 Bp., Mészáros utca 28. Tel.: 751-261.

• Videolejátszó magnót vennék megegyezés szerint, részletre. Távirányíthatós előnyben. Boros Albert, 4765 Csenger, Tisza út 124.

• Szeretném megszerezni ■ Phantom kommandó, a Predátor és az Istenek fegyverzete című filmeket. Cserébe adok a Bonsai Múzeum kiállítási anyagáról és nyugatnémet családi házak alaprajzairól, valamint berendezéseiről prospektusokat. Rózant Ferenc, 5212 Surján, Kőrisfa út 18.

• Keresem a Szakasz és A rózsa neve című filmeket átvétel céljából, jó minőségben, lehetőleg magyar hanggal. Egyed Zoltán, 1162 Bp., Hársfa u. 101.

■ Üres és műsoros videokazettáért, videofilmekért C–64-es programokat adok. 2000 programból választhat. Programcsere is érdekel. Bandzsák Zsolt, 3400 Mezőkövesd, Szihalmi u. 1. II/1.

■ Keresem az alábbi, jó minőségű filmeket: Hazárdjáték a vadakért, Majomsziget, Tigriseink, D. Attenborough: A repülő sárkányok nyomában, Csillogó vízgyűrűk, Különös állatkertek, valamint ■ Delta és a Kisfilmek a nagyvilágból című sorozatokban lejátszott természetfilmeket. Tardi János, 1223 Bp., Rózsakert u. 29/c.

• EURODISCO, német, francia diszkózenével, koncertfelvételekkel, jó minőségű jazz-zenével igényeit kielégítem. Goth Ignác, 3580 Leninváros Lékai út 22.

• Keresem a Running Man, Vörös zsaru, Rendőrsztori és az Istenek fegyverzete című filmeket, magyar hanggal, másolható minőségben. Kiss Csaba, 4031 Debrecen, Kishegyesi út 143.

■ Keresem megvételre az alábbi filmeket jó minőségben, magyar hanggal: Ghostbusters, Masters of the Universe, Robocop, Re-Animator, Dune, The Batteries Not Included, Terminus, Cujo, The Goonies. Kocsis Tamás, 2314 Halásztelek, Nyár utca 6.

■ Eladó kiváló minőségben a Red Heat, Police V. magyar hanggal és a Running Man, valamint a Masters of the Universe című filmek. Keresem a következő filmeket: Crocodil Dundee I–II., Tron, avagy a számítógép lázadása, és az Ewokok I. Szívesen ismerkednék videósokkal és cserepartnerekkel. Ocela Tibor, 3534 Miskolc, Kandó K. u. 14. III/3.

• Commodore–64 számítógépemet magnóval, joystickkel együtt elcserélném kis vagy középképernyős színes televízióra, lehetőleg távirányítással, vagy eladnám 23 000 forintért. Müller László, 6033 Városföld, Kossuth u. 10.

■ 2 db eltörött videokazettámhoz tokot keresek. Támka Sándor, 3671 Borsodnádasd, Eötvös u. 5. IV/17.

■ JVC–TU S 10 EG és JVC–HRS 10 EG hordozható videomagnómat, valamint BAUER VCE 266 AF típusú kamerámat (titeltastaturral) elcserélném nyugati négyszemélyes lakókocsira, értékegyeztetéssel. Szokolay Géza, 5000 Szolnok, Ács u. 4/D.

• Hordozható kiskazettás (VHS-C) videomagnó (JVC HR–C3EG) és videokamera (GZ–S3E) tartozékokkal 100 ezer forintért eladó, vagy műholdvevő berendezésre cserélhető. Telefon: 853-944/20-89.

• Felvételre keresem jó minőségben, magyar szöveggel vagy feliratttal a következő filmeket: Cápa I–II., A piszkos tizenkettő, Most és mindörökké I–II., A két misszionárius. Varga András, 3247 Mátraballa, Lenin u. 34.

Címünk költői kérdésére ma még sokan tagadólag rázzák a fejüket, de az elmúlt év végén az amerikai és távol-keleti piacok után Nyugat-Európában is olyan változások következtek be, melyek után joggal érezhetjük, hogy egyre inkább nagy fordulatra pörög az aranyszínű korong. Legutoljára 1988 áprilisában, lapunk 11. számában idéztük a Pioneer reklámmondatát, mely a képlemezjátszók erényeit így hirdette: „Nem fejlődés: forradalom!" A változás valóban forradalmi, de még sincs átütő ereje, s úgy látszik, időben is elhúzódó, csendes forradalomról van szó.

Maga a video lemezjátszó kezdetben az elektromechanikus letapogatás és az ebből következő sérülékenység miatt nem hozott átütő sikert, azonban a lézertechnika fejlődésével és a lézeres kiolvasású képlemezek kifejlesztésével terjedésének egyre kevesebb akadálya lett. E forradalmi áttörés a Philips cég nevéhez fűződik, melynek laboratóriumaiban még 1972-ben fejlesztették ki azt a képrögzítési rendszert, amelyben a videojeleket már kódolva rögzítették és kiolvasásukra lézerfényes optikai rendszert használtak.

A fejlesztésbe bekapcsolódott az amerikai MCA társaság és a japán Pioneer is, és végül is a Pioneer volt az, amely leghamarabb állította elő nagy sorozatban a video lemezjátszókat. Annak okai, hogy az európai próbálkozások sokkal nehezebben vezettek eredményre, s a várt átütő siker Európában még nem következett be, a tv-adásrendszerek közötti különbségben keresendők. A tengerentúlon alkalmazott NTSC színátviteli rendszer a videojelek átvitelére keskenyebb sávszélességet használ, mint a PAL-rendszer, és ez utóbbinál a megfelelő minőségű színeskép-visszaadás komoly technikai akadályokat jelentett.

Az elmúlt években több európai kísérlet történt a piacképes konstrukció kialakítására. Ha átmenetileg is, de a Philips 1987 végén visszavonult és átadta a terepet a Pioneernek, pontosabban a CLD–1050 típusnak. A visszavonulás nem tartott sokáig, mivel az elmúlt év karácsonya előtt már hét készülék, köztük három Philips-emblémát viselő versengett – mint később ki fog derülni, ez azért túlzás – a vásárlók kegyeiért. Tény azonban az, hogy nagymértékben megnőtt az érdeklődés, és ezt látva tették fel a kérdést az NSZK-beli Video mérnökei: „Az ezüst-boom után tehát az aranymámor következik?", utalva az aranyszínű CD-V (CD-video) lemezekre.

Nos tehát az új rendszer bevezetése, melyet eredetileg 1987 őszére terveztek, jó 12 hónapot késett, s az indítás sem volt zökkenőmentes. Mind a külföldi szakemberek, mind a mi tapasztalataink szerint igen óvatosan vezették be az új terméket. A piacra dobott lejátszók és lemezek gyorsan elfogytak, s nem nyújtották azt a kínálati bősé-

Felpörög disc?

get, amit a szórakoztató elektronikában megszoktunk. Óvatoskodó, aggályoskodó hangokat lehetett hallani, többen ■ terjedés gátjának tartották, hogy ■ rendszerrel nem lehet felvételeket készíteni, ■ meglévő anyagon változtatni. S bár az ilyen irányú kísérletek egyre határozottabb eredményeket hoznak, mivel ■ szakemberek már régen dolgoznak ■ rendszer kibővítésén, mely a CD-I jelzést viseli (CD-Interaktív), úgy látszik, az LV-től (Laser Videodisc) egyelőre mást vár a vásárló.

A jó képminőség mellett ■ hang valóban hifi-minőségben hallható, s ■ népszerűvé teszi, különösen ■ zenekedvelők körében. Máskülönben is nagy várakozás előzi meg ■ technikát, hiszen a kiváló minőségű állókép, a képek címzési lehetősége, ■ gyors hozzáférés és ■ óriási információs tartalom beláthatatlan lehetőségeket nyit meg a kulturális értékek terjesztésében. No és nem kevésbé várják a fellendülést ■ lemeziparban sem.

A sort tehát másfél-két éve a CLD–1050 nyitotta meg, mely az első PAL normájú CD videojátszó volt. Ezt követte később az ugyancsak Pioneer gyártmányú CLD–1200, továbbá három Philips, egy Sony és egy Marantz típus. A CDV–185 (Philips) kivételével mindegyik modell ■ jelenleg forgalomban lévő lemezméret lejátszására képes:

– a **CD** (12 cm átmérőjű) 70 perc digitális hanganyagot tartalmaz;

– ■ **mini CD** (8 cm átmérőjű) 20 perc digitális hanganyag van rajta;

– a **CD-V** (CD-VIDEO) (12 cm átmérőjű) kerek 20 perc digitális hangot és 6 perc képet tárol;

– a **CD-V-EP** (20 cm átmérőjű) felületén oldalanként 20 perc kép és hang van;

– ■ **CD-V-LP** (30 cm átmérőjű) oldalanként 60 perc játékidőt tartalmaz képpel, hanggal.

A készülékekkel szemben támasztott követelmények óriásiak, mivel nemcsak ■ könnyű CD lemezt kell forgatniuk max. 500-as fordulattal, hanem a sokkal súlyosabb, közel 200 grammos CD-V-LP-ket is, éspedig max. 2250-es fordulatot igényelve. Mindegyik lejátszó képes a különböző tárolási módozatok, így ■ CLV és ■ CAV feldolgozására.

Az előbbinél, a Constant Linear Velocity (állandó egyenletességű jelkövetés) rendszernél állandó egyenletességű kerületi sebességgel vették fel a lemezre ■ műsort, s e rendszer nem teszi lehetővé az állókép-visszaadást, a Pause gomb megnyomása után a kép és hang eltűnik.

A másik tárolási módnál, melynek teljes elnevezése Constant Angular Velocity (állandó szögsebességű jelkövetés), ahol egy kép egy lemezfordulatnak felel meg, ■ játékidő természetesen rövidebb, viszont lehetőség van a lejátszó műsor megállítására (állókép), képenkénti léptetésre, tetszőleges sebességgel. Bár az európai piacon egyelőre négy gyártó készülékei osztozkodnak, e kör várhatóan bővülni fog azokkal, akik eddig csak NTSC készülékeket készítettek, mint a Denon, a Yamaha, ■ Kenwood vagy ■ Technics.

A következőkben rövid áttekintést adunk ■ hét lejátszóról, szolgáltatásaikról. Nem tartjuk ugyan valószínűnek, hogy ezek importjára ■ közeljövőben sor kerülne, de a Bizományinál már találkoztunk ■ CLD–1050-essel, s nem tartjuk kizártnak hazai terjedését sem.

A Pioneer CLD–1050-et követte a CLD–1200-as, az előbbi ára 2000 DM, az új konstrukció viszont már 1700 DM-es áron jelent meg ■ piacon.

Szolgáltatásaik azonosak, mindkét készülék CD, CD-V, CD-V-EP és CD-V-LP lejátszására alkalmas. ▶

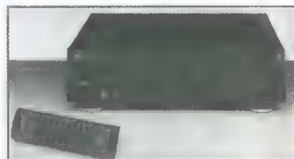
PHILIPS CDV–988

SONY MDP-212

MARANTZ CV–55

PHILIPS CDV–185

a laser

A képlemezek számára CX zajelnyomást alkalmaztak, ■ CD-k esetében szokásos címugrási-gyorskeresési és programozási funkciókat, valamint közvetlen játékidő-hozzáférést biztosítottak. A készülékek távszabályzósak, további szolgáltatásaik közé tartozik, hogy a képernyőt mint displayt használják.

A CAV lemezeknél az állóképen kívül lassítási és gyorsítási lehetőség is van. Mindkét készülék Scart csatlakozóval, antenna be- és kimenettel rendelkezik, az idősebb típusnál a videocsatlakozó még BNC, az újabb kivitelen már ez is RCA rendszerű ■ hanggal együtt.

A Philips CDV–475 és ■ CDV–988 belső felépítését, szolgáltatásait tekintve azonos felépítésű, csak az utóbbi ún. Matchline formatervezésű (ez egy új Philips TV-video összeállítás elnevezése, lásd lapunk 28–29. oldalát), és ezekkel egyezik meg ■ Marantz CV–55 típusjelzésű készüléke is.

A két Philips szerényebb, kb. 1500 márkás áron jelent meg, míg a Marantz kb. 1700 DM-ért kínálja készülékét. Szolgáltatásaik teljesen azonosak a két Pioneer-ral, eltérés a CX zajelnyomás elhagyásában van, és a 16 bites négyszeres túlmintavételezéssel dolgozik a Pioneer 16 bites kétszeres túlmintavételezésével szemben. (Ez az áramkör elsődlegesen zajcsökkentési feladatokat lát el.) Csatlakozási körük nagyobb, ■ Scart és antenna be- és kimenet mellett RCA rendszerű video, audio, digitális kimenet és távvezérlés található.

A Philips CDV–185, mely más igények kielégítését célozza meg 1000 márkás árért, ■ CD és CD-V lemezek lejátszására képes, s mindazon tulajdonságokkal rendelkezik, mint a CDV–475-ös típus, csak természetesen mivel sem CD-V-EP, sem CD-V-LP lejátszására nem alkalmas, elmaradt az állókép, a lassítási és gyorsítási lehetőség.

Végül a Sony MDP–212-ről kell szólni, mely kb. 1800 DM-es árával kicsivel az átlag felett van. Ez is képes CD, CD-V, CD-V-EP és CD-V-LP lejátszására. Szolgáltatásai, lehetőségei között van ■ CD-knél megszokott címugrás, gyorskeresési és programozási funkciók, továbbá közvetlen játékidő-hozzáférés, Memory Stop az utolsó stoppozíció tárolására. A képernyő e készüléknél is displayként működtethető és távszabályzót is mellékeltek. A CAV lemezeknél biztosított az állókép, továbbá a lassítás és ■ gyorsítás. A 16 bites rendszerben négyszeres túlmintavételezés történik. Csatlakozási lehetőségek: scart, RCA (video, audio, távvezérlés) antenna be- és kimenet.

Álom arany-ban

A képlemezjátszók áttekintése után arról is szót kell ejteni, hogy van-e mivel „etetni" a falánk jószágokat? Az elképzelések szerint a bevezetés kezdetén több ezer lemeznek kellett volna rendelkezésre állnia, s mint arról már szóltunk, Európában ez korántsem volt így. Más ■ helyzet Japánban és az Egyesült Államokban, ahol CD-V lemezek ezrével vannak, csakhogy azok NTSC „nyelven" beszélnek, s ezek a PAL lemezjátszók számára nem érthetőek. Ahogy olvastuk, ■ kezdeti bizonytalanságok ellenére, ■ már rendelkezésre álló videoklipek, opera-, koncert- és balettfelvételek mellett több mint 50 film jelenik meg videolemezen. Persze mindig vannak fanyalgók, szkeptikusok, akik ■ sztereo kis bázistávolságára, vagy a lemezek néhányszori megnézésére, megunására hivatkoznak. Nos, akár ■ hifi sztereó videóval kapcsolatos igényekre, akár ■ lemezek terjedésére, ■ konzervműsorok gyűjtésére gondolunk, frappáns választ mindig lehet adni. A nagyobb gond a felvételek minőségi szintjének és a lejátszók műszaki színvonalának a biztosítása. Az is tény, hogy a kereskedelemben kapható első lemezek több zavaró hibával rendelkeztek; ■ vörös és kék felületek villództak, a hangzás sem volt kifogástalan, ezért ■ Polygram azt tervezi, hogy néhány elkészült produkciót újra felvesz.

S hogy a mai technika mellett mit is tudhat a CD-V, azt a stuttgarti [illegible] mérnökei által „komponált" és karácsonyra a Polygram által az érdeklődőknek ajándékozott 20 000 aranyszínű CD-V-lemez bizonyítja. (Lásd fotónkon!)

A lemez műsoranyaga úgy van összeállítva, hogy televíziókészülékek, videomagnók, hifiberendezések, Dolby-Surround-

dekóderek és CD-V lejátszók rövid idő alatt kipróbálhatók, tesztelhetők és beállíthatók vele.

A lemez kezdése ■ szem és fül számára egyaránt izgalmas. Motor sivító hangja, rotorlapok zúgása, majd helikopter nyaktörő, őrült repülése egy gyár romjain keresztül – mindez elképesztő hatást gyakorol ránk, mely még csak fokozódik, ha ■ berendezéshez Dolby-Surround-dekóder is kéznél van; most már ■ helikopter keresztül-kasul röpköd a szobában.

A video-CD következő része egy tesztábra, melyet a Video Magazin hasábjain már bemutattunk – ismert nevén monoszkóp –, melyről mind a tv, mind ■ video sok elektronikával és képbeállítással kapcsolatos gyengeségét fedhetjük fel.

Ezt egy ún. multiburst tesztkép követi, ahol különböző frekvenciájú jelcsomagok következnek egymás után, és az átvitelre adnak felvilágosítást. Majd a gradációs lépcső következik, ahol feketétől fehérig szürke sávok határvonalainak élességéből, kontúrosságából a zajjal kapcsolatos értékeléseket lehet elvégezni. Ezt egy fekete-fehér mintázat váltja (250 kHz-es jelek), melyeknek remegésmentes, tiszta élei, kontúros átmenetei szintén a video átvitelére, fejváltására, mechanikájára adnak utalást, s végül egy állókép látható, amelynek segítségével a gyakorlatban is elbírálható, hogy a szintetikus tesztábrák által felfedett hibák miként tapasztalhatók. Ezzel el is fogyott a hat perc (ennyi kép fér egy kis CD-V-re). A hang tökéletes minőségű, s ez bármelyik CD-lejátszón meghallgatható.

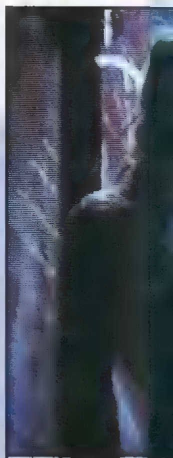
Az összeállítók itt is arra törekedtek, hogy a legszélesebb tesztelési lehetőséget biztosítsák. A program lágy hangzású hangszereken csendül fel, s itt rögtön megmutathatja ■ hifi video, hogy mit is tud valójában. Ezt a videomagnó kivezérlésének és a tv bal és jobb csatornájának az ellenőrzésére szolgáló jelek követik, de a tv kávájának vagy az előtétüveg rezonanciájának bírálatára is van egy 20–2000 Hz-ig 10 lépésben emelkedő szinuszos jel. A hangszórók fázishelyességének ellenőrzése után 3150 Hz-es jel hallgatásával a mechanika tulajdonságait értékelhetjük (nyávog-e?). A következő lépés ■ Dolby-Surround dekóder ellenőrzése (aki csak sztereóban hallja, biztos unatkozik), de nem marad el ■ fejátkapcsolási zajok ellenőrzése sem. S végül egy csend „hallható", már ahol ez hallható. Mert ha ezt zajok nyomják el, akkor sem büszkék, sem egészen nyugodtak nem lehetünk.

9½ hét

Robert DeNiro *Taxisofőrjét* látva alig hihető, hogy New York nemcsak szennyet-mocskot képes kiokádni magából.

A szörnyeteg mosolyogni is tud. Bolhapiaci zajos forgatag, reggae-zenére táncoló önfeledt járókelők, óriáskerék s a portékáját mulatságos gesztusokkal kínáló, öreg kínai halárus – ez is New York. Ebben [redacted] vidám nyüzsgésben találkozik John és Elizabeth, két gondtalan amerikai.

A korlátokhoz [redacted] közép-kelet-európai néző már az első percekben ráébred: merő képtelenség, amit lát. Idegen világ, más emberek; furcsa, ráérős [redacted] mozgásuk, idegességnek, kapkodásnak semmi nyoma. John (Mickey Rourke) szemmel láthatóan otthon érzi magát ebben a forgatagban. Elegánsan borostás arc, szájszögletben bujkáló mosoly, vidáman csillogó szemek, hosszú, lezser, fekete kabát, szinte légies mozdulatok – s mindez olyan természetes. Magától értetődő könnyedséggel szólítja meg Elizabethet (Kim Basinger) a kínai halárus [redacted] boltjában, akiről csak annyit tudunk, hogy [redacted] Spring Street Galleryben dolgozik, s vibráló, csupa ideg, szőke szépség.

Alig néhány perc telik el, s máris tudatunk legmélyére merülnek [redacted] monarchikus [redacted] táplálkozó előítéleteink: semmi kivetnivalót nem találunk abban, hogy Elizabeth John lakásába lép. A berendezésből otthonosság árad és [redacted] gazdagság visszafogott fényűzése; pasztellszínű, puha bútorok, megnyugtató franciaágy, nesztelenül lépkedő macska – s mindez [redacted] vízen ringatózik. John nem vadember. Nem rohanja le a lányt, nem próbálja [redacted] ágyba fektetni. Halkan, csaknem suttogva beszél, s közben a sietség legapróbb jele nélkül hófehér lepedőt vesz elő, az ágyra teríti, és lassú, szelíd mozdulatokkal igazítja el. Semmi sem sürgős, úgyis eljön mindennek az ideje – sugallja John mozgása. Amikor Elizabeth bizonytalanul megjegyzi, hogy haza kell mennie, John arca nem sötétedik el. „Úgyis visszajössz" – csillogják [redacted] szemei. S valóban.

Elizabeth visszatér, és megadóan hagyja, hogy John bekösse a szemét, gyengéden [redacted] ágy[redacted] fektesse, [redacted] lassú, egészen lassú mozdulatokkal levetkőztesse. Puha kéz, bársonyos bőr, elfúló zihálás – [redacted] 9½ észrevétlenül csúszna [redacted] erotikus művészfilmbe, ha [redacted] John kezében levő pohárban nem kezdenének csilingelni [redacted] apró jégdarabkák. A jégről vízcsepp hull [redacted] hanyatt fekvő lány arcára, szájára, mellére, [redacted] hasán folydogáló kis vízér [redacted] köldök felé tart. Irigylésre méltó játék!

A puha formákat egyre keményebbek váltják föl, [redacted] meleg pasztellek hidegebb, kékes árnyalatokba mennek át, a vízen ringó édes otthon helyébe egy hatalmas bérház csupa design lakása lép lézer-lemezjátszóval, beépített televíziókkal, mennyezetig érő támlájú székkel, [redacted] szekrényben geometrikus rend[redacted] sorakozó, üres, nikkelezett vállfákkal.

Reggel [redacted] konyhában John új játékot játszik. A lehunyt szemű lányt eteti. Olajbogyót, csodás színű zselét, majd méregerős paprikát csúsztat [redacted] szájába. Elizabeth mohón kap a tej után, s issza, issza, nem is törődik vele, hogy [redacted] a köntöse alá, a testére csurog. Méz csordul [redacted] lány [redacted] nyelvére, méz [redacted] vállára, [redacted] combjára, John pedig kirobbanó jókedvvel keni-pacskolja szét rajta.

Ahogy telnek [redacted] napok, úgy foszlik szerte [redacted] álom [redacted] szerelemről. Az egyre feszültebb Eliza[redacted] egy rideg diavetítő teremben maszturbál, aztán Johnnal szeretkezik egy óratoronyban, beállít [redacted] Wall Street-i irodájába, s csak gyaníthatja, hogy kivel hoz[redacted] össze [redacted] sors. Amikor egyedül marad John lakásában, félve húzza ki a komód fiókjait, hátha sikerül megtudnia róla valamit, de az útlevelén és egy megsárgult fényképen kívül semmit sem talál.

Folytatódik a játék. Elizabeth férfinak öltözve csókolózik Johnnal egy étteremben – [redacted] elképedt vendégek tekintetének kereszttüzében. [redacted] utcán – özönvízszerű záporesőben ögyelegve – magukra haragítanak két sötét alakot, akik üldözőbe veszik őket. Nevetve-kacagva menekülnek be egy piszkos, elhagyott pincébe, de a csavargók ▶

rájuk találnak, és vad verekedés kezdődik. Sikerül megfutamítaniuk támadóikat, s a pincelejáróban, ahol a fejükre, a nyakukba zuhog a víz, lehányva mindent magukról, önfeledten szeretik egymást.

Napok múlva egy áruházban John ráveszi a lányt, hogy ékszert lopjon, egy este Elizabeth erotikus sztriptízt ad elő szerelmének, aki egyre szótlanabb, egyre keményebb. Az apróbb durvaságokat nagyobbak követik, mígnem egy alkalommal John a nadrágszíjával próbálja arra kényszeríteni, hogy összeszedje a padlóra szórt pénzt. Végül Elizabeth saját maga köti be a szemét, de John simogató keze helyett egy nő érintését érzi testén. Dermedtségéből föleszmélve újabb meglepetés vár rá. Az imént még őt cirógató néger lányt a szeme láttára öleli John. Fejvesztve menekül az utcára, s a hideg kék fények izzó vörösekké válnak. Portálok mellett suhan el, LIVE NUDE THEATRE, ADULT ONLY, VIDEO PEEPS feliratok alatt, aztán beszédül egy szeretkezés nyilvános előadására. Felajzottan és megalázottan áll az őt egyre kíváncsibban fürkésző férfiak között, s amikor észreveszi, hogy John ott van mögötte, odasimul egy vadidegenhez, akiről talán éppen annyit tud, mint Johnról.

John még utoljára hazaviszi a lányt, s kiszolgáltatott gyerekként próbál beszélni a családjáról, esetlenül, értelmetlenül. Egyedül maradva, tehetetlenül ismételgeti: szeretlek, szeretlek.

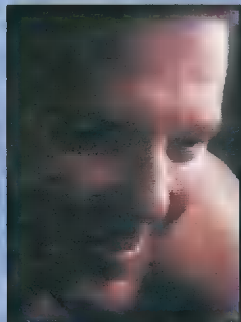
Itt véget ér a játék, s egyben a pszichológiai kísérlet. Pszicho-erotikus extravagancia: egy szadomazochista hajlamú férfi és egy nimfomániás lány kilenc és fél hétig tartó kapcsolata – így summázták a *9½ hét* lényegét a nyugat-európai filmmagazinok, azokra gondolva, akik testi-lelki kielégülést keresnek Adrian Lyne filmjében. Mi tagadás, megtalálják benne, amire szükségük van, nekik csak az epizódok lényegesek: a sztriptíz és a szeretkezések.

Sokkal izgalmasabb maga a kísérlet: a vegytiszta szerelem, megfosztva minden formaságtól, konvenciótól, megszokástól, lerázva a beidegződött családi mintát. John és Elizabeth szerelme egy sikertelen improvizáció; tedd, ami jólesik, ne félj a legképtelenebb ötleteidtől, lopj, ha kedvet érzel hozzá, ha örömet okoz, ölj, üss, szeretkezz bárhol, bárhogy, csak jó legyen. Elizabeth azonban nem szívből rögtönöz, eleinte tetszik neki a játék, mulatságosnak találja, s nem veszi észre, hogy John eszköznek használja, kísérletezik vele, s a lány mind gyakrabban gondol a „normális" életre.

Ez a kísérleti szerelem adja a film vázát, s két alkalommal is biztos jelzést, üzenetet kapunk, hogy létezik ennél emberibb világ is. Elizabeth, aki félig-meddig a művészvilághoz csapódott, meglátogatja öreg festő barátját. A művész háza szinte kiáltó ellentéte John formatervezett világának. Fák, bokrok veszik körül, a bútorok nyers fából valók, s megnyugtató rendetlenség hatja át a szobákat. Elizabeth rábeszéli az idős embert, hogy állítsa ki képeit, s ebből az alkalomból fogadást rendeznek a tiszteletére. Az összegyűlt művészsereg riasztó látvány: megannyi ripacs, önmagának tetszelgő álkülönc, arra is képtelenek, hogy egymásra figyeljenek, egymáshoz beszélnek, mégis önmagukat hallgatják. Az öreget észre sem veszik, magában álldogál. Amikor találkozik Elizabeth és a festő tekintete, a lány kétségbeesetten sírva fakad. Nem ezt akarta. Nem ezt akarta. Nem ezt akarta.

Berkes András

Mickey Rourke videón

HEAVEN'S GATE
F.: Kris Kristofferson
R.: Michael Cimino
Warner

BODY HEAT
F.: Kathleen Turner
R.: Lawrence Kasdan
Warner

RUMBLE FISH
F.: Matt Dillon
R.: Francis Ford Coppola
CBS/Fox

MANHATTAN MASSACRE
F.: John Lone
R.: Michael Cimino
Cannon

9½ WEEKS
F.: Kim Basinger
R.: Adrian Lyne
CBS/Fox

Angyal, vagy ördög: egy elbűvölő asszony, aki hideg szépségével elvakít és szerelemre csábít

DIANE LANE

Szerepjátszása elbűvölő. Erotikus, érzelmes és meggyőző. Diane Lane (22) már több mint 20 filmben bizonyította, hogy kitűnő színésznő. És ezt bizonyítja ismét új videosikerében, a *Chicago Blues*ban is.

„Talán túl korán lettem sikeres, túl fiatalon szereztem szexuális tapasztalatokat, nem volt igazi gyermekkorom – vélekedik a 22 esztendős színésznő –, és csak színészekkel álltam kapcsolatban, akik az életet mindig agyonelemzik." Ez a kijelentése kulcs a meghasonlottságához. Diane gyermekkorától kezdve a show-üzlettel jegyezte el magát. Hatévesen már „színházi csodagyerekként" ünnepelték. Játszott az *Elektra* görög tragédiában és az *Ahogy tetszik* Shakespeare-darabban.

„Serdülő éveimet egy steril Mickey egér-világban töltöttem – vélekedik ma Diane –, senki sem volt tekintettel gyermeki lelkemre."

14 éves korában már érett nőnek látszott kékeszöld, mindentudó szemeivel, érzéki, duzzadó ajkaival, nyúlánk alakjával, izgalmas kebleivel. Hollywood is felfedezte: George Roy Hill 1979-ben szerepeltette szerelmes filmjében, az *Ich liebe dich – I love you – Je t'aime*-ben.

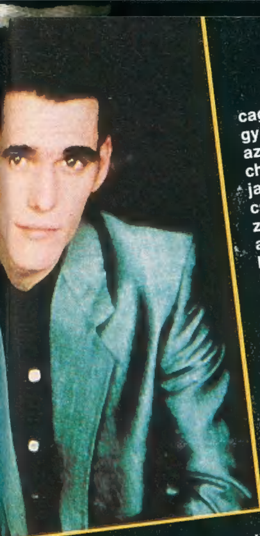
Diane-t mint az új Grace Kellyt ujjongták körül. Ezt követte a *Cattle Annie* (1980-ban Burt Lancasterrel), majd három filmet forgatott Francis Ford Coppolával: az *Outsider*t (1982-ben Thomas Howell-lel), a *Rumble Fish*t (1983-ban Matt Dillonnal) és a *Cotton Club*ot (1984-ben Richard Gere-rel).

Erőteljesen szexi, romantikusan tragikus. Diane meggyőző, elbűvölő szerepjátszását a rajongók és a kollégák egyaránt elismeréssel illetik.

Chicago álmai városa. Ricky (Matt Dillon) karriert akar csinálni. Elkezdődik az irigység, féltékenységet és intrikákat ötvöző játék – és kezdetét veszi egy veszélyes szenvedély a szép táncosnő, Lorry (Diane Lane) iránt. Lázas ötvenes évek...

USA, 1987
Szereplők: Diane Lane, Susy Amis, Tommy Lee Jones
Rendezte: Ben Bolts
109 perc

Ricky, a fiatal autószerelő egy kis vidéki városban él. Nagy szenvedélye a kockajáték, amit tökéletesen művel annak köszönhetően, hogy úgy számol, mint egy számítógép, és rendkívül kimért tud lenni.

Szenvedélye a játékok városába, az ötvenes évek Chicagójába viszi. A várost a gyors pénzszerzés iránti láz, az éjszakai élet csillogása, a chicagói blues zenéje és a jazz uralja. Ricky – szerencséjére – olyanokkal találkozik, akik egyengetik útját, és a fiatalember hamarosan a legjobb játékosok egyike lesz. Még egy valamire van szüksége: álmai asszonyára.

Ricky azt hiszi, hogy megtalálta ezt az asszonyt a fekete hajú sztriptiztáncosnőben, Lorryban. De meg kell ismernie e környezet árnyékos oldalát is – az erőszakot, a csalást és a bosszút.

A *Chicago Blues* olyan játékfilmek nyomdokain jár, mint a *Cincinati Kid* és *A pénz színe*. Ben Bolts, az elsőfilmes rendező, az operatőr, a színészek és a forgatókönyvíró remek munkát végeztek. Annak, aki szereti Chuck Willis, Big Joe Turner vagy Ray Charles zenéjét, a *Chicago Blues* maradandó élményt nyújt.

Pénz, szerelem és halál

CHICAGO Blues

Forrás: Video Magazin 12/88 (Film & Video Revue 10–11. oldal)

KOMA ELEKTRO MARKT

VIDEO · TV · AUDIO

Nem mese, nem adoma: legmegbízhatóbb a KOMA!

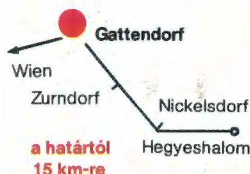

- Videokamerák
- Videomagnók
- Színes televíziók, monitorok
- Hifi tornyok
- Autórádió -magnók
- Kazetták
- Számítógépek
- Mikrohullámú sütők

MÜNCHEN 40 (NSZK)
Königstein str. 1.
FAX.: 00-49-89-352733
TEL.: 00-49-89-3508636

A KOMA–GELKAKER bemutatótermében kiválasztott készüléket Münchenben rendkívül olcsón kínáljuk.
Postán is szállítunk!

GATTENDORF (AUSZTRIA)
Hauptplatz 13.
Tel.: 00-43-2142-6674

ELIN

SAMSUNG

FISHER

A nálunk vásárolt gépeket Magyarországon érvényes GELKA garancialevéllel árusítjuk!

Bemutatóterem és szakmai tanácsadás Budapesten
a KOMA–GELKAKER VII. ker., Dohány u. 48. sz. alatti üzletében.
Telefon: 222-075, 227-842

A KOMA GmbH-nál vásárolt tv- és videokészülékeket lakásán díjmentesen üzembe helyezi a GELKA.

KOMA ELEKTRO – Nyitva: 8–12.30-ig és 14–18-ig szombat: 8–13-ig
KOMA–GELKAKER – Nyitva: 10–18-ig.